BECKFORD

Vathek

Babil Kitaplığı

Jorge Luis Borges tarafından hazırlanan fantastik edebiyat dizisi

Dost Kitabevi Yayınları

Her büyük yazar işe iyi bir okur olmakla başlar ve yıllar geçtikçe, tercih ettiği ya da dışladığı okumalarıyla kişisel bir kitaplık yaratır.

Buenos Aires'teki Ulusal Kitaplık'ın (ki burada dünyanın başka yörelerinde bulunmayan kitapların olduğu söylenir) yöneticisi Jorge Luis Borges bu kitap bolluğundan yararlanmasını bildi: Zaten büyülenmiş okurlarına, derin bilgi ve neşesiyle, şaşırtıcı derecede ilginç derlemeler hazırlayıp sundu.

Düşsel edebiyatın mücevherlerini oluşturan metinleri bir araya getirdi ve onun en güzel hikayelerinden biri olan Babil Kitaplığı, aynı zamanda dizinin adı oldu.

1975 ile 1985 arasında yayımlanan bu dizi, daha şimdiden bir edebiyat klasiğidir. Bir araya gelen bu kitaplar aynı zamanda Buenos Aires'in bu büyük kütüphanecisine adanmış en duygusal anıtlardan da birini oluşturur.

iyi okumalar.

F. M. Ricci

Dost Kitabevi

Babil Kitaplığı

Vathek

William Beckford

önsöz Jorge Luis Borges

Vathek

William Beckford

Fransızcadan Çeviren:

İsmail Yerguz

Önsöz, İspanyolcadan Çeviren: Mukadder Yaycıoğlu

ISBN 975-7501-30-1

Birinci Baskı (3000 adet), Temmuz 1998, Ankara İkinci Baskı (2000 adet), Kasım 1999, Ankara

Tasarım: Franco Maria Ricci, Marcella Boneschi Fotokompozisyon: Fototype, Milano Baskı: Pelin Ofset, Ankara

Önsöz

Otuzlu yıllarda, batı yakasının dış mahallelerinden birinde, gözlerden uzak bir kütüphanede memur olarak çalışıyordum. İleride sadece benim okuyacağım birtakım İngilizce kitaplar satın almakla görevlendirildim. Bu kitaplara göz gezdirirken, şaşkınlık içinde, çocukluğumda yaşadığım bir öğle sonrasına döndüm: Bu, başka bir mahallede William Becliford’un (17601844) A History of Caliph Vathek’ini *okuduğum öğle sonrasıydı. Aslında* Vathek *karmaşık bir öykü değildir. Vathek (dokuzuncuAbbasi halifesi, el Vasık Billah) gezegenlerin sırrını çözmek için Babil kulesinin bir benzerini inşa ettirir. Gezegenler Vathek’e bir dizi mucizenin gerçekleşeceğini haber verir. Bu mucizelerin gerçekleşmesine, bilinmeyen bir ülkeden gelecek eşi görülmemiş bir adam aracı olacaktır. Hükümdarlığın başkentine bir tüccar gelir; yüzü o denli korkunçtur ki, onu halifenin huzuruna götüren muhafızlar gözlerini kapamak zorunda kalırlar. Tüccar halifeye birtakım kılıçlar satar ve ortadan kaybolur. Kılıçların üzerine, Vathek’in merak duygusuyla alay edercesine, birtakım gizemli ve değişken harfler işlenmiştir. Bir adam bu yazıyı deşifre eder; “her şeyin harikulade ve dünyanın en büyük hükümdarına layık olduğu bir ülkenin harikalarının en küçük parçasıyız biz” denmektedir, ama ertesi gün yazı değişmiş “vay haline, bilmemesi gerekeni bilmek isteyenin” olmuştur. Yazıyı deşifre eden adam da ortadan kaybolur. Halife kendini büyücülüğe verir. Karanlıklar içinden duyulan tüccarın sesi halifeye İslam dininden vazgeçip karanlık güçlere inanmasını önerir. Eğer inancını değiştirirse kendisine*

Yeraltı Ateşi sarayı bağışlanacaktır. Sarayın kubbeleri altında yıldızların vaat ettiği hazineleri, dünyayı dize getiren tılsımları, Adem'den önceki sultanların, Süleyman Peygamberin taçlarını seyredebilecektir. Açgözlü halife karşı koyamaz. Tüccar, halifeden elli insan kurban etmesini ister. Birçok kanlı eylemden sonra Vathek, yüreği onca kötülükten kararmış bir halde, ıssız bir dağa gelir. Korku ve umutlar arasında yer yarılır. Vathek yeryüzünün en derin yerine iner. Birbirlerine bakmayan soluk yüzlü insanlardan oluşmuş bir kalabalık, uçsuz bucaksız sarayın görkemli koridorlarında büyük bir sessizlik içinde dolaşmaktadır. Tüccar, halifeye yalan söylememiştir: Yeraltı

Ateşi sarayı debdebe ve tılsım bakımından alabildiğine zengindir; ancak aynı zamanda cehennemdir de. (Bu türde bir öykü olan Doktor Faustus *ve onun çıkış noktasını teşkil eden birçok Ortaçağ söylencesinde cehennem, kötülük tanrılarıyla anlaşma yapan günahkârlara verilen cezadır; bu öyküde ise hem ceza hem de günaha teşviktir.)*

Saintsburry veAndrew Lang, Yeraltı Ateşi sarayının Beckford'un en büyük başarısı olduğunu söyler. Ben ise, yazın sanatının gerçekten ilk korkunç cehennemi olduğunu iddia ediyor ve şu paradoksu göze alıyorum: Yazınsal cehennemlerin en ünlüsü, İlahi Komedya'nın *acılar krallığı, aslında korkunç bir yer değil, sadece korkunç olayların olduğu bir yerdir. İkisi arasındaki ayrım açıktır.*

Stevenson, A Chapter on Dreams'de, *çocukluğunda kahverenginin iğrenç bir tonunun kendisini sürekli izlediğini anlatır. Chesterton,* The Man who was Thursday'de [Bay Perşembe], *dünyanın batı sınırında garip bir ağaç, doğu sınırında ise mimarisi kötülük saçan bir kule olduğunu düşler. Poe,* Şişedeki Pusula'da, *güney denizlerinden birinde, bir denizcinin canlı vücudu gibi hacmi büyüyen bir gemiden söz eder. Melville,* Moby Dick'*in birçok sayfasını balinanın dayanılmaz beyazlı&nm yarattığı dehşeti açıklamaya ayırır... Örnekleri gereğinden fazla çoğalttım: Belki de Dante'nin cehenneminde hapishane düşüncesinin, Beckford'un cehenneminde ise kâbuslar tüneli düşüncesinin öne çıkarıldığını söylemek yeterli olurdu.* ilahi Komedya *tüm yazın sanatının en sağlam ve en iyi temellendirilmiş yapıtıdır.* Vathek *ise ilginç bir öykü, anlık bir esinti ve yalımdır. Bununla beraber,* Vathek'in, *Thomas Quincey, Poe, Charles*

Baudelaire ve Huysmans'ın şeytansı görkemlerine hazırlık niteliğinde olduğunu düşünüyorum. Iskoçya lehçesinde çevrilmesi pek mümkün olmayan, doğaüstü dehşeti tanımlayan bir sözcük vardır: Vncanny.Almanca karşılığı unheimlich olan bu sözcük Vathek'in *bazı kısımları için geçerlidir; anımsadığım kadarıyla da* Vathek'ten *önce yazılmış hiçbir eser için aynı şey söylenemez.*

Chapman, Beckford'u etkileyen bazı kitaplara işaret eder. Bunlar, Barthelemy d'Herbelot'nun Bibliotheque Orientale, *Hamilton'un* Les Quatre Facardines, *Voltaire'in* La Princesse de Babylone [Babil Prensesi] *adlı yapıtları ve Galland'ın hem övülüp hem yerilen çevirisi* Les Mille et une Nuits'dir [Binbir Gece Masalları]. *Ben bu listeye Piranesi'nin* Carceri d'invenzione *adlı gravür dizisini de ekliyorum. Beckford'un övdüğü bu gravürlerde, görkemli saraylar resmeder Pira-nesi. Bu saraylar aynı zamanda içinden çıkılmaz labirentlerdir. BeckfordVathek'in ilk bölümünde beş duyuya hitap eden beş saray sıralar; daha önce Marino,* Adone'de *bunlara benzer beş bahçe betimlemesi yapmıştır. Marino'yu anınca aklıma hemen o bülbül eğretilemesi gelir: Ormanların Sireni.*

William Beckford, Abbasi halifesinin trajik öyküsünü, 1782 yılında, üç gün üç gecede, Fransızca yazmıştır. Benim gibi Arjantinli olan eleştirmen ve şair EnriqueLuis Revol'un kaydettiği bir veriye göre Vathek, *Byron'ın başucu kitabıymış. Beckford, yaşamında, milyoner* play-boy, *beyefendi, gezgin, kitap ve kadın düşkünü, saraylar inşa ettiren bir tipi canlandırdı. Fon-thill'de korku veren bir konak yaptırdı; bugün bu konaktan, ince beğeni sahibi insanları hoşnut etmek istercesine, taş üstünde taş kalmamıştır.*

Jorge Luis Borges

Vathek

Abbasi soyunun dokuzuncu halifesi Vathek, Mu-tasım'ın oğlu ve Harun Reşid'in torunuydu. Hayatının en güzel döneminde tahta çıktı. Sahip olduğu üstün nitelikler, saltanat döneminin uzun ve mutlu geçeceği umudunu uyandırıyordu halkında. Yüzünün sevimli ve soylu bir görünümü vardı; ama kızdığı zaman gözlerinden biri öylesine korkunç bir hal alıyordu ki, bakışlarına dayanmak mümkün değildi: Gözlerini üzerine diktiği talihsiz

insanlar sırtüstü yuvarlanıyordu, hatta bunlardan bazıları anında can veriyordu. Ve bu hükümdar, ülkemi insansız bırakırım, sarayım ıssız bir çöle dönüşür korkusuyla çok ender sinirleniyordu.

Kadınlara, yemeye içmeye pek düşkündü. Cömertliği sınırsız, sefahati de ölçüsüzdü. Ömer bin Abdülaziz gibi, öteki dünyada cennete gitmek için bu dünyayı cehenneme çevirmenin gerekli olduğuna inanmıyordu.

Görkem ve göz kamaştırıcılıkta bütün seleflerini aştı. Babası Mutasım'ın Ala Atlar tepesinde yaptırdığı ve tüm Samerra kentine hâkim olan El-kurremi sarayı yeterince geniş gelmedi gözüne. Buraya beş kanat, ya da daha doğrusu, beş ayrı saray ekledi; her birini bir duyunun tatmin edilmesine tahsis etti.

Bu saraylardan birincisinde sofralar her zaman en nefis yiyeceklerle doluydu. Gece gündüz, soğudukça yenileniyordu bu yemekler. En hoş şaraplar, en güzel rakılar hiçbir zaman kurumayan yüz çeşmeden su gibi akıyordu. Bu sarayın adı *Ebedi Şölen* ya da *Doymak Bilmez'di.*

İkinci saraya ise *Ezgi Tapınağı* ya da *Ruhun Ölümsüz İçkisi* deniyordu. Sarayda dönemin en iyi müzisyenleri ve şairleri kalıyordu; yeteneklerini burada gösterdikten sonra gruplar halinde dağılıyor ve dolaştıkları yerleri şarkılarıyla coşturuyorlardı.

Gözlerin Zevki ya da *Belleğin Gereci* denen saray, bitmez tükenmez bir büyüydü. Burada dünyanın her yanından getirilmiş nadide nesneler düzenli bir biçimde yerleştirilmişti. Bu sarayda ayrıca, ünlü Mani'nin resimlerinin yer aldığı bir galeri ve canh gibi gözüken heykeller vardı. Çok iyi düzenlenmiş bir perspektif bakanları büyülü-yordu; burada optiğin sihri çok hoş bir biçimde aldatıyordu gözü; başka bir yerde doğanın bütün hazineleri bulunuyordu. Sözün kısası, dünyanın en meraklı insanı olan Vathek, bu sarayı ziyaret edenlerin merakını doyurabilmek için hiçbir §eyden kaçınmamıştı.

Aynı zamanda *Zevkin Dikeni* de denen *Kokular Sarayı,* birçok salona bölünmüştü. Burada, gündüzleri bile koku veren meşaleler ve lambalar yakılıyordu. Bu sarayın verdiği tatlı sarhoşluğu dağıtmak için, her türden

çiçeğin hoş ve canlandırıcı bir hava solumaya olanak verdiği geniş bir bahçeye iniliyordu.

Ne§enin Çatı Katı ya da *Tehlikeli* adıyla bilinen beşinci sarayda çok sayıda genç kız vardı. Bu kızlar huriler gibi güzel, hoş ve kibardılar; hali-fe^rn onların eşliğinde ağırlamak istediği insanları hoş tutmaktan hiçbir zaman bıkmıyorlardı. Zevku sefaya dalmış olmasına rağmen halkı tara-findan sevilen bir hükümdardı Vathek. Zevk ve eğlenceye dalmış bir hükümdarın, en azından düşmanca davranan bir hükümdar kadar yönetim işine uygun olduğuna inanıyordu halk. Ama ateşli ve huzursuz bir yapıya sahip olması sükûnet bulmasına imkân bırakmadı. Babasının sağlığında o kadar çok şey öğrenmişti ki, bu engin bilgi oyahyordu onu: Her şeyi bilmek istiyordu, henüz var olmayan bilimleri bile. Bilginlerle tartışmaya bayılıyordu; ama bilginlerin tartışmayı çok fazla uzatmamaları gerekiyordu. Bazılarının ağzını hediyelerle kapatıyordu; hoşgörüsü karşısında inatla direnenler yatışmaları için hapishaneye gönderiliyorlardı: Çoğu zaman işe yarayan bir ilaçtır bu.

Vathek, dinsel tartışmalara da karışmak istedi ve genel olarak bağnaz kabul edilen taraflardan yana olmadı. Böylelikle bütün yobazları karşısına aldı, onları hırpaladı; çünkü her ne pahasına olursa olsun, her zaman haklı çıkmak istiyordu. Göğün yedinci katında Hazreti Muhammed -ki, halifeler onun vekilliğini yaparlar— din koncundaki uygunsuz tutumu nedeniyle bu halefine gü-cenmişti. Her zaman emirlerine amade olan yanındaki meleklere, “Uğraşmayın onunla,” diyordu, ‘‘bakalım nereye kadar gidecek çılgınlığı ve dinsizliği; çok ileri giderse, cezalandırırız nasılsa onu. Nemrud’u taklit ederek yükseltmeye başladığı o kuleyi bitirmesi için yardımcı olun ona; yeni bir fırtınadan korunmak isteyen o büyük savaşçıdan farklı olarak, Tanrının sırlarına vâkıf olmak için yapıyor bunu. Boşuna uğraşıyor, kendisini bekleyen kaderi asla kestiremeyecek!” Melekler denileni yaptılar; işçiler gün boyunca kuleyi bir arış yükseltirken, melekler geceleyin iki arış ekliyorlardı. Yapının çok hızlı bir biçimde yükselmesi Vathek’in gururunu okşadı. Görünmez maddenin bile amaçlarına hizmet ettiğini düşünüyordu bu hükümdar. Bütün bilgisine rağmen, sağduyudan yoksun, kötü bir insanın başarılarının, yemiş olduğu ilk sopa darbeleri olduğunu anlamıyordu.

Kulesinin on bir bin basamağını ilk kez çıkıp da aşağıya baktığında, kibrinden yanına varılmıyordu artık. insanlar karınca, dağlar denizkabukları ve kentler de arı kovanları gibi görünüyordu. Böyle bir kuleyi dikmesinin büyüklüğünün bir kanıtı olduğu düşüncesi başını döndürdü sonunda. Kendi kendisine hayranlık duyarak bakışlarını yukarı doğru çevirdi, yıldızların ona aşağısı kadar uzak olduğunu fark etti. Gene de, başkalarının gözüne büyük göründüğünü düşünerek, istemeden kapıldığı küçüklük duygusunu yatıştırdı; üstelik zekâsının pırıltılarının gözlerinin görebileceği mesafeyi aşacağını ve yıldızlardan kaderiyle ilgili bilgiler alabileceğini vehmetti.

Bu amaçla çoğu geceyi kulesinin tepesinde geçiriyordu; yıldızların sırlarına vâkıf olmaya başladığını sanarak gezegenlerin kendisine harika serüvenler müjdelemekte olduğu hayaline kapıldı. Adı hiç duyulmamış bir ülkeden olağanüstü bir insan gelecek, kahraman olacaktı. Yabancılara dikkatini iki kat artırdı. Samerra sokaklarında davul çaldırarak hiçbir vatandaşının yolcuları alıkoymaması ve ağırlamaması gerektiğini duyurdu; bütün yolcuların saraya getirilmesini istiyordu.

Bu duyuru yapıldıktan bir süre sonra bir adam çıktı ortaya; adamın yüzü o kadar korkunçtu ki, onu yakalayan muhafızlar, saraya götürürlerken gözlerini kapatmak zorunda kaldılar. Ada-mn bu korkunç görünümünden ötürü halife de şaşırdı sanki; ama elinde olmayan bu şaşkınlığın arkasından neşe geldi. Yabancı, hükümdara, kesinlikle hiç görmediği ve varlıklarını bile aklına getiremeyeceği nadir bulunur nesneler sundu. Gerçekten de hiçbir şey yabancının getirdiği nesnelerden daha olağanüstü değildi. Mücevherlerinin çoğu hem iyi işlenmiş hem de göz kamaştırıcı parçalardı. Bu nesnelerin bir başka özelliği de şuydu; her parçanın taşıdığı nitelik, bir parşömen rulosuna yazılarak üstüne iliştirilmişti: Yürürken ayaklara yardımcı olan terlikler; elin hareket etmesine gerek kalmadan kesen bıçaklar; en küçük bir harekette darbe indiren kılıçlar. Bunların hepsi de kimsenin bilmediği değerli taşlarla süslenmişti.

Bütün bu tuhaf nesneler arasında, keskin ağızları göz kamaştırıcı ışıklar saçan kılıçlar vardı. Halife bunları almak istedi, kılıçlara kazınmış okunamayan yazıları kolayca sökeceğini sanıyordu. Satıcıya hiç fiyat sormadan, hazinenin tüm altın paralarını getirtti ve ne kadar isterse

alabileceğini söyledi ona. Adam, derin bir sessizlik içinde, çok az bir para aldı.

Vathek, yabancının suskunluğunu, hiçbir kuşkuya kapılmadan, huzurunda bulunmasının yarattığı saygıya yordu. Ona iyi davranarak yanına çağırdı ve nazik bir tavırla kim olduğunu, nereden geldiğini, bu güzel şeyleri nereden bulduğunu sordu. Adam, daha doğrusu gudubet, bu sorulara yanıt verece^ne, abanozdan daha siyah alnını üç kez kırıştırdı, üç kez müthiş karnına vurdu, yanan iki kömür parçasını andıran iri gözlerini açtı ve yeşil lekeli, amber renkli koca koca dişlerini göstererek iğrenç bir şekilde gülmeye başladı.

Biraz şaşıran halife sorusunu tekrarladı; ama başka bir cevap alamadı. O zaman sabırsızlanmaya başladı ve bağırdı hükümdar: “Sen benim kim olduğumu biliyor musun, sefil? Kiminle konuştuğunun farkında mısın?” Muhafızlarına dönerek, adamın konuştuğunu işitip işitmediklerini sordu. Muhafızlar adamın konuştuğunu ama pek önemli bir şey demediğini söylediler. “Gene konuşsun o halde, konuşabileceği kadar konuşsun ve kim olduğunu, nereden geldiğini, bana sunduğu bu tuhaf değerli nesneleri nereden getirdiğini söylesin,” dedi Vathek, ‘‘Balam’ın eşeği üstüne yemin ederim ki, biraz daha konuşmazsa bu inatçılığı yüzünden pişman ederim onu.” Halife bu sözleri söylerken yabancıya tehlikeli bakışlarından birini atmaktan alıkoyamadı kendini: Ne var ki, adam soğukkanlılığını yitirmedi; öldürücü bakış hiçbir etki yapmadı üzerinde.

Bu kaba tüccarın böyle bir deneyi hiç etkilenmeden atlattığını gören saray halkının şaşkınlığı nasıl anlatılabilir, bilinmez. Yere kapaklanmışlardı ve o durumda öylece kalacaklardı ama halife öfkeli bir tavırla bağırdı onlara: “Kalkın ödlekler, yakalayın şu sefili! Zindana atın, en iyi askerlerim gözetlesin onu! Biraz önce vermiş olduğum paraları götürebilir; para kendisinde kalsın ama konuşsun.” Bunun üzerine dört bir yandan yabancının üstüne atıldılar; zincire vurup büyük kulenin hapishanesine götürdüler. Aralarında şiş gibi uzun ve sivri sopalar bulunan demir parmaklıklardan oluşmuş yedi duvar her yandan kuşatmıştı onu.

Bu arada halife son derece sinirliydi. Hiç konuşmuyordu; zar zor sofraya oturabildi, her gün kendisine sunulan üç yüz kap yemekten ancak otuz ikisini yedi. Alışık olmadığı bu perhiz uyumasını engelleyecekti. Bütün

bunlara bir de huzursuzluk eklenince, nasıl etkilenmesindi bu durumdan! Ve sabah olur olmaz inatçı yabancıyı konuşturmak amacıyla zindana koştu. Ama adamın orada olmadığını, demir parmaklıkların kırıldığını, muhafızların da ölmüş olduğunu görünce tarifsiz bir öfke duydu. Çok tuhaf bir biçimde saçmalamaya başladı. Çevresindeki cesetlere sert tekmeler atmaya koyuldu ve bütün gün aynı biçimde vurmaya devam etti. Saray görevlileri ve vezirler onu yatıştırmak için ellerinden geleni yaptılar; ama kendisine hâkim olamadığını görünce hep bir ağızdan bağırmaya başladılar: "Halife delirdi! Halife delirdi!"

Bu haykırışlar kısa sürede Samerra'nın bütün sokaklarında yankılanmaya başladı. Sonunda Vathek'in annesi Karathis'in kulağına kadar geldi. Büyük bir telaş içinde oğlu üstündeki nüfuzundan yararlanmayı denedi Karathis. Gözyaşları ve sarılıp öpmeleriyle halifeyi sakinleştirdi; Vathek bir süre sonra annesinin ısrarlarına dayanamayarak, sarayına götürülmeye razı oldu.

Karathis oğlunu yalnız bırakmadı. Onu yatağına yatırttıktan sonra yanına oturdu, konuşarak avutmaya ve rahatlatmaya çalıştı. Bu konuda kimse ondan daha başarılı olamazdı. Vathek kuşkusuz bir anneye duyulması gereken sevgi ve saygıyı duyuyordu ona, ama bunun ötesinde bir dâhi gibi de görüyordu onu. Karathis Yunandı ve Müslümanlar arasında itibarı yüksek olan bu halkın tüm sistemlerini ve bilimlerini benimset-mişti Vathek'e.

Yıldız falcılığı bu bilimlerden biriydi ve Karathis çok iyi biliyordu bunu. ilk işi, oğluna yıldızların vaadini yeniden hatırlatmak oldu ve yıldızlara danışmaya devam etmesini tavsiye etti. Halife konuşmaya başlar başlamaz şunları söyledi annesine: "Yazık ki sağduyusu olmayan biriyim ben, kendilerini budalaca öldürten muhafızlarıma kırk bin tekme atmakla kalmadım, bu olağanüstü adamın yıldızların haber vermiş olduğu adam olduğunu da düşünemedim. Kötü davranacağıma, tatlılıkla, güleryüz göstererek kazanmam gerekirdi onu." "Geçmiş geri gelmez," diye karşıhk verdi Karathis; "geleceği düşünmek gerekir; kaçırdığınız için üzüldüğünüz insanı gene göreceksiniz belki; kılıçlardaki bu yazılar bilgiler verecek belki size. Yemek yiyin ve uyuyun, sevgili yavrum; yarın karar vereceğiz ne yapd-ması gerektiğine."

Vathek bu bilgece öğütleri dinledi, daha iyi bir dururıida kalktı ertesi sabah. Muhteşem kılıçları. getirtti; pırıltılarının gözlerini kamaştırmaması için renkli bir camın arkasından baktı onlara, Üzerlerindeki yazıları sökmeye çalıştı; ama boş bir çabaydı bu. Boşuna elini alnına vurup durdu, tek bir harfi bile bilmiyordu. Karathis araya girmese, bu beklenmedik terslik onu önceki öfkesine düşürecekti yeniden.

“Sabırlı olun oğlum,” dedi ona; “siz kuşkusuz bütün bilimlerden anlıyorsunuz. Dil bilmek, bilgiçlere güç gösterisi yapma fırsatı veren kıvır zıvır bir şeydir. Hiç duymadığınız ve duymanıza da gerek olmayan bu yabancı sözcükleri açıkla-

yacak olanlara şanınıza layık ödüller vaat edin.” “Olabilir,” dedi halife; “ama ben bu arada, hem benimle gevezelik etme zevkinin hem de ödüllerin peşinde olan bir yığın yarı bilginin saldırısına uğra-yacağım.” Biraz düşündükten sonra şöyle sürdürdü konuşmasını: “Bu sakıncayı ortadan kaldırmak istiyorum; beni tatmin etmeyenleri öldüreceğim, çünkü Tanrıya şükür, çeviri mi yapıyorlar yoksa uyduruyorlar mı, bunu anlayacak kadar yargılama yetisine sahibim.” “Bundan hiç şüphem yok,” diye karşılık verdi Karathis, “ama cahilleri öldürtmek biraz sert ve tehlikeli sonuçlar doğurabilecek bir cezadır. Onların sakallarını yakmakla yetinin; bir ülkede sakallar insanlar kadar gerekli değildir.” Halife gene annesinin düşüncelerine hak verdi ve baş-veziri Morakanabad’ı çağırtarak şunları söyledi ona: “Bir tellal aracılığıyla Samerra’da ve hükümdarlığımın tüm kentlerinde, çözülemez gibi görünen bu yazıları çözenin, herkesin bildiği cömertliğimden yararlanacağını ilan et; ama başarısızlık durumunda, bu kişinin sakalı en küçük kılına kadar yakılacaktır. Şunu da duyurun aynı zamanda: Tekrar görmek istediğim o acayip adamdan haber getirene elli güzel cariye ve Kir-mit adasından gelmiş elli sandık kayısı vereceğim.”

Kadınlara ve Kirmit adasının kayısılarına tebaası da halife kadar düşkündü. Vaatler ağızlarını sulandırdı ama tadamadılar bu nimetlerden; çünkü yabancı hakkında hiç kimse bir şey bilmiyordu. Halifenin ilk isteği konusunda da aynı şey oldu. Bilginler, yarı bilginler ve ne bilgin ne de yarı bilgin olan ama her şeyi bildiklerini sananlar, cesaretle gelip sakallarını ortaya koydular ve hepsi de yitirdiler sakallarını. Haremağaları-sakal yakmaktan başka bir iş yaptıkları yoktu; sarayın kadınları bu yanık

kokusuna hiç da-yanamıyorlardı ve bu yüzden bu işin başkalarına verilmesi gerekmişti.

Nihayet, günün birinde bir ihtiyar çıktı ortaya; bu ihtiyarın sakalı, o güne kadar görülmüş sakalların en uzunundan bir buçuk arış daha uzundu. Saray görevlileri onu içeri alırlarken şöyle konuşuyorlardı aralarında: Bu kadar güzel bir sakal yanacak, yazık, çok yazık olacak! Halife de aynı biçimde düşünüyordu; ama üzülmedi o. İhtiyar yazıları kolayca okudu ve kelime kelime açıkladı: “Her şeyin en iyi biçimde yapıldığı yerde meydana getirildik; her şeyin harikulade ve dünyanın en büyük hükümdarına layık olduğu bir ülkenin harikalarının en küçük parçasıyız biz.” “Çok güzel çevirdin,” diye haykırdı Vathek; “bu yazı-ne anlatmak istediğini biliyorum. Bu ihtiyara söylediği sözcük sayısı kadar cübbe ve bin katı aitın sikke verilsin: Yüreğimi kaplayan üzüntünün bir kısmından arındırdı beni.”

Vathek, bu konuşmalardan sonra onu yemeğe davet etti, hatta birkaç gün sarayında kalmasını istedi.

Ertesi gün onu yanına çağırttı ve şunları söyledi halife: “Bana okuduklarını bir daha oku. Özlemini çektiğim, mutluluğu vaat ettiğini sandığım bu sözleri çok fazla duyamayacağım.” ihtiyar hemen yeşil gözlüğünü taktı. Ama önceki gün okuduğu yazıların yerine başka yazıların gelmiş olduğunu görünce gözlük burnundan düşüverdi. “Neyin var?” diye sordu halife; “Ne demek oluyor bu şaşkınlık?” “Dünyanın hükümdarı, bu kılıçlardaki yazılar aynı yazılar değil!” “Ne diyorsun sen?” dedi Vathek; “Ama dur bakalım, eğer yapabiliyorsan açıkla bana bunların anlamını.” “Şöyle efendim,” dedi ihtiyar: “Vay haline, bilmemesi gerekeni bilmek isteyenin ve gücünü aşan bir işe girişen gözüpek kişinin.” “Vay haline senin!” diye haykırdı halife kendini tutamayarak. “Çık huzurumdan! Senin sakalının yarısı yakılacak, çünkü dün iyi söktün yazıları; hediyelerime gelince, vermiş olduğumu hiçbir zaman ger! almam ben.”

Efendisine hoş olmayan bir gerçeği söyleyerek yaptığı budalalıktan ucuz kurtulduğunu anlayacak kadar akıllı olan ihtiyar, hemen çekildi ve bir daha ortaya çıkmadı.

Çok geçmeden Vathek gösterdiği taşkınlık nedeniyle pişmanlık duydu. Sürekli bu yazıları incelediğinden, bunların her gün değiştiğini kesinlikle

anladı; ve artık kimse çıkmıyordu ortafa yazıları açıklamak için. Bu sıkıntı verici uğraş içine ateşler saldı, baş dönmelerine, göz kararmalarına yol açtı; öylesine zayıf düştü ki, zor duruyordu ayakta; bu durum karşısında, yıldızlarda hoş bir şey okuma umuduyla kendisini yalnızca kuleye götürmelerine izin veriyordu; ama boş çıktı bu umudu. Dumanlı dimağından bulanan gözleri pek iyi hizmet etmiyorlardı ona; kara, kesif bir buluttan başka bir şey göremiyordu artık: Daha kötüsü olamayacak bir felaket işaretiydi bu ona göre.

Bütün bu kaygı ve sıkıntılar nedeniyle bitkin düşen halife cesaretini büsbütün kaybetti; ateşlendi, iştahı kesildi; dünyanın en obur insanı gitti, yerine en çok içki içeni geldi. Onulmaz bir susuzluk tüketiyordu onu; bir huni gibi açık olan ağzı, gece gündüz sıvı çağlayanlarını alıyordu içine. Hiçbir zevki tadamaz olan bu mutsuz hükümdar Beş Duyu sarayını kapattı; toplum içine çıkmaz, ihtişamını sergilemez, halkına adalet dağıtmaz oldu, saraya kapandı. Her zaman iyi bir koca olmuştu; kadınları durumuna üzüldüler, sağlığına kavuşması için adak adamaktan ve ona içki sunmaktan bıkmadılar.

Bu arada Prenses Karathis de çok büyük acılar içindeydi. Hükümdarı iyileştirmek ya da bu hasta adamı hiç değilse yatıştırmak için çareler bulmak amacıyla vezir Morakanabad'la baş başa bir odaya kapanıyordu sık sık. Bir çare bulacaklarına inandıklarından, birlikte büyü kitaplarını karıştırıyorlar ve büyü ustası olarak gördükleri o korkunç yabancıyı her yerde aratıyorlardı. Samerra'nın birkaç mil uzağında yaban kekikleriyle kaph bir dağ vardı; dağın doruğunu da olağanüstü güzel bir düzlük süslüyordu; mümin Müslümanlara ayrılmış bir cennet sanır^^ız burasını. Koku saçan ağaççıklardan oluşan yüz koru, ayrıca portakal ağaçlarının, dağservileri-nin ve limon ağaçlarının palmiyeler, bağ kütükleri ve nar ağaçlarıyla karıştığı, hem tat alma hem de koku alma duyularının tatmin edildiği yüz koru daha. Toprak burada menekşelerle örtülüydü; şebboy demetleri hoş kokular yayıyordu çevreye. On ordunun susuzluğunu giderecek kadar gür, pırıl pırıl dört pınar, kutsal ırmaklarla sulanan cennet bahçesini taklit edercesine fışkırıyordu sanki. Suların yeşilimsi kıyılarında bülbül, sevgilisi gülün doğumunu şakıyor ve sunduğu güzelliklerin kısa sürmesinden yakınıyordu; kumru daha gerçek zevkleri kaybettiğine yanarken, çayırkuşu cıvıltılarıyla doğayı canlandıran ışığı selamlıyordu.

Kuş sesleri burada dünyanın hiçbir yerinde rastlanmayacak şekilde, farklı tutkuları dile getiriyordu; keyiflerince gagaladıkları nefis meyveler kuşların canlılığını bir kat daha artırıyordu adeta.

Biraz temiz hava soluyabilmesi ve dört pınardan kana kana su içebilmesi için Vathek'i bu dağa götürüyorlardı zaman zaman. Ona yalnızca annesi, kadınları ve birkaç haremağası eşlik ediyordu. Bunlar büyük taş kupalara su dolduruyor, istediğinde ona sunabilmek için yarış ediyorlardı, ama gösterdikleri bütün çabaya rağmen susuzluğunu gideremiyorlardı; suyu kana kana içmek için yere uzanıyordu çoğu zaman.

Bir gün, zavallı hükümdar uzun süre son derece acınacak bir halde öylece kalakalmışken, donuk ama güçlü bir ses duyuldu ve bu ses şöyle azarladı onu: "Ey Vathek, sen ki asaletinle ve gücünle bu kadar gurur duyuyorsun, niçin böyle rezilce davranıyorsun?" Bu sözleri duyan Vathek kafasını kaldırdı ve tüm bu sıkıntılara neden olan yabancıyı gördü. Görünce de kendinden geçti, yüreği büyük bir öfkeyle tutuştu; haykırdı: "Sen, melun Gâvur, ne işin var burada? Cin gibi, uyanık bir hükümdarı bir tuluma çevirdin ade-^ bu yetmedi mi sana? Hem çok içtiğimden hem de hâlâ içmek istediğimden ölmekte olduğumu görmüyor musun?"

"Şunu da iç o halde," dedi yabancı ve içinde ^^mızımsı bir içki olan küçük bir şişe uzattı; "bedeninin susuzluğundan sonra, ruhunun susuzluğunu da dindirmek için. Bil ki, ben Hintli-^yiın, ama hiç kimsenin bilmediği bir bölgeden." *Hiç kimsenin bilmediği bir bölge!...* Bu sözler ^^ifenin kafasında bir ışık çaktırdı. İsteklerinin bir bölümünün yerine gelmesiydi bu; ve tüm ar-mlarının yerine geleceğini sanarak büyülü içkiyi alıp, hiç duraksamadan içti. Anında sağlığına kavuşmuş buldu kendisini, susuzluğu dindi ve bedeni her zamankinden daha çevik bir hale geldi. O zaman müthiş keyiflendi; korkunç Hintlinin boynuna sarıldı ve en güzel kadınlarının inercan ■ dudaklarım öptüğü ^bi ateşli bir şekilde, iğrenç, sarkmış, salyah dudaklarından öptü onu. Karathis'in etkileyici sözleri sükûneti yeniden sağlamasaydı bu hezeyanların sonu gelmeyecekti. Oğlunu Samerra'ya dönmeye razı etti ve kente önceden bir haberci gönderdi. Haberci avazı çık-kadar bağırarak şu havadisi verdi insanlara: "Müthiş yabancı ortaya çıktı, halifeyi iyileştirdi; konuştu, konuştu!"

Bu koca kentin sakinleri hemen evlerinden çıktılar. Büyük küçük herkes Vathek ve Hintlinin

3i

geçişini görmek için koşuşturuyordu. Bıkmadan usanmadan şu sözleri yineliyorlardı: “Hükümdarımızı iyileştirdi; konuştu, konuştu!” Bu sözler güiıün sözleri oldu, aynı gece bu sevinçli olayı kutlamak için düzenlenen şenlikler hiç unutulmadı; şairler o güzel günle ilgili bütün şarkılarına nakarat yaptılar hu sözleri.

Halife bunun üzerine Beş Duyu sarayını yeniden açtırdı; özellikle de bir an önce Tat Alına sarayını ziyaret etmek istedi, burada büyük bir ziyafet düzenlenmesi için emir verdi, gözdeleri ve sarayın bütün önemli görevlileri davet edildi bu ziyafete. Halifenin yanma oturan Hintli, bu kadar büyük bir onuru hak edecek kadar çok yiyebileceğine, içebileceğine, konuşabileceğine inanmı-yormuş gibi yapıyordu. Yemekler getirilir getirilmez tükeniveriyordu. Herkes şaşkınlık içinde birbirine bakıyordu; ama Hintli hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi ağzına kadar dolu kadehleri herkesin sağlığına kaldırıyor, avazı çıktığı kadar bağırarak şarkılar söylüyor, iğrenç kahkahalar atıyor ve fazla yüksek sesle dile getirmemiş olsa alkışlanacak olan doğaçlamalar yapıyordu: Bütün yemek boyunca, yirmi müneccimin konuşacağı kadar konuştu, yüz hamalın yiyeceğinden fazla yedi ve bir o kadar da içti.

Sofraya otuz iki kez yemek getirilmiş, halife yanında oturan konuğun açgözlülüğünden yakınmaya başlamıştı. Adamın varlığı dayanılmaz hale geliyordu, halife keyifsizliğini ve sıkıntısını belli etmemek için zor tutuyordu kendisini; sonunda, baş haremağasıınm kulağına şu sözleri fısıldama olanağı buldu: “Görüyorsun Bababaluk, bu adam her şeyde nasıl aşırılık gösteriyor! Kadınlarıma kadar ulaşabilseydi neler olurdu bir düşünsene! Git daha bir dikkatle nezaret et her şeye ve özellikle de, ötekilerin hepsinden çok, onu gözlerine kestirebilecek olan Çerkeslerime dikkat et!”

Divan saati geldiğinde sabah kuşu üçüncü kez cı-vıldamıştı: Vathek divana bizzat başkanlık edeceğini vaat etmişti. Sofradan kalktı, içtiği şaraptan çok şamatacı konuğunun gürültü patırtısından sersemlemiş bir halde vezirinin

koluna yaslandı; zavallı hükümdar zar zor ayakta durabiliyordu. Vezirler, saray görevlileri, adli erkân saygılı bir sessizlik içinde hükümdarlarının çevresinde bir yarım daire oluşturdular; Hintli, sanki hiçbir şey yememiş gibi müthiş bir soğukkanlılıkla ve son derece rahat bir tavırla tahtın basamaklarından birine yerleşirken, küstahlı^mn bütün seyircileri ö:f:kelendirmesine bıyık altından gülüyordu.

Bu arada, kafası iyice karışmış olan halife, gelişigüzel, yerli yersiz adalet dağıtmaktaydı. Başvezi-ri durumu fark etti ve hemen toplantıyı yarıda kesip efendisinin onurunu kurtarmak için bir çare düşündü. Alçak sesle şunları söyledi ona: “Efendim, Prenses Karathis geceyi yıldızlara sorular sorarak geçirdi; başınızda bir tehlikenin dolaştığını haber veriyor. O kadar ilgi göstererek büyülü mücevherler verdiğiniz bu yabancı hayatınıza kastetmiş olmasın sakın. Verdiği içki görünüşte iyileştirdi sizi; ama bu içki belki de ani etki yapacak bir zehirdir. Bu kuşkuyu aklınızdan çıkarmayın; ona hiç değilse içtiğiniz içkinin nasıl yapıldığını, nereden getirildiğini sorun; unutmuş gibi gözüktüğünüz kılıçlardan söz edin ona.” Hintlinin küstahlıklarından iyice sıkılmış olan Vathek, bir baş işaretiyle vezirini onayladı ve o ucubeye hitap ederek şöyle konuştu: “Ayağa kalk ve divan huzurunda, bana içirmiş olduğun içkinin hangi uyuşturuculardan meydana geldiğini söyle; özellikle de bana satmış olduğun kılıçların muammasını açıkla; ve böylece sana yapmış olduğum onca iyiliği unutmamış olduğunu göster!” Halife olabildiğince alçak sesle dile getirdiği bu sözlerden sonra sustu. Ama Hintli karşılık vermeden, yerini de terk etmeden gene katıla katıla güldü ve o iğrenç yüz hareketlerini tekrarladı. Vat-hek kendine hâkim olamadı o zaman; bir tekme atarak oturduğu basamaktan aşağı yuvarladı onu, peşini bırakmadı, çevik bir hareketle bir tekme ' daha attı, tahrik olan tüm divan üyeleri de ona uydu. Bütün ayaklar havadaydı; bir vuran kendini bir daha vurmak zorunda hissediyordu. Hintli numaraya başlamıştı. Kısa boyundan yararlanıp dertop etmişti kendini ve görülmemiş bir azgınlıkla peşine düşen saldırganların darbeleri altında yuvarlanıyordu. Odadan odaya, salondan salona böylece yuvarlanıp duran top, rastladığı her şeyi kendine çekiyordu. Karmakarışık saray korkunç seslerle çınlıyordu. Ürken sultanlar kapılarını aralayıp baktılar; top görünür görünmez kendilerini kaybettiler. Haremağaları onları durdurmak için her taraflarını kanatınca-ya kadar çimdiklediler ama boşuna! Haremağala-rının ellerinden kurtuldu sultanlar.

Onları engel-leyemedikleri için korkudan neredeyse ölecek gibi olan sadık nöbetçiler de bu uğursuz topun peşinden gitmekten alamadılar kendilerini.

Böylece sarayın salonları, odaları, mutfakları, bahçeleri ve ahırları kat edildikten sonra, dış avluya yöneldi Hintli sonunda. Ötekilerden daha azmış durumda olan halife onu yakından izliyor ve olabildiğince çok tekme atmak istiyordu ona: Bu çaba ve gayreti, topa yöneltilmiş bazı tekmelerin kendisine gelmesine de neden oluyordu. Karathis, Morakanabad ve aklı başında, genel eğilime o ana kadar direnebilmiş bir ya da iki vezir daha, Vathek'in rezil olmasını engellemek, onu durdurmak için ayakların;ı kapandılar; ama halife başlarının üstünden atladı ve yarışa devam etti. O zaman müezzinlere halkı namaza çağırmaları için emir verdiler. Böylelikle halkı yol üstünden çekmeyi ve dualarıyla böyle bir felaketi savuşturmayı amaçlıyorlardı; ama hiçbir şey fayda etmedi. Bu cehennem topunu görmek yeterli oluyordu peşine takılmak için. Müezzinler de onu pek uzaktan görmelerine rağmen minarelerinden indiler ve kalabalığa katıldılar. Kalabalık o kadar büyüdü ki, kısa süre içinde Samerra evlerinde yalnızca felçliler, tek bacaklılar, can çekişmekte olanlar ve sütanalarının daha hızlı koşabilmek için bıraktıkları süt çocukları kalmıştı: Hatta sonunda Karathis, Morakanabad ve ötekiler de katılmışlardı oyuna. Haremlerden gelen kadın çığlıkları; kadınları gözden kaçırmak istemeyen haremağalarının bağırtıları; koşarken bir yandan da birbirlerini tehdit eden kocaların küfürleri; atılan ve yenen tekmeler; her adımda düşmeler, yuvarlanmalar. .. Kısacası her şey Sa-merra'yı zapt edilip yağmacılara teslim olmuş bir kent durumuna sokmuştu adeta. Sonunda top haline gelmiş bu melun Hintli, sokakları, meydanları geçtikten sonra kenti ıssız bıraktı, Katul düzlüğü yoluna girdi ve Dört Pınar dağının eteğindeki bir vadiye doğru süzüldü.

Bu vadinin bir yanında yüksek bir tepe, öbür tarafında ise suların döküldüğü korkunç bir uçurum vardı. Halife ve onu izleyen kalabalık topun bu uçuruma atlamasından korktular ve onu yakalamak için çabalarını bir kat daha artırdılar, ama bir sonuç vermedi bu çaba; top uçuruma yuvarlandı ve şimşek gibi bir hızla kayboldu ortadan.

Adeta görünmez bir el kendisini durdurmamış olsa, hiç kuşkusuz Vathe_k de atlayacaktı uğursuz Gâvurun arkasından. Topluluk da durdu; sükûnet hâkim oldu ortalığa. Herkes şaşkın şaşkın birbirine bakıyordu; ve sahnenin

gülünçlüğüne rağmen hiç kimse gülmedi. Ahali, başı önde, şaşkın ve sessiz bir halde tekrar Samerra'ya döndüler ve böyle bir çıl^ulığa kapıldıkları için kendilerini eleştirdiler; böyle bir çılgınlığa insanı ancak dayanılmaz bir gücün sürükleyebileceğini akıllarına bile getirmeden evlerine sığındılar: Çünkü şu bir gerçek ki, yalnızca araçları durumunda oldukları bir iyilik nedeniyle gururlanan insanlar, kaçınamayacakları budalalıklar da yaparlar. Sadece halife terk etmek istemedi vadiyi. Buraya çadırlar kurulması için emir verdi, Karathis ve

Morakanabad'ın uyarılarına rağmen uçurumun kenarına yerleşti. Burada arazinin çökebileceğini, üstelik de sihirbazın çok yakınında bulunduğunu boşuna anlatmaya çalıştılar; uyarıları fayda etmedi. Binlerce meşale yaktırdıktan ve daha da yakılmasını emrettikten sonra, uçurumun çamurlu kenarına uzandı ve suni aydınlatmadan yararlanarak saltanat ateşlerinin nüfuz edemediği karanlığın ötesini görmeye çalıştı. Kimi zaman uçurumun dibinden sesler geldiğini, kimi zamansa Hintlinin konuşmalarını duyduğunu sanıyordu; ama bunlar suların şırıltısından ve dağlardan fokur fokur kaynayarak dökülen çav-lanların sesinden başka bir şey değildi.

Halife geceyi bu zorlu koşullarda geçirdi. Gün ağarmaya başlar başlamaz çadırına çekildi ve hiçbir şey yemeden uyudu; ancak yarıküreye karanlık düştüğünde uyandı. Gene gözetleme yerine geldi ve geceler boyu ayrılmadı oradan. Geniş adımlar atarak yürüdüğü, öfkeyle yıldızları seyrettiği görülüyordu, kendisini aldattıkları için kızıyordu yıldızlara sanki.

Bir gün ansızın, göğün mavisi vadiden Samer-ra'nın ötelerine kadar uzun kan çizgileriyle boyandı; bu korkunç olaydan büyük kule de etkilenmiş gibiydi. Halife kuleye çıkmak istedi; ama gücü onu terk etmişti sanki ve korkudan donmuş bir halde giysisinin eteğini başına çekti.

Bütün bu ürküntü verici mucizeler merakını kamçılamaktaydı. Bu yüzden, kendi kabuğuna çekileceğine, Hintlinin kaybolduğu yerde kalma düşüncesinde ısrar etti.

Bir gece düzlükte tek başına dolaşırken ansızın ay ve yıldızlar ışık vermez oldu; aydınlığın yerini koyu karanlık aldı, titreyen topraktan, gök gürültüsünden daha güçlü bir sesle bağıran Gâvuru duydu: "Kendini bana adayacak, dünyevi güçlere tapacak ve dininden vazgeçecek misin? Bu

koşullarla Yeraltı Ateşi sarayını açacağım sana. Orada uçsuz bucaksız gök kubbeler altında yıldızların sana vaat ettiği hazineleri göreceksin; kılıçlarımı oradan aldım ben; Davud'un oğlu Süleyman, dünyayı boyunduruğu altında tutan tılsımlarla çevrili olarak orada yatıyor."

Şaşıran halife titreyerek ama doğaüstü olaylara alışmış birinin ses tonuyla konuştu: "Neredesin? Gözüme gözük! Beni yoran bu karanlığı dağıt! Seni bulmak için bu kadar meşale yaktım, hiç olmazsa korkunç yüzünü göster." "Dinini inkâr et," diye ısrar etti Hintli; "samimi olduğunu kanıtla, yoksa hiçbir zaman göremezsin beni." Talihsiz halife istediği her konuda söz verdi ona. Anında gökyüzü aydınlandı; alev almış gibi görünen yıldızların ışığı altında yeri şöyle bir gördü Vathek. Dipte abanozdan bir cümle kapısı gözüküyordu. Kapının önüne uzanmış olan Hintlinin elinde bir altın anahtar vardı ve kilidin önünde çınlatıyordu bu anahtarı.

"Ah!" diye haykırdı Vathek, "Boynumu kırmadan senin yanına kadar nasıl inebihrim? Gel beni al ve hemen kapıyı aç!" "Ağır ol bakalım!" diye karşılık verdi Hinth: "Bilesin ki çok susadım ve ancak susuzluğum giderildiği takdirde açabilirim kapıyı. Elli çocuğun kanı gerekli bana: Sarayındaki ileri gelenlerin ve vezirlerinin çocuklarından al bu kanı... Ne benim susuzluğum ne senin merakın geçecek yoksa. Samerra'ya dön; istediğimi getir bana; kendi ellerinle at bu uçuruma; o zaman, göreceksin.".

Hintli, bu konuşmadan sonra sırtını döndü; ve şeytana uyan Vathek, bu korkunç kurban törenini gerçekleştirmeye karar verdi. Tekrar rahat ve huzura kavuşmuş gibi gözüktü, kendisini hâlâ seven halkın alkışları arasında Samerra'ya doğru yola koyuldu. İstemeden kapıldığı iç sıkıntısını o kadar iyi gizledi ki, ötekiler gibi Karathis ve Morakanabad da yanıldılar. Sadece eğlencelerden ve şölenlerden söz edildi. O ana kadar hiç kimsenin ağzına almaya cesaret edememiş olduğu top hikâyesi de anıldı ilk kez. Her yerde gülünüyordu bu olaya; ama herkes gülemiyordu. Çünkü birçok kimse bu unutulmaz olay sırasında aldığı yaralar nedeniyle cerrahların eline düşmüştü.

Vathek, kendisini bu havada görmelerinden çok memnundu, çünkü ürküntü verici amaçlarına böylelikle ulaşacağını umuyordu. Herkese, özellikle de vezirlerine ve sarayın ileri gelenlerine karşı çok kibar davranıyordu. Ertesi gün onlara görkemli bir ziyafet verdi. Lafı yavaş yavaş çocuklarına getirdi

ve iyi niyetli bir tavır içinde en güzel çocukların kimin çocukları olduğunu sordu. Her baba kendi çocuklarım başkalarının çocuklarından üstün göstermeye çalıştı. Tartışma kızıştı; bu konuda kendisi karar vermek istiyormuş gibi gözüken halife olmasaydı kavga çıkacaktı.

Biraz sonra bu zavallı çocukların oluşturduğu topluluğun içeri girdiği görüldü. Ana şefkati bu çocukları, güzelliklerini daha bir belirginleştirebilecek her şeyi kullanarak süslemişti. Ama bu parlak tazelik bütün gözleri ve kalpleri cez-bederken, Vathek doymak bilmez aç gözlerle inceledi çocukları. İçlerinden ellisini Gâvura kurban etmek üzere seçti. Ve bir iyilik yapmak istiyormuş gibi gözükerek, bu küçük gözdelerine düzlükte bir şölen vermek istediğini söyledi. Sağlığına kavuştuğu için, onların ötekilerden daha fazla eğlenmeyi hak ettiklerini dilegetirdi. Halifenin iyiliği herkesi çok mutlu etti. Kısa süre içinde bütün Samerra öğrendi şöleni. Tahtırevanlar, atlar, develer hazırlandı; kadınlar, çocuklar, yaşhlar, gençler, herkes gönlüne göre bir yer buldu. Alay, peşinde kentin ve kenar fflahaüelerin tüm şekercileriyle birlikte yürüyüşe geçti; halk kitle halinde ve yaya olarak izledi alayı; herkes neşe içindeydi, hiç kimse son kez bu yola düşüldüğünde başlarına neler gelmiş olduğunu hatırlamadı.

Akşam güzel, hava serin, gök dingindi; çiçekler koku saçıyorlardı. Dinlenmekte olan doğa batan güneşin ışıklarıyla keyifleniyordu sanki. Güneşin hoş ışıkları Dört Pınar dağının doruğunu yaldızlıyordu; dağın yamacını güzelleştiriyor, zıplayan hayvanları renklendiriyordu. Çeşmelerin şırıltısından, kaval nağmelerinden ve tepelerde birbirlerini çağıran çobanların seslerinden başka bir şey işitilmiyordu.

Bir anda kanları akıtılacak talihsiz kurbanlar tamamlıyordu bu dokunaklı sahneyi. Masum ve güvenlik içindeki bu çocuklar güle oynaya düzlüğe doğru ilerliyorlardı; kimi kelebeklerin peşinden koşuyor, kimi de çiçek ya da küçük parlak taşlar topluyordu, birçoğu sessiz adımlarla koşup arkadaşlarına dokunuyordu, öpücükler veriyorlardı birbirlerine.

Dibinde abanoz feümle kapısının bulunduğu korkunç uçurum göründü uzaktan. Kara bir çizgiye benzeyen uçurum, düzlüğü ortasından kesiyordu. Morakanabad ve arkadaşları uçurumu halifenin meydana getirmekten hoşlandığı acayip eserlerden biri gibi gördüler: Talihsizler! Bu uçurumun ne işe yarayacağını bilmiyorlardı. Uğursuz yere çok yakından bakılmasını

kesinlikle istemeyen Vathek kafileyi durdurdu ve büyük bir daire oluşturdu. Bababaluk koşular için ayrılan yeri ölçmek ve okların saplanacağı daireleri hazırlamak için gruptan ayrıldı. Elli çocuk çarçabuk soyundu; nazik uzuvlarının hoş çizgilerindeki yumuşaklık hayranlıkla seyredildi. Gözleri, ana babalarının gözlerine yansıyan bir neşeyle pırıldadı. Herkes en beğendiği küçük savaşçı için adaklar adadı: Hepsi bu sevimli ve masum yaratıkların oyunlarına yoğun bir ilgi gösterdi. Halife bir fırsatını bulup topluluktan ayrıldı. Uçurumun kenarına doğru ilerledi, dişlerini gıcırdatarak söylenen Hintlinin sesini işitti titreyerek: “Neredeler? Neredeler?” “Acımasız Gâvur!” diye karşılık verdi halife heyecan içinde, “Onları kurban etmeden seni memnun etmenin bir yolu yok mu? Ah! Bu çocukların güzelliklerini, inceliklerini, Saflıklarını bir görseydin için sızlardı.” “Canı cehenneme senin bu duygusallığının, ne gevezesin!” diye haykırdı Hintli; “Çabuk ver bana onları! Yoksa kapım sana ebediyen kapanacak.” “Bağırma öyle,” dedi halife kızararak. “Ah tabii! Peki! Bu işin gerçekleşmesi için her şeye razı olurum,” dedi Gâvur o canavar gülüşüyle; “kafan çalışıyor; biraz daha sabır göstereceğim.”

Bu ürküntü verici konuşma sırasında, oyunlar bütün canlılığıyla sürüyordu öbür tarafta. Nihayet güneş dağların üstünde gözükürken sona erdi oyunlar. Uçurumun kenarında ayakta duran halife bütün gücüyle bağırdı: “Elli küçük gözdem yaklaşsın bana doğru, oyunlarda kazandıkları başarılara göre sıraya dizilerek gelsinler! Birinciye elmas bileziğimi, ikinciye zümrüt kolyemi, üçüncüye sarıyakut kemerimi, ötekilere de terliklerime varıncaya kadar giydiklerimden birer parça verecegim. ”

Bu sözler üzerine alkışlar yükseldi; tebaasını eğlendirmek ve gençliği yüreklendirmek için çırılçıplak kalacak bir hükümdara övgüler yağdırılıyordu. Bu sırada yavaş yavaş soyunan ve kolunu olabildiğince yükseğe kaldıran halife vereceği ödüllerin her birini pırıl pırıl parlatıyordu elinde; ama, armağanına bir an önce kavuşmak isteyen çocuğu bir eliyle ödüllendirirken öteki eliyle de, Gâvurun sürekli “Daha! Daha!” diye homurdandığı uçuruma yuvarlıyordu.

Bu korkunç iş o kadar çabuk oluyordu ki, hükümdarın yanına gelen çocuk kendisinden öncekinin akıbetinin farkına varamıyordu; seyircilere gelince, karanlık ve aradaki mesafe onların da olup biteni anlamalarını engelliyordu.

Sonunda ellinci kurbanını da aşağı yuvarlayan Vathek, Gâvurun gelip kendisini alacağını ve altın anahtarı vereceğini sandı. Kendisini Süleyman kadar büyük sanıyor ve verecek hiçbir hesabı olmadığına inanıyordu ki, şaşkınlık içinde uçurumun kapandığını fark etti ve ayaklarının altında, her zaman üstünde dolaştığı topraktan başka bir şey bulunmadığını gördü. Anlatılmaz bir öfke ve umutsuzluk içindeydi. Hintlinin alçaklığına lanetler yağdırıyordu; ona ağza alınmayacak küfürler ediyor, sanki işitecekmiş gibi tepinip duruyordu bulunduğu yerde. Bitkin düşene dek tepindi durdu böyle ve sonunda aklını yitirmiş gibi yere serildi. Ötekilere göre daha yakınında duran vezirleri ve sarayın ileri gelenleri, önce onun çocuklarla oynamak için çayıra oturduğunu sandılar; ama bir tür kaygı ve endişe içine düşünce halifeye doğru ilerlediler. Halife şaşkın bir tavır takınarak şöyle konuştu: “Ne istiyorsunuz?” “Çocuklarımızı! Çocuklarımızı!” diye bağırdılar hep bir ağızdan. “Çok tuhafsınız!” diye karşılık verdi halife, “Yaşamda başa gelebilecek kazalardan beni sorumlu tutmak istiyorsunuz. Çocuklarınız oynarlarken, burada bulunan uçuruma düştüler, geriye sıçramasaydım ben de düşüyordum az daha.”

Bu sözleri duyan elli baba korkunç çığlıklar attı ve bu çığlıklar anneler tarafından daha yüksek bir sesle yinelendi; bu arada ötekiler de, niçin bağırıldığını bilmeden daha da yüksek sesle çığlıklar attılar. Kısa süre sonra her taraftan şu sözler duyuldu: “Hükümdar melun Gâvura yaranmak için bize oyun oynadı: Onu bu alçakça davranışından dolayı cezalandıralım, intikam alalım! Masum kanların intikamını alalım! Bu acımasız hükümdarı uçuruma atalım, hatırası bile yaşamasın artık!”

Bu konuşmalardan ürken Karathis Morakana-bad'a yaklaştı ve şunları söyledi: “Vezir, siz iki güzel çocuğunuzu yitirdiniz, en üzgün baba siz olmalısınız; ama erdemli bir insansınız siz, efendinizi kurtarın!” “Evet hanımefendi,” diye karşılık verdi vezir; “hayatımpahasına onu bu tehlikeden kurtarmaya çalışacağım; daha sonra da uğursuz kaderiyle baş başa bırakacağım.” Bunun üzerine Karathis Bababaluk’a dönerek şöyle dedi: “Haremağalarınızın başına geçin! Kalabalığı yarahm; becerebilirsek bu talihsiz hükümdarı sarayına götürelim.” Bababaluk ve arkadaşları, baba olma fırsatından mahrum olmalarına ilk kez sevindiler. Vezire itaat ettiler. Vezir de elinden geleni yaparak bu soylu girişimi başarıyla sonuçlandırdı. Ve daha sonra da bir kenara çekildi, yüreği boşaldı, ağladı.

Halife içeri girer girmez Karathis sarayın bütün kapılarını kapattırdı. Ayaklanmanın gitgide şiddetlendiğini ve her yandan küfürler yağdığını görünce şunları söyledi oğluna: “Haklı ya da haksız olabilirsiniz, önemi yok bunun! Hayatınızı kurtarmamız gerekiyor. Dairenize çekilelim; oradan da, ikimizden başka kimsenin bilmediği dehlize ineriz ve kuleye geçeriz. Kuleden hiç dışarı çıkmamış dilsizlerin yardımıyla gerisini getiririz işin. Bababaluk bizim hâlâ sarayın içinde olduğumuzu sanacak ve kendi iyiliği için saraya girişi engellemeye çalışacaktır; o sulugöz Mora-kanabad’ın tavsiyelerine hiç kulak asmadan ne yapabileceğimizi düşünmeliyiz biz.”

Halife, annesinin bütün bu söyledikleri karşısında tek bir kelime bile etmedi ve her şeyin onun istediği gibi olmasına razı oldu; ama yürürken bir yandan. da şu sözleri yineleyip duruyordu: “Neredesin iğrenç Gâvur? Çocukları kıtır kıtır yemedin mi daha? Kılıçların, altın anahtarın, tılsımların nerede?” Bu sözler, Karathis'in gerçeğin bir kısmını anlamasını sağladı. Kulede oğlu biraz rahatlayınca onu bütünüyle kendine getirmekte zorluk çekmedi. Utanma ve sıkılma duygularından çok uzaktı; onun, bir kadın ne kadar şeytan olabilirse o kadar şeytan olduğunu söylemek gerek: Çünkü kadınlar, üstünlükleri tehlikeye düştüğünde, bu durumu aşmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Halifenin hikâyesi de Karat-his'i ne şaşırttı ne de ürküttü; yalnızca Gâvurun vaatlerinden etkilendi ve şunları söyledi oğluna: “Bu Gâvurun biraz zalim olduğunu kabul etmek gerekiyor; bununla birlikte dünyevi güçler daha korkunç olmalı; ama birinin vaatleri, ötekinin de bağışları bazı önemsiz çabalar harcamaya değer; ödülü böyle hazineler olduktan sonra hiçbir suçun cezası ağır gelmez. Bırakın artık bu Hintliden yakınmayı; öyle sanıyorum ki istemiş olduğu bütün koşulları yerine getirmediniz siz. Ve ben onun yeraltı tanrılarına kurban sunmak istemiş olduğundan hiç kuşku duymuyorum, ayaklanma yatıştığında bunu düşünmemiz gerekecek; düzeni sağlayacağım ve hazinelerinizi tüketmekten korkmayacağım, çünkü yeni hazinelere sahip olacağız kesinlikle.” Müthiş bir ikna yeteneği taşıyan Karathis dehlizden geri döndü ve saraya vardığında pencereden halka gösterdi kendini. O halka nutuk çekerken, Bababaluk da avuçlar dolusu altın saçıyordu ortalığa. Bu iki yöntem de iyi sonuç verdi; ayaklanma durdu: Herkes evine döndü ve Karathis de kulenin yolunu tuttu. Sabah ezanı okunurken Karathis ve Vathek kulenin tepesine ulaştıran sayısız basamağı çıktılar, sabah vaktinin hüzün verici ve yağmurlu olmasına karşın bir süre kaldılar orada. Bu kasvetli parlaklık kötü kalplerine

hoşnutluk veriyordu. Güneş ışınlarının bulutları deldiğini görünce, güneşten korunmak için bir çadır gerdirdiler. Yorgunluktan bitkin düşen, dinlenmekten başka bir şey düşünmeyen halife, daha manidar düşler görme umuduyla uykuya daldı. Ote yandan faaliyet içindekiKarathis de, arkasında bazı dilsizlerle birlikte, ertesi gece sunulması gereken kurbanı hazırlamak üzere aşağı indi.

Duvara oyulmuş, yalnızca kendisi ve oğlu tarafından bilinen dar merdivenden, mezarlarından çıkarılmış eski firavun mumyalarının bulunduğu gizemli kuyulara indi önce. Bir dehlize girdi; burada, dilsiz ve sağ gözleri olmayan elli zenci kadının koruduğu şeyler, en zehirli yılanların özsu-ları, gergedan boynuzları, Hint adalarının ■ iç kesimlerinde büyücülerin kestiği, boğucu kokular yayan odunlar saklanıyordu. Bin kadar başka ürküntü verici nadide nesne de vardı burada: Karathis, günün birinde, büyük bir tutkuyla sevdiği ve zevklerini tanıdığı cehennem güçleriyle alışveriş yapma umuduyla kendisi oluşturmuştu bu koleksiyonu. Tasavvur ettiği korkunçluklara alışmak için, ölülerin kafalarına ve iskeletlere tek gözleriyle tuhaf tuhaf bakan ve bunları büyük bir zevkle seyreden zencileriyle birlikte bir süre kaldı orada. Zenciler, bu nesneler dolaplardan indirildikçe korkunç bir şekilde yüzlerini buruşturuyorlar, bir yandan hayran hayran Karathis'e bakarken bir yandan da onu şaşırtan tuhaf sesler çıkarıyorlardı. Pis kokudan boğulan Karathis, bu korkunç hazinelerden bir bölümünü alarak dehlizi terk etmek zorunda kaldı sonunda.

Bu arada halife de umduğu düşleri görememiş, ama düşler âleminden doymak bilmez bir iştahla dönmüştü. Dilsizlerden yiyecek bir şeyler istemiş ama onların tamamen sağır olduklarını unutmuştu; yerlerinden kımıldamadıkları için onları tartaklıyor, ısırıyor, çimdikliyordu. Zavallı yaratıkların şansına, Karathis bu uygunsuz sahneye bir son verdi. “Ne oluyor oğlum böyle; mağaralarından atılmış bir sürü yarasanın bağırdığını sandım, görüyorum ki, kötü davrandığınız zavallı dilsizlermiş bunlar; aslında getirdiğim nefis yiyecekleri hak etmiyorsunuz,” diye konuştu soluk soluğa. “Verin, verin!” diye bağırdı halife; “Açlıktan ölüyorum.” “Getirdiklerimi yiyebilirseniz, çok sağlam bir mideniz varmış, diyeceğim vallahi.” “Çabuk, çabuk!” diye karşılık verdi halife, "Ama, aman .Alahım ne iğrenç şeyler bunlar! Ne yapmak istiyorsunuz siz? Kusacağım şimdi.” “Haydi, haydi,” dedi Karathis, “bu kadar müşkülpesent olmayın, yardım

edin de şunları dizelim; tiksindiğiniz şeylerin sizi mutlu edeceğini göreceksiniz. Bu geceki kurban için odun hazırlayalım, hazırlıklar bitmeden yemek yemeyi aklınıza bile getirmeyin. Tüm görkemli ayinlerden önce büyük bir açlık çekmek gerektiğini bil-m!yor musunuz? ”

Herhangi bir şey söylemeye cesaret edemeyen halife, barsaklarına sıkıntı vermeye başlayan ağrıya ve esintilere bıraktı kendini, bu arada anası da kendi işlerine koyulmuştu. Kısa sürede, içlerinde yılanların özsularının bulunduğu küçük şişeler, mumyalar ve kemik parçaları kulenin korkuluklarına dizildi. Odun yığını yükseliyordu ve üç saat içinde yirmi arışlık bir yüksekliğe ulaştı. Sonunda karanlık çöktü, Karathis neşe içinde giysilerini çıkardı: El çırpıyor ve insan yağına batırılmış bir meşaleyi sallıyordu; dilsizler de onu taklit ediyorlardı. Ama açlıktan bitkin düşen halife daha fazla dayanamadı ve bayılıp yere yığıldı.

Meşalelerin kızgın damlaları büyülü ormanı aydınlatıyor, zehirli özsu binlerce mavi ateş saçıyor, mumyalar tükeniyor ve siyah, kesif dumanlı burgaçlar oluşturuyorlardı; sonunda alevler gergedan boynuzlarını sarınca ortalığa öylesine pis bir koku yayıldı ki, halife sıçrayıp kendine geldi ve şaşkın bakışlarla alevler içindeki sahneyi seyretti. Tutuşan özsu iri damlalar halinde akıyordu ve durup dinlenmeden bu özsuları taşıyan zenci kadınların çığlıkları Karathis’in bağırmalarına karışıyordu. Alevler öylesine şiddetleniyor ve çeliğin cilası bu alevleri o kadar canlı bir biçimde parlatıyordu ki, bu canlılığa ve parıltıya daha fazla dayanamayan halife sonunda saltanat sancağının altına sığındı.

Tüm kenti aydınlatan ışıktan etkilenen Samerra sakinleri hemen yataklarından kalktılar, damlara çıktılar, yanan kuleyi gördüler ve yarı çıplak halde meydanda toplandılar. O anda hükümdarlarına duydukları sevgi depreşti ve kulesinde yanacağını sanarak, onu kurtarmaktan başka bir şey düşünemez oldular. Morakanabad gözyaşla-rrnı silerek inzivadan çıktı; o da ötekiler gibi ateşe doğru bağırıyordu. Burnu büyülü kokulara karşı daha hassas olan Bababaluk, Karathis’in tasarılarım uygulamaya koyduğunu düşünüyor ve herkese sükûnet tavsiye ediyordu. Onu ihtiyar bir ödlek ve büyük bir hain gibi gördüler. Su yüklü develer öne sürüldü ama kuleye nasıl girilecekti?

Kapılar inatla zorlandığı sırada şiddetli bir kuzeydoğu rüzgârı esmeye başladı ve alevleri uzaklara sürükledi. Topluluk önce geriledi sonra çabasını bir kat daha artırdı. Her tarafa yayılan cehennemi boynuz ve mumya kokuları havayı zehirledi ve neredeyse soluksuz kalan çok sayıda insan sırtüstü devrildi. Ayakta kalanlar yanla-rındakilere şunları söylüyorlardı: "Uzaklaşın buradan, zehirleniyorsunuz." Hepsinden beter hastalanan Morakanabad'ın hali içler acısıydı; her yanda herkes burnunu tıkıyordu: Ama kapıları sökmekle uğraşan insanları hiçbir şey durduramadı. İçlerinden en güçlü ve en kararlı yüz kırk kişi sonuca ulaştı. Merdivenleri çıkmaya koyuldular ve on beş dakika içinde epey yol aldılar. Dilsizlerinin ve zenci kadınlarının işaretleriyle telaşa düşen Karathis merdivene doğru ilerledi, birkaç basamak indi ve sesler duymaya başladı: "İşte su!" Yaşına göre epey dinç olduğundan hemen sahanlığa çıktı ve oğluna şunları söyledi: "Bir dakika! Durdurun töreni; daha makbul bir kurban sunacağız. Hiç kuşkusuz kulenin yanmakta olduğunu sanan birileri, şimdiye kadar dokunulamaz olan kapıları kırma cesaretini göstermişler ve suyla buraya geliyorlar. itiraf etmek gerekir ki, yaptığınız bütün haksızlıkları unutacak kadar saf bunlar; ama önemi yok! Bırakalım çıksınlar yukarı, Gâvura kurban edeceğiz onları; dilsizlerimiz hem güçlü hem deneyimli: Bu yorgun insanların işini kısa zamanda bitirirler." "Peki," diye karşılık verdi hükümdar, "yeter ki bir an evvel bitsin bu iş, ben de yemek yiyeyim!" Az sonra talihsiz insanlar ortaya çıkıverdiler. On bir bin basamağı hızla tırmandıklarından nefes nefese kalmışlardı, kovalarının neredeyse boşalmış olmasından ötürü de umutsuzluk içindeydiler; oraya ulaştıklarında alevlerin pırıltısı ve mumyaların kokusu bir anda bütün duyuları üzerinde olumsuz bir etki yaptı: Yazık oldu, çünkü dilsizlerin ve zenci kadınların boyunlarına ip geçirirken neşeyle güldüklerini fark etmiyorlardı; dahası bu sahne, en az ötekiler kadar bu sevimli insanları da eğlendiriyordu. Böylesine kolay olup biten birboğma töreni görülmemiştir hiç; kimse direnmiyor, herkes sessizce can veriyordu; öyle ■ ki, Vathek kısa süre içinde çevresini kendisine en sadık insanların cesetleriyle dolu buldu ve bu cesetler odun yığınına atıldı. Her şeyi düşünen Karathis yeteri kadar kurban verildiğine kanaat getirdi; zincirler gerdirdi ve geçiş yeri üstündeki çelik kapıları kapattırdı. -Bu emirler henüz yerine getirilmişti ki, kule titredi, cesetler ortadan kayboldu, koyu kırmızı renkli alevler, latif bir pembeye büründü. Pek hoş, tatlı bir koku hissedildi; mermer sütunlardan uyumlu sesler geldi ve sıvılaşmış boynuzlar baş döndürücü bir rayiha yaydılar ortalığa. Kendinden geçen

Karathis büyüleri^nin başarılı olduğunu düşünüp peşin peşin seviniyordu; bu arada güzel kokulardan korkan dilsizler ve zenci kadınlar da homurdanarak inlerine çekildiler.

Onlar gider gitmez sahne değişti. Odun yığını, boynuzlar ve mumyaların yerini muhteşem bir şekilde düzenlenmiş bir sofra aldı. Sofrada, nefis yemeklerle dolu sayısız tabak, ortada şarap şişeleri, içinde nefis meyveli dondurmaların buz üstünde dinlendiği fağfur kâseler görülüyordu. Vathek akbaba gibi daldı bunların içine ve fıstıklı kuzuyu indirmeye başladı midesine. Her şeyle özene bezene ilgilenen Karathis, telkâri bir vazodan, ucu gözükmeyen ve oğlunun farkında bile olmadığı bir parşömen rulosu çıkardı. “Son verin bu oburluğunuza artık,” dedi emredici bir tavırla, “ve size verilen şu hoş vaatleri dinleyin,” yüksek sesle okumaya başladı: “Vathek, sevgilim, beklentilerimi aştın; burun deliklerim mumyalarının, nefis boynuzlarının, özellikle de odun yığını üstüne döktüğün Müslüman kanının dumanlarının tadını çıkardı. Dolunay zamanı geldiğinde, tüm saltanat alametlerinle birlikte sarayından çık; müzisyenlerinin oluşturduğu gruplar borularını, davuüarını çala çala önden gitsinler. En seçkin kölelerini, en sevdiğin kadınlarını yanına al, en değerli eşyayla yüklü bin deve gelsin peşinden ve Persepolis yolunu tut. Seni orada bekliyorum; Cihan bin Cihan’ın tacını giyeceksin, zevku sefa içinde yüzeceksin, Süleyman’ın tılsımlarına, Adem öncesi sultanların hazineleri-ne kavuşacaksın orada; ama eğer yolda kendine başka bir barınak bulursan, vay haline!” Halife, debdebeye alışık olmasına rağmen, hiç bu kadar iyi bir yemek yememişti. Böylesine güzel haberlerin verdiği neşeye bıraktı kendini ve yeniden içmeye başladı. Karathis şaraptan nefret etmiyordu ve alaycı bir tavırla, “Peygamberin sağlığına,” diyerek içtiği silme doldurulmuş her bardakta sanki intikam alıyor, burnunu Sürtmüş oluyordu onun. Bu hain ve sinsi içki, içinde inanç olmayan bir güven verdi sonunda onlara. Küfre giriyorlardı: Yüce Peygamberin cennetinde bulunan Balam’ın eşeği ile Yedi Uyurların köpeği rezilce şakalarına konu oldu sürekli. Böyle keyifli bir halde, neşe içinde, kulelerinin hava deliklerinin arkasından, meydanda gördükleri endişeli yüzlerle alay ederek on bir bin basamağı indiler, yeraltına ulaştılar ve harem dairesine vardılar. Bababaluk, mumların yanık fitillerini kesen ve Çerkes kadınlarının güzel gözlerini boyayan haremağalarına emirler vererek rahat bir tavır içinde dolaşıyordu ortalıkta. Halifeyi görür görmez kendi kendine: “Ah! Görüyorum ki yanmamışsınız siz; kuşkulanıyordum zaten,”

dedi. “Düşünmüş oldukların ya da düşündüklerin bizi hiç ilgilendirmiyor,” diye bağırdı Karathis, “koş git Morakanabad’a, kendisiyle konuşmak istediğimizi bildir, anlamsız düşüncelere dalıp oyalanayım da deme.”

Başvezir çabucak geldi. Vathek ve annesi onu ciddi ve ağır bir hava içinde kabul ettiler, üzgün bir tavırla, kulenin tepesindeki yangının söndürüldüğünü ama bir talihsizlik eseri, yardımlarına koşan yiğit insanların canlarına mâl olduğunu söylediler.

“Felaketler yakamızı bırakmıyor!” diye bağırdı Morakanabadiçini çekerek: “Ah! Emîr-ül müminin, yüce Peygamberimizin bize kızmış olduğundan hiç kuşku duymuyorum; onun gönlünü almak size düşüyor.” “Gönlünü alacağız,” dedi halife hiç de güzel şeyler ifade etmeyen bir gülüşle. “Kendinizi ibadete vermeniz için yeteri kadar boş zamanınız olacak; burası sağlığımı bozuyor benim, hava değiştirmek istiyorum; Dört Pınar dağı sıkıyor beni, Ruknabad deresinden su içmem ve bu derenin suladığı güzel vadilerde serinlemem gerek. Yokluğumda annemin öğütlerine göre hareket ederek ülkeyi siz yöneteceksiniz. Yapacağı deneyler için gerekli tüm malzemeleri sağlamaya özen gösterin; çünkü çok iyi bildiğiniz gibi kulemiz bilim alanında kullanılacak değerli nesnelerle doludur.”

Kule, Morakanabad’ın hiç de hoşuna gitmiyordu; bu kulenin inşası için büyük bir servet harcanmıştı ve buraya zenci kadınların, dilsizlerin ve ne idüğü belirsiz şeylerin taşınmasından başka bir şey de görmüş değildi. Bukalemun gibi her renge giren Karathis hakkında ne düşüneceğini bilemiyordu. Kâfir belagatiyle zavallı Müslüman halifeyi çok zor durumlara düşürmüştü. Bu arada şunu da gözden kaçırmamak gerekiyordu: Bu kadın önemli ve değerli biri değildi hiç kuşkusuz, ama oğlu daha da beterdi ve ondan kurtulmuş olmaktan memnundu. Morakanabad halkı rahatlatmak, yatıştırmak ve efendisinin yolculuğu için her şeyi eksiksiz biçimde hazırlamak üzere ayrıldı oradan.

Vathek Yeraltı sarayı ruhlarım daha fazla hoşnut etme umuduyla, yolculuğunun görülmemiş, duyulmamış bir ihtişam içinde geçmesini istiyordu. Bu amaçla o uyruklarının mallarına el koyarken, soylu annesi de haremleri ziyaret ederek mücevher topladı. Samerra’nın ve Samerra’dan elli fersah uzaklıktaki büyük kentlerin bütün terzileri, işlemecileri, nakkaşları hükümdarın kervanını süslemek amacıyla dur durak bilmeden çalışıyor,

tahtırevanlarla, divanlarla, kanepelerle, sedirlerle uğraşıyorlardı. Bandar'ın bütün güzel kumaşları getirildi; Bababaluk ve öteki siyahi hadımları süslemek için o kadar çok muslin kullanıldı ki, tüm Babil Irak'ında bir karış muslin kalmadı.

Hazırlıklar sürdürülürken Karathis de karanlık güçlere hoş görünmek için küçük yemekler düzenliyordu. Bu yemeklere güzellikleriyle ünlü kadınlar davet ediliyordu. Karathis özellikle en beyaz tenli ve en narin yapılı olanlarını arıyordu bu kadınların. Yemekler olağanüstü görkemliydi; ama ortalığa genel bir neşe hâkim olduğunda, haremağaları sofranın altına engerekleri salıveriyorlar ve içleri akrep dolu kapları boşaltıyorlardı. Kolayca kestirilebileceği gibi, bunlar herkesi korkunç bir biçimde sokuyorlardı. Karathis hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davranıyordu ve hiç kimse yerinden kımıldamaya cesaret edemiyordu. Konukların can vermeye başladığını görünce de, kendi hazırladığı çok etkili bir tiryakla yaraları tımar ederek eğleniyordu; çünkü bu iyi prenses aylaklıktan nefret ederdi.

Yathek annesi kadar hamarat değildi. Vaktini duyulara adanmış saraylarda eğlenerek geçiriyordu. Artık ne divanda ne de camide görülüyordu; Samerra'nın yarısı onu izlerken, diğer yarısı da ahlakın gitgide bozulmaya başlamasından şikâyet ediyordu.

Tam bu sırada, Vathek'in çok daha saygın olduğu bir dönemde Mekke'ye gönderilmiş olan elçiler geri döndü. Bu elçiler topluluğu en saygın mollalardan oluşmuştu. Görevlerini tamamlamışlardı ve kutsal Kabe'nin temizliğinde kullanılan o çok değerli süpürgelerden birini getiriyorlardı: Dünyanın en büyük hükümdarının çok değerli bir armağanıydı bu süpürge.

Halife o sırada elçileri kabul edebileceği uygun bir yerde değildi. Kapıların arkasından bağıran Bababaluk'un sesini duydu: "İşte, Mekke'den süpürgeyi getiren ve onu sevinç gözyaşları içinde efendilerine sunmak için yanıp tutuşan eşsiz insan İdris el Şafii ve bir meleği andıran Muhaded-din." ‘‘Süpürge buraya getirilsin," dedi Vathek; "bir yararı olabilir." "Nasıl?" diye karşılık verdi Bababaluk kendinden geçmiş bir halde. "İtaat et!" diye tekrarladı halife, "Çünkü bu benim yüce irademdir; seni kendinden geçirip coşturan bu iyi insanları burada kabul etmek istiyorum, başka hiçbir yerde değil."

Bababaluk homurdanarak gitti ve yüce alaya kendisini izlemelerini söyledi. Bu saygıdeğer yaşlı insanları kutsal bir neşe sardı, uzun yolculukları nedeniyle çok yorgun olmalarına rağmen mucizevi bir çabukluk ve çeviklikle Bababaluk'u izlediler. Yüksek kapılardan geçtiler. Halifenin kendilerini normal insanlar gibi görüşme salonunda kabul etmemesi çok hoşlarına gitmişti. Biraz sonra harem dairesine girdiler; burada, ipek perdelerin arkasında şimşek gibi çakıp sönen mavi ve siyah gözlerin kendilerini izlediği hissine kapıldılar. Saygı ve şaşkınlık içinde, yüce görev duygusuyla dopdolu, hiçbir yere ulaşmıyormuş gibi görünen küçük koridorlarda tek sıra halinde ilerliyorlardı; bu küçük koridorlar halifenin kendilerini beklediği küçük odaya götürdü onları sonunda.

"Emîr-ül müminin hasta olmasın sakın?" dedi İdris el Şafii yanındaki arkadaşına alçak sesle. "Hiç kuşkusuz ibadetini yaptığı yerdedir," diye karşılık verdi Muhadeddin. Bu konuşmayı işiten Vathek bağırdı: "Benim nerede olduğumdan size ne? İlerlemeye devam edin!" Perdenin arkasından elini uzattı ve süpürgeyi istedi. Dar koridorun izin verdiği ölçüde yaklaşık bir yarım daire oluşturuldu, herkes saygıyla eğildi. Saygıdeğer İdris el Şafii süpürgeyi sıradan insanların görmesine engel olan işlemeli ve kokulu kumaşları açtı, arkadaşlarından ayrıldı ve ibadet yeri sandıkları bölmeye doğru huşu içinde ilerledi. Ama müthiş bir sürprizle, iğrenç bir tavırla karşılaştı! Vathek alaycı bir gülüşle, adamın titrek elinde tuttuğu süpürgeyi aldı, gök mavisi rengin-deki tavana asılı örümcek ağlarına doğrulttu ve bir tekini bile bırakmayıncaya kadar süpürdü onları.

Taş gibi donup kalan ihtiyarlar başlarını yukarı kaldırmaya cesaret edemiyorlardı. Zira, Vathek aralarındaki perdeyi hiç umursamadan açtığı için her şeyi görüyorlardı.

İhtiyarların gözyaşlarımermeri ıslatıyordu. Muhadeddin öfkesinden ve yorgunluktan bayıldı, Vathek ise en ufak bir merhamet duymadan gülüyor, ellerini çırpıyordu. "Aziz siyahim," dedi daha sonra Bababaluk'a, "Şiraz şarabımla neşelendir bu insanları. Sarayımı herkesten daha iyi tanımalarıyla övünebilecekler, onları bundan daha fazla onurlandıramazdık." Bunları söyledikten sonra süpürgeyi yüzlerine attı ve Karat-his'le eğlenmeye gitti. Bababaluk ihtiyarları avutmak için elinden gelen her şeyi yaptı ama içlerinden en zayıf ikisi hemen oracıkta can verdi;

ötekilerse artık ışık görmek istemediklerinden kendilerini yataklarına götürttüler ve bir daha hiç kalkmadılar döşeklerinden.

Ertesi gece Vathek ve annesi, yolculuk sırasında yol üstünde görülecek yıldızları incelemek üzere kulenin tepesine çıktılar. Takımyıldızlar en uygun görünümde olduklarından, son derece aldatıcı bu manzara karşısında neşelenmek istedi halife. O korkunç kurban olayından sonra daha da kararmış olan alanda neşe içinde karnını doyurdu. Yemek sırasında havada yankılanan şiddetli kahkahalar duyuldu ve Vathek çok keyif aldı bundan.

Sarayda her şey hareket halindeydi. Gece boyunca ışıklar sönmüyordu. Örslerden, çekiçlerden yükselen sesler, nakış işlerken şarkı söyleyen kadınların ve bekçilerinin sesleri: Bunların tümü doğanın sessizliğini bozuyor ve Süleyman'ın tahtına çıkarak zafer kazandığını sanan Vathek'i keyiflendiriyordu.

Halk da onun kadar sevinçliydi. Böylesine acayip bir efendinin elinden kurtulacakları anın gelmesini çabuklaştırmak için herkes çalışıyordu. Bu sağduyudan yoksun hükümdarın hareketinden bir gün önce Karathis, öğütlerini yineleme gereksinimi duydu. O gizemli parşömende yer alan, artık ezberlediği kararları sürekli tekrarlıyor ve özellikle de yolculuk sırasında kimsenin evine girmemesini tembihliyordu. ‘‘Lezzetli yemeklere ve güzel genç kızlara dayanamadığını çok iyi biliyorum,” diyordu; “ama dünyanın en iyileri olan emektar aşçılarınla yetin ve gezici sarayında Bababaluk'un henüz peçelerini kaldırmadığı en az üç düzine güzel yüzün bulunduğunu unutma sakın. Burada bulunmam çok gerekli olmasaydı, sana göz kulak olmak için ben de katılırdım yolculuğa. Bizim gibi insanlara pek ilginç gelecek nesnelerle dolu o Yeraltı sarayını görmeyi çok isterdim; mağaralar kadar sevdiğim başka bir şey yoktur; cesetlere ve mumyalara düşkünlüğüm malum, bahse girerim ki bunların en güzellerini bulacaksın sen: Beni unutma ve sana eşsiz madenlerin krallığını verecek, dünyanın merkezini açacak olan tılsımlara sahip olur olmaz, buraya güvenilir birini gönderip beni maiyetimle birlikte aldırmayı ihmal etme. Yılanların, canlarını alıncaya kadar sıkarak çıkardığım özsuları, bu tür düşkünlükleri olan Gâvurumuz için hoş bir armağan olacaktır.”

Karathis bu güzel söylevini bitirdiğinde güneş Dört Pınar dağının ardında kayboldu ve yerini aya bıraktı. O sırada dolunay halinde olan bu gök cismi

seyahate can atan kadınlara, haremağala-rına ve içoğlanlarına olağanüstü güzel ve yusyuvarlak görünüyordu. Kent sevinç çığlıkları ve boru sesleriyle inliyordu. Bütün bayrakların üzerinde dalgalanantüyler ve ayın hoş ışığında parlayan sorguçlardan başka bir şey görünmüyordu. Büyük meydan, Şarkın en güzel laleleriyle renk renk süslenmiş bir çiçek bahçesini andırıyordu. Tören giysileri içindeki halife, vezirine ve Baba-balukuna yaslanarak büyük kuleden aşağı indi. Bütün topluluk yerlere kadar eğildi, görkemli yükler taşıyan develer de çöktü önünde. Manzara olağanüstüydü ve halife de bu manzarayı seyretmek için durdu. Herkes saygılı bir sessizlik içindeydi. Bu sessizlik, arka taraftaki haremağa-larının bağırışlarıyla bozuldu biraz. Bu uyanık hizmetkârlar, içinde kadınların bulunduğu bazı kafeslerin fazla ağır basarak bir tarafa yattığını fark etmişlerdi; bazı açıkgözler de o tarafa seğirt-mişti; ama saray cerrahlarının güzel öğütleriyle çabucak uzaklaştırıldılar oradan.

Böyle küçük olaylar bu yüce sahnenin görkemine gölge düşürmedi; Vathek bilgiç bir edayla ayı selamladı; hükümdarlarının son bakışlarının tadını çıkarmak için toplanmış olan din bilenleri, vezirler ve ileri gelenler bu budalalığa şaştılar. Nihayet, borular ve davullar hareket işaretini verdiler kulenin tepesinden. Tüm çalgılar tam bir uyum içindeydi ama bazı çatlak sesler duyulur gibi oldu; Gâvura ilahiler okuyan Karathis’ti bu, zenci kadınlar ve dilsizler de fondaki sürekli bası sağlayarak eşlik ediyorlardı ona. Kötü haber anlamına gelen gece böceklerinin çıkardığı vızıltıları duyduklarını sanan iyi Müslümanlar, mübarek Vat-hek’e kendine dikkat etmesi için yalvardılar. Halifenin büyük sancağı dalgalandırıldı; arkasından yirmi bin mızrak parladı; ve halife ayağının altına serilmiş altın işlemeli kumaşlara basarak, görkemli bir tavırla, tebaasının alkışları arasında tahtırevanına bindi. Yürüyüş büyük bir düzen içinde başladı. Çevreye öylesine büyük bir sessizlik hâkimdi ki, Katul ovası çalılıklarında cır cır öten ağustosböcekleri duyuluyordu. Şafaktan önce altı fersahlık yol alındı ve kalaba-hk kafile, gün boyu dinlenmek üzere çadırların kurulduğu Dicle kenarına vardığında sabah yıldızı hâlâ gökyüzünü aydınlatmaktaydı.

Üç gün hiçbir değişiklik olmadan geçipgitti. Dördüncü gün gazaba gelen gökyüzünden bin ışık saçıldı ortalığa: Çakan şimşekler korkunç bir ses çıkarıyor, titreyen Çerkes kadınlar aşa^lik bekçilerine sarılıyorlardı. Halife Duyular sarayındaki rahatını aramaya başlıyordu. Büyük Gülşifar kentine

sığınmayı istiyordu şiddetle, bu kentin valisi onu ziyaret etmiş, içecekler sunmuştu. Ama parşömenlerine bakınca, gözdelerinin ısrarlarına rağmen, iliklerine kadar sırılsıklam olmalarını engellemek için hiçbir çaba harcamadı. Teşebbüsünü çok fazla önemsiyor, büyük umutları cesaretini pekiştiriyordu. Bir süre sonra kafile yolunu şaşırdı; nerede bulunduklarını anlamak için coğrafyacılar toplandı; ama ıslanmış haritaları da kendileri kadar acınacak durumdaydı; üstelik de Harun Reşid'den sonra hiç yolculuğa çıkılmamıştı; dolayısıyla hangi yöne gideceklerini bilemiyorlardı. Vathek, gök cisimlerinin durumu konusunda çok bilgili olmasına rağmen, yeryüzünün neresinde olduğunu kestiremiyordu artık. Şimşeklerden daha güçlü bir sesle homurdamyor ve zaman zaman da edebi kulaklara hiç hoş gelmeyen, 'darağacı' gibi laflar kaçırıyordu ağzından. Nihayet yalnızca kendi fikirlerini uygulamakta karar kılıp sarp kayaların geçilmesi ve kendisini dört günde Rukna-bad'a ulaştıracağına inandığı bir yolun izlenmesi emrini verdi; uyarılar ve karşı çıkışlar işe yaramadı, dediği yapılacaktı.

Hayatlarında hiç böyle şey görmemiş olan kadınlar ve haremağaları, dağların boğazları karşısında tiril tiril titriyorlardı, üstünde bulundukları dik patikayı kuşatan korkunç uçurumları görünce dehşetli çığlıklar atmaya başladılar. Kafile kayalığın en üst noktasına ulaşmadan önce karanlık çöktü. O sırada şiddetli bir rüzgâr tahtırevanların ve kafeslerin perdelerini darmadağın etti ve zavallı kadınları fırtınanın bütün gazabıyla karşı karşıya bıraktı. Gökyüzündeki karanlık, felaket getiren bu geceyi daha bir korkunçlaştırıyordu; bu arada saray oğlanlarının viyaklamaları, genç kızların ağlamaları yükseliyordu.

Bu afet yetmiyormuş gibi korkunç kükremeler de duyuldu, ormanın derinliklerinde alev alev yanan gözler fark edildi; bunlar şeytan ya da kaplan gözlerinden başka bir şey olamazdı. İzleyebilecekleri en iyi yolu hazırlayan istihkâmcılar ve öncülerin bir bölümü, daha ne olup bittiğini anlayamadan yutuldular. Karışıklık had safhadaydı; hemcinsleri tarafından davet edilen kurtlar, kaplanlar ve öteki etobur hayvanlar her yandan akın ediyorlardı. Her yanda kemik çıtırtıları, havada ise korkunç kanat çırpışlarının çıkardığı sesler duyuluyordu; çünkü akbabalar da işe karışmaya başlıyordu.

Sonunda bu dehşet, hükümdarın ve maiyetinin çevresinde, iki fersahlık mesafede bulunan büyük birlikleri sardı. Haremağalarının üstüne titredikleri Vathek henüz hiçbir şeyin farkında değildi; geniş tahtırevanında ipek yastıklara gömülmüştü tembel tembel; ve Frengistan minesinden daha beyaz iki küçük saray oğlanı etrafındaki sinekleri kovarken, o derin bir uykudaydı ve düşünde Süleyman'ın hazinelerinin parladığını görüyordu. Kadınlarının bağırış çığırışları sıçrayarak uyanmasına neden oldu ve altın anahtarlı Gâvuru göreceği yerde, çok üzgün, tir tir titreyen Bababaluk'u gördü: "Efendim," dedi güçlü hükümdarın sadık hizmetkârı, "felaket son sınırına dayanmış durumda; size ancak ölü eşeğe gösterdikleri kadar saygı gösterecek vahşi hayvanlar develerinize saldırdı. En değerli eşyayla yüklü otuz deve, devecile:ı;le birlikte parçalanıp yutuldu; fırıncılarınız, aşçılarınız ve yiyeceklerinizi taşıyanlar da aynı akıbete uğradılar ve eğer yüce Peygamberimiz bizi korumazsa hayatımızda hiçbir şey yiyemeyeceğiz artık." Vathek, yemek sözcüğünü duyunca kendini tamamen kaybetti; bağırıp çağırdı, dövündü durdu. Efendisinin aklını yitirdiğini gören Bababaluk hiç değilse saray halkının gürültü patırtısını işitmemek için kulaklarını tıkadı. Karanlığın yoğunlaşması ve homurtuların giderek artmasıyla birlikte kahramanca bir tavır içine girdi. "Haydi kadınlar ve arkadaşlarım," diye bağırdıbütün gücüyle, "işe koyulalım, derhal ateş yakalım! Emîr-ül müminin, sadakatsiz hayvanlara yem oldu demesin kimse." Güzellerden bazıla^^^ kapris yapması ve hırçınlık göstermesine rağmen böyle bir durum karşısında herkes makul davrandı sonunda. Bütün kafeslerden göz açıp kapayıncaya kadar ateşler çıktı ortaya. On bin meşale yandı anında, herkes koca koca mumlarla silahlandı; halife de bir mum aldı eline. Zeytinyağına daldırılan ve uzun sırıkların ucuna takılarak yakılan üstüpüler çevreyi öylesine aydınlatıyordu ki, kayalıklar gündüz seyrediliyordu sanki. Hava kıvılcım burgaçlarıyla dolmuştu; dört bir yandan esen rüzgârlarla eğrelti otları, çalılıklar ateş aldı. Yangın kısa zamanda yayıldı: Korkunç ıslıklarla, umutsuzca yuvalarını terk eden yılanların her yere tırmanmaya başladıkları görüldü. Burunlarını rüzgâra veren atlar kişniyor, eşiniyor ve amansız çifteler atıyorlardı. Kafilenin hemen yanı başındaki servi ormanlarından biri tutuştu, yola uzanan dallar alevleri kadınların kafeslerini örten ince muslinlere ve güzel kumaşlara sıçrattı, kadınlar apar topar kendilerini kafeslerden dışarı atmak zorunda kaldılar. Küfürler yağdıran Yathek de mübarek ayaklarını başkalarının yaptığı gibi yere basmak zorunda kaldı.

Böyle şey görülmemişti: İşin içinden nasıl çıkacaklarını bilemeyen kadınlar sıkıntı, utanç ve öfkeyle çamurun ortasına düşüveriyorlardı. Her biri bir şeyler söylüyordu: “Ben, yürümek ha!” “Ben, ayaklarımı mı ıslatacağım!” “Giysilerim kirlensin, öyle mi!” Hep bir ağızdan da şunları söylüyorlardı: “Pis Bababaluk! Cehennemlik! Ne lazımdı sana meşale? Bizi bu halde göreceklerine kaplanlara yem olsaydık! İşte kaybolup gittik! Bedenimizin bir parçasını, daha da kötüsü yüzümüzü görmüş olmakla övünmeyen tek bir hamal ve deve bakıcısı kalmayacak.” İçlerinden en alçakgönüllüleri bu lafları ederken yüzükoyun tekerlek izlerine atladılar. Biraz daha yürekli olanlar Bababaluk'a hücum ettiler; ama onları iyi tanıyan kurnaz Bababaluk arkadaşlarıyla birlikte meşalelerini sallayıp davul çalarak tabana kuvvet kaçtı.

Yangın, çevreye, o şiddetli sıcaklar mevsimindeki güneş kadar güçlü bir ışık saçtı, hava da aynı ölçüde ısındı. Dehşet doruk noktasındaydı! Halifenin basit bir fani gibi çamura bulanmış olduğu görülüyordu! Duyuları körelmeye başladı; artık ilerleyemiyordu. Etiyopyah kadınlarından biri (çok çeşitliydi çünkü kadınları) acıdı ona, kollarından tuttu, omzuna yükledi ve ateşin her tarafı sardığını görerek, yükünün ağırlığına rağmen bir ok gibi fırladı gitti. Tehlike karşısında bacaklarından yararlanma alışkanlığını tekrar kazanan öteki kadınlar var güçleriyle onu. izlediler; nöbetçiler de son sürat arkalarından koşmaya başladılar, seyisler ise birbirlerine çarpa çarpa develeri koşturuyorlardı.

Sonunda vahşi hayvanların kırıma başladıkları yere gelindi; ama hayvanlar, böylesi korkunç bir gürültü işitip, üstelik de kendilerine iyi bir ziyafet çektikten sonra orada kalmayacak kadar akıilıydılar. Bununla birlikte Bababaluk, içlerinden en yağlı ve karınları artık hareket edemeyecek kadar şişmiş iki üç tanesini yakalayıp bir temiz derilerini yüzmeye başladı. Yangın yerinden epey uzaklaşmış olduklarından, sıcaklık da normale döndüğünden bulundukları yerde kalmaya karar verdiler. Renkli kumaş parçalarını topladılar; kurtların ve kaplanların yediklerinden arta kalanları gömdüler; gözleri doymuş olan birkaç düzine akbabadan intikam aldılar. Sakin sakin nişadır üretmekte olan develerin sayımı yapıldıktan sonra kadınlar da iyi kötü kafeslerine yerleştirildiler. Halifenin çadırı da en düzgün yere kuruldu.

Vathek kuştüyü yatağına uzandı. Etiyopyalımn neden olduğu sarsıntıların sersemliğini üzerinden atmaya başlıyordu; zahmetli bir yolculuktu! İştahı yerine geldi; yemek istedi: Ama o ne! Onun hükümdar ağzı için gümüş fırınlarda pişirilen o güzel ekmekler, ağız sulandıran çörekler, amber kokulu reçeller, Şiraz şaraplarıyla dolu şişeler, dondurma dolu porselen kâseler, Dicle kıyılarında yetişen o nefis üzümler. .. Hiçbiri yoktu! Baba-baluk'un, kızarmış iri bir kurt, akbaba kavurması, acı otlar, zehirli mantarlar, boğazı delip dih parçalayan devedikenleri ve adamotu köklerinden başka yedirecek hiçbir şeyi yoktu; içki olarak da, aşçı yamaklarının çarıklarında gizledikleri birkaç küçük şişe kötü rakı. Böylesine iğrenç bir yemeğin Vathek'i umutsuzluğa düşürdüğünü anlamak zor olmasa gerek; burnunu tıkıyor ve ağzındakileri çiğnerken yüzünü buruşturuyordu. Bununla birlikte epeyce yedi ve daha iyi hazmetmek için uykuya yattı.

Bu sırada ufuktaki bütün bulutlar kaybolmuştu. Güneş yakıcıydı ve kayalardan yansıyan ışınları, etrafındaki perdelere rağmen halifeyi kavuruyordu. Kokan küçük sarı sinekler vücudundan kan çıkıncaya kadar sokuyorlardı onu. Daha fazla dayanamadığından sıçrayarak uyandı; o, kendinden geçmiş bir halde, olup biteceklerden habersiz, bütün gücüyle dövünedursun, Bababa-luk burnunun çevresinde toplaşan pis böceklere rağmen horlamaya devam ediyordu. Küçük saray oğlanları yelpazelerini yere düşürmüşlerdi. Yarı ölü gibiydiler ve can çekişirlerken çıkardıkları sesler, hayatında ilk kez gerçeği anlayan halifeye acı eleştiriler yöneltiyordu.

O zaman Gâvura beddua etmeye başladı yeniden, hoş ve tatlı sözlerle Peygamberi andı. “Neredeyim ben?” diye haykırdı: “Bu korkunç kayalıklar nedir böyle? Bu karanlık vadiler? O tüyler ürperten Kaf dağına mı vardık? Kâfirâne seferimin öcünüalmak için Simurg gözlerimi oyarsa ya?” Böyle konuşurken başını çadırın açık kalan bir yerinden dışarı uzattı. Aman Tanrım! Neler görüyordu öyle! Bir yanda kesinlikle ucu bucağı görünmeyen bir kum düzlüğü; öte yanda verdikleri acıyı hâlâ dilinde hissettiği o iğrenç devedikenleriyle kaplı sarp kayalıklar. Bu arada böğürtlenler ve dikenler arasında bazı dev çiçekler gördüğünü sandı; yanılıyordu: Bunlar boyalı kumaş parçaları ve görkemli kafilesinin artıklarıydı. Kayalıklarda birçok çatlak bulunduğundan, bir çağlayan sesi duyma umuduyla kulak kabarttı Vathek; ama bu seyahate lanetler

yağdırarak su isteyen insanların boğuk mırıltılarından başka bir şey duymadı. Hatta kimileri yanı başında bağırıyordu: “Niçin getirildik buraya? Halifemizin inşa ettireceği başka bir kulesi daha mı var? Yoksa Karathis’in çok sevdiği acımasız ifritler konutlarını buraya mı kuruyorlar?” Vathek Karathis adını duyunca, onun umutsuz durumlarda başvurması için kendisine vermiş olduğu parşömenleri anımsadı. Bunları karıştırırken bir sevinç çığlığı ve el çırpma sesi geldi kulağına; çadırın perdeleri açıldı ve gözdelerinden bir grupla birlikte Babapaluk’u gördü karşısında. Bir arış boyunda iki cüce getirdiler yanına. Cüceler içi kavun, portakal ve nar dolu büyük bir sepetle gelmişlerdi ve son derece berrak bir sesle şunları söylediler ona: “Kayalıkların tepesinde, kamış ve sazlardan örülmüş bir kulübede otururuz; kartallar imrenir bizim yaşamımıza; küçük bir kaynak aptes suyumuzu sağlar ve yüce Peygamberimizin okunmasını istediği duaları okumadan geçirdiğimiz tek bir gün bile yoktur. Sizi çok seviyoruz Emîr-ül müminin! Efendimiz Emir Fahreddin de sizi çok seviyor; Peygamberin vekili olarak saygı duyuyor size. Küçücük şeyler olmamıza rağmen bize güveniyor; bedenlerimiz ne kadar acınası ise kalplerimizin de o kadar temiz olduğunu biliyor. Bu ıssız dağlarda yollarım şaşıranları kurtarmamız için buraya yerleştirdi bizi. Dün gece küçük kulübemizde Kuran okurken ansızın çıkan şiddetli rüzgâr ışığımızı söndürdü, konutumuzu salladı. İki saat zifiri karanlıkta kaldık; daha sonra uzaktan sesler duyduk ve bu seslerin kayalıklardan geçen bir kafileden yükselen çan sesleri olduğuna karar verdik. Kısa süre sonra bağırtılar, uğultular ve davul sesleri çalındı kulağımıza. Korkudan donduk kaldık, can alan melekleriyle gelen Deccal’in oklarını dünyaya atmakta olduğunu düşündük. Biz bu düşünceler içindeyken kan renginde alevler

yükseldi ufukta, bir süre sonra kıvılcımların ortasında kaldık. Bu korkunç manzara karşısında kendimizden geçerek diz çöktük, ilahi kudretin yazdırdığı kitabı açtık ve çevremizdeki ateşin verdiği aydınlıkta şu sözlerin bulunduğu ayeti okuduk: *'Yalnız ve yalnız Hakkın mağfiretine güven; yalnızca Hazreti Peygambere sığın; Kaf dağı sarsılabilir, sarsılmaz olan yalnızcaAllahm gücüdür*Bunları söyledikten sonra ruhlarımızı semavî bir huzur kapladı; derin bir sessizlik oldu ve kulaklarımız şu sözleri söyleyen sesi belirgin bir biçimde işitti: ‘Benim sadık kölemin köleleri, çarıklarınızı ayağınıza geçirin ve Fahreddin’in oturduğu o huzurlu vadiye inin; konuksever gönlünün susuzluğunu dindirecek bir fırsatın çıktığını söyleyin

ona: Emîr-ül müminin bizzat dağlarda dolaşmakta; yardımına koşmak gerekiyor.’ Bu kutsal görevi yerine getirmeyi memnuniyetle kabbul ettik. Efendimiz saygı ve sevgi dolu bir gayretle bu kavunları, bu portakalları, bu narları kendi eUeriyle topladı; çeşmelerinden akan en berrak suları yüklediği yüz deveyle peşimizden geliyor; o mübarek eteğinizi öpmeye ve bu ıssız çöllerde kurşuna yerleştir^miş bir zümrüt gibi duran fakirhanesine girmeye razı olmanız için size yalvarmaya geliyor.” Cüceler bu konuşmayı yaptıktan sonra, ellerini göğüslerinde kavuşturarak derin bir sessizliğe gömüldüler.

Bu güzel nutuk okunduğu sırada Vathek sepeti eline geçirmişti ve nutuk bitmeden çok önce meyveler ağzında erimişti. Yedikçe dindarlaşıyor, dualar okuyordu, Kuran ve şeker getirilmesini istedi.

Bu düşünceler içindeyken, cücelerin gelmesiyle bir kenara bıraktığı parşömenler ilişti gözüne; tekrar eline aldı bunları: iri kırmızı harflerle yazılmış ve altı Karathis’in eliyle çizilmiş yazıları görünce apışıp kaldı. Onu titretecek kadar duruma uygun uyarılardı bunlar: “Yaşlı din bilginlerinden ve ancak bir arış boyunda olan küçük habercilerinden, onların saygı ve sevgi dolu gibi gözüken kurnazlıklarından sakın; kavunlarını yiyeceğine şişe geçirmelisin onları. Evlerine girecek kadar zayıf davranırsan Yeraltı sarayının kapısı kapanır ve bu hareketinden ötürü paramparça olursun. Cesedine tükürürler, yarasalar karnında yuva yaparlar.”

“Bu korkunç, saçma sapan laflar ne anlama geliyor?” diye haykırdı halife: “Kavun ve salatalık dolu o huzurlu vadide serinleme olanağı dururken, kum çöllerinde susuzluktan ölmem mi gerekiyor? Lanet olsun abanoz cümle kapısıyla o Gâvura! Yeteri kadar sıkıntı verdi bana; ayrıca, kim kurallar getirebilir ki benim yaşantıma? Hiç kimsenin evine girmemem gerekiyormuş, hah! Bana ait olmayan bir yere girmem mümkün mü ki?” Vathek’in kendi kendine ettiği bu lafların tek bir sözcüğünü bile kaçırmayan Bababaluk yürekten alkışlıyordu onu, bütün kadınlar da onunla aynı fikirdeydiler; o ana kadar hiç olmamıştı böyle bir şey.

Cüceleri kutladılar, okşadılar; temiz, küçük, saten mendillere koydular; düzgün, küçük bedenlerini hayranlıkla seyrettiler; her şeyi görmek, anlamak istiyorlardı, incik boncuk ve şeker sundular cücelere; ama onlar, hayranlık uyandıran bir ağırbaşlılıkla hepsini geri çevirdiler. Vathek’in oturduğu

peykeye çıktılar ve omuzlarına yerleşerek iki kulağına dualar okudular. Küçük dilleri kavak yaprakları gibi titreşiyordu. Tam Vathek'in sabrı tükenmek üzereydi ki, kalabalığın alkışları, yüz Kuran, yüz ihtiyar ve yüz deveyle Fahreddin'in geldiğini haber verdi. Herkes "Bismillah" diyerek aptes aldı. Vathek de sıkıcı yol göstericilerinden kurtulup aptes aldı; çünkü elleri yanıyordu.

Çok dindar ve herkese güleryüz gösteren bir insan olan emir, küçük habercilerinin söylevinden beş kez daha uzun ve beş kez daha ilginç bir söylev çekti. Bunun üzerine halife kendini tutamayarak bağırdı: "Muhammed aşkına bitirelim artık Fahreddin ve bir an önce yeşil vadinize gidip Allahın size armağan ettiği güzel meyveleri yiyelim." Böylece yürüyüşe geçildi. İhtiyarlar biraz yavaş gidiyorlardı; ama Vathek, saray oğlanlarına, gizlice develeri dürtükleyip kışkırtmaları için emir vermişti. Bu hayvanların sıçramaları, sırtlarında taşıdıkları seksenliklerin korku ve şaşkınlıkları o kadar eğlendiriciydi ki, bütün kafeslerden kahkaha sesleri yükseliyordu. Bununla birlikte, emirin kayalıklara oydurduğu büyük merdivenlerden inilerek rahat bir şekilde vadiye ulaşıldı; derelerin şırıltısı ve yaprakların hışırtısı duyulmaya başlamıştı. Kafile, kıs;ı süre sonra, iki yanında çiçek açmış küçük ağaçların bulunduğu bir patikadan geçerek, dallarıyla kesme taştan koca bir binayı gölgelendiren büyük palmiyelerin olduğu bir yere doğru ilerledi. Bu binanın dokuz kubbesi ve dokuz da tunç cümle kapısı vardı; kapılara mineyle şu yazılar işlenmişti: "*Burası hacıların yurdu, yolcuların sığınağı ve dünyanın bütün ülkelerinin sırlarının saklandığı yerdir.*"

Her bir kapıda güneş gibi aydın ve güzel, Mısır keteninden uzun giysiler giymiş dokuz saray oğlanı duruyordu. Tören alayını rahat ve hoş bir tavırla karşıladılar. En sevimli dördü, Vathek'i şahane bir tahtırevana yerleştirdi; daha az sevimli olan dördü de, sahip olacağı şahane konutu görünce sevinçten titreyen Bababaluk'la ilgilendi; alayın geri kalan bölümüne öteki saray oğlanları hizmet etti.

Bütün erkek unsurlar ortadan kaybolduğunda, sağ tarafta görülen büyük bir duvar uyumlu demirleri üstünde döndü ve içinden, ince, kül rengi kumral saçları alacakaranlığın meltemiyle dalgalanan genç biri çıktı. Yıldızları andıran bir grup genç kız, ayaklarının uçlarına basarak onu izliyordu. Hepsi

sultanların bulunduğukafeslere koştular ve genç hanım önlerinde zarafetle eğilerek şunları söyledi: “Sevimli sultanlarını, bekleniyorsunuz; dinlenmeniz için yataklar hazırladık ve dairelerinizi yaseminlerle süsledik: Hiçbir böcek, uykudayken göz kapaklarınızı açtırmayacak size; bir milyon tüyle kovalayacağız onları. Gelin bakalım sevimli kadınlar, gülsuyu banyolarıyla zarif bacaklarınızı ve fildişi uzuvlarmızı serinletin; mis ^bikokan lambaların hoş ışığında hizmetçilerimiz size masallar anlatsınlar.” Sultanlar bu nazik teklifleri büyük bir zevkle kabul ettiler ve genç hanı-rnn peşinden emirin haremine gittiler. Ama biz, bir an için onları bırakıp halifeye dönelim. Hükümdar, bin kuvars lambayla aydınlatılmış büyük kubbeli bir yere götürüldü. Nefis bir şerbetle dolu, gene kuvarstan yapılmış bin kâse, pek çok nefis yemeğin bulunduğu büyük bir sofrada pırıl pırıl parlıyordu. Yemek çeşitleri arasında badem sütlü pilav, safranlı çorbalar ve halifenin çok sevdiği kaymaklı kuzu vardı. Bu yemeklerden bol bol yedi halife, neşe içinde emirle ahbaplık etti ve hiç istememelerine rağmen cüceleri zorla oynattı; bu küçük sofular Emîr-ül müminine itaatsizlik etmeye cesaret edemiyorlardı. Sonunda divana uzandı ve hayatı boyunca ilk kez bu kadar rahat ve sakin bir uyku çekti.

Bu kubbenin altında, dağlarda zorunlu olarak çektiği sefil açlığın acısını çıkaran Bababaluk’un çenesinin çıkardığı sesten başka hiçbir şeyin kesintiye uğratmadığı dingin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Bababaluk, uyuyamayacak kadar keyifli olduğundan ve aylakhğı da hiç sevmediğinden, kadınlarına göz atmak, Mekke’den getirilen pelesenki sürünüp sürünmediklerine bakmak, kaşlarının durumunu görmek ve birtakım başka şeyleri denetlemek için —kısacası, ihtiyaçları olan her şeyi karşılamak için- hemen hareme gitmek istedi.

Uzun süre hareme çıkan kapıyı aradı ama bulamadı. Halifeyi uyandırma korkusuyla bağırmaya cesaret edemiyordu, sarayda da hiçbir kımıltı yoktu. Amacına ulaşma konusunda umutsuzluğa kapılmaya başlamıştı ki, bir fısıltı işitti; eski uğraşlarına dönen cücelerdi bunlar ve dokuz yüz doksan dokuzuncu kez hatim indiriyorlardı. Büyük bir kibarlık göstererek Bababaluk’u kendilerini dinlemeye davet ettiler; ama Bababaluk'un daha önemli işleri vardı. Cüceler, biraz şaşırmış olmakla birlikte, aradığı odaların yolunu tarif ettiler ona. Bu odalara ulaşabilmek için yüz karanlık koridordan geçmek gerekiyordu. El yordamıyla bu koridorları aştı; nihayet, uzun bir

yolculuktan sonra kadınların kıkırtılarını işitti, gönlü şenlendi. “Ah! Uyumadınız mı siz daha!” diye bağırdı uzun uzun adımlar atarak; “Üstlendiğim görevi yerine getirmekten vazgeçtiğimi sanmayın; yalnızca efendimin artıklarını yemek için ara vermiştim.” Yüksek sesle söylenen bu sözleri duyan iki siyahi haremağası ellerinde kılıçlarla ötekilerden ayrıldılar alelacele; ama kısa süre sonra her iki taraftan da şu sözler duyuldu: “Bababaluk canım! Bababaluk’muş canım!” Bu uyanık muhafız, arkasında iç açıcı bir aydınlığın parladığı, koyu somaki, büyük oval bir havuzun bulunduğu, hoş, kiraz pembesi renginde ipek bir perdeye doğru ilerledi. Geniş kıvrımlarla dökülen zengin perdeler çevrelemekteydi bu hamamı; perdeler aralıktı ve arka taraftaki genç köleler görülebiliyordu böylece; Bababaluk bunların arasında, kollarını hoş kokulu suyu kucaklayacakmış gibi zarif bir biçimde uzatan ve yorgunluk atmaya çalışan eski gözdelerini tanıdı. Baygın ve yumuşak bakışlar, fısıldaşmalar, küçük sırların açıklanmasına eşlik eden büyüleyici gülüşler, güllerin hoş kokusu, Bababaluk'un bile karşı koymakta güçlük çektiği şehvet duyguları uyandırıyordu.

Bununla birlikte bütün ciddiyetini korudu ve buyurgan bir tavırla bu güzellerin sudan çıkarılmasını, saçlarının itinayla taranmasını istedi. O bu emirleri verdiği sırada, emirin kızı, zarafetiyle ceylanları andıran şeytan ve körpe Nurunihar, kölelerinden birine işaret çakarak, ipek kordonlarla tavana asılmış büyük salıncağın yavaşça indirilmesini istedi. Salıncak indirilirken, banyodaki kadınlara parmaklarıyla birtakım işaretler yaptı; kadınlar bu tatlı, hoş ve gevşetici ortamdan ayrılmak zorunda kaldıkları için sinirlenmelerine rağmen, Bababaluk'a meşgale olsun diye saçlarını dağıttılar ve buna benzer çeşitli muziplikler yaptılar ona.

Nurunihar Bababaluk'un sabrının taşmakta olduğunu görünce yapmacık bir saygıyla yanına yaklaşh ve şunları söyledi: ‘‘Efendim, hükümdarımız halifemizin baş haremağasının böyle ayakta kalması yakışık almıyor; sizi konuk etme onuruna sahip olamadığı takdirde gücenip kırılabi-lecek olan şu divanda dinlenmek istemezler mi zatı şahaneleri acaba?” Bu hoş, okşayıcı konuşmalarla büyülenen Bababaluk incelikle karşılık verdi: “Gözbebeklerimin zevki, bal dudaklarınızdan akan öneriyi kabul ediyorum; ve doğrusunu söylemek gerekirse, çekiciliğinizin pırıltılı ihtişamının

uyandırdığı hayranlık duyularımı felce uğrattı. ‘‘Dinlenin o halde,” diye karşılık verdi körpe, onu sözde divana yerleştirerek.

Bu sözde divan birdenbire yıldırım gibi hareket etti. Durumu fark eden bütün kadınlar havuzdan çıktılar ve çılgınca salıncağa hız vermeye başladılar. Salıncak bir anda yüksek kubbenin en yüksek noktasına kadar çıkarak gidip gelmeye başladı; zavallı Bababaluk soluk alamaz durumdaydı salıncağın üstünde. Bazen suya değer gibi, bazen de camlara çarpacak gibi oluyordu; kırılan bir testiden çıkan sesi andıran çığlıklarının hiçbir yararı yoktu; kahkahalar onun sesini bastırıyordu.

Gençliğin ve neşenin verdiği sarhoşluğu taşıyan Nurunihar, sıradan haremlerin hadımlarını iyi tanırdı. Ama böylesine tiksinti verici, aynı zamanda da eşsiz olanını hiç görmemişti: Herkesten çok o eğleniyordu. Sonunda Farsça dizeler uydurup şarkı söylemeye başladı: “Havalarda uçan tath ve beyaz güvercin, sadık arkadaşına bir göz kırp. Oten bülbül, ben senin gülünüm; güzel şarkılar söyle sen de bana.”

Bu şakalarla coşan sultanlar ve köleler salıncağı öylesine hızlandırdılar ki, ip koptu ve zavallı Ba-babaluk bir kurbağa gibi hamam havuzunun ortasına düşüverdi. Bir bağırış çığırış oldu; göze çarpmayan on iki küçük kapı açıldı ve kadınlar, ■ havlu çamaşır ne varsa Bababaluk'un üstüne atarak, lambaları da söndürerek kaçtılar oradan. Boğazına kadar suya gömülen ve karanlıkta kalan zavallı yaratık, üstüne atılan pılı pırtıdan kurtulamıyor, her taraftan yükselen kıkırtıları büyük bir sıkıntı ve acı içinde işitiyordu. Hamamdan çıkmak için boşuna çabalayıp duruyor-

du; tutunabileceği yerler kırılan lambalardan akan yağlara bulanmıştı, ayağı sürekli kayıyor ve kubbede çınlayan boğuk bir sesle tekrar havuza düşüyordu. Her düşüşünde de lanetli kahkahalar artıyordu. Burada kadınlardan çok şeytanların bulunduğuna inanarak, art.ık kurtulmak için çabalamamaya ve kaderine razı olup hamamda kalmaya karar verdi. Çileden çıktı, beddualar okuyup kendi kendine söylenmeye başladı; pervasız ve rahat bir şekilde hep birlikte yatmış olan muzip komşuları bu

söylenmelerin bir kelimesini bile kaçırmıyorlardı. Sabah, bu iç açıcı durumda yakaladı onu; sonunda, gırtlağına kadar gömüldüğü bu çamaşır yığınından, boğulmak üzereyken kurtarıldı. Vathek onu her yerde aratmıştı, efendisinin karşısına topaüaya-rak, dişleri takırdayarak çıktı. Onu bu durumda gören Vathek bağırmaya başladı: “Neyin var? Seni kim salamuraya yatırdı böyle?” “Bu pislik yere siz kendiniz mi girdiniz?” diye sordu Baba-baluk da. “Sizin gibi bir hükümdar, haremiyle birlikte yaşamayı bilmeyen geçkin bir emire bulaşır mı hiç? Burada barındırdığı sevimli kadınlar! Düşünsenize, beni bir ekmek kabuğu gibi ıslatıp bütün gece o lanet olası salıncaklarında bir soytarı gibi oynattılar. İşte o kadar yol yordam, adap erkân öğretmeye çalıştığım sultanlarınızın yaptıkları!”

Bu konuşmadan hiçbir şey anlamayan Vathek olup biteni baştan sona anlattırdı. Ama zavallıya acıyacağına, onun salıncaktaki halini gözünün önüne getirerek katıla katıla gülmeye başladı.

Bababaluk çok alındı buna, az daha Vathek'e olan tüm saygısını yitiriyordu.

“Gülün gülün, efendim,” diyordu: ‘‘Bu Nuruni-har'ın size de bir oyun oynamasını çok isterdim; sizi esirgeyecek, size hatır gönül yapacak kadar saygılı biri değil o.”

Bu sözler öncehiç etkilemedi Vathek'i; ama sonradan anımsayacaktı bu konuşmayı.

Bu sırada Fahreddin, Vathek'i, sayısız derenin suladığı bir çayırda aptes alıp namaz kılmaya davet etti. Vathek suyu serin, duaları da öldürücü derecede uzun buldu. Bununla birlikte, çayırda gezinen kalenderiler, çileciler, dervişler çok eğlendiriyor, oyalıyordu onu. Hindistan'dan gelen ve yolculukları sırasında emire de uğrayan brahman, fakir gibi yalancı sofular daha da şenlikliydi. Bunların her birinin kendine özgü, pek eğlendirici numaraları vardı: Kimileri büyük bir zinciri kimileri de bir orangutanı sürüklüyordu; kimileriyse işkence aletleri taşıyordu. Her biri farklı etkinliklerinde çok başarılıydı. Bazıları ağaçlara tırmanıyor, tek ayaklarını havaya kaldırıyor, ateş üzerinde sallanıyor ve birbirlerinin burunlarına acımasızca fiske atıyorlardı. Aralarında zararlı böcekleri sevenler de vardı ama böcekler onların okşamalarına karşılık vermiyorlardı. Bu gezici yalancı sofular kalenderile-rin, çilecilerin, dervişlerin yüreklerini hoplatıyordu.

Vathek'in deliliklerini tedavi etmesi ve Müslüman inancını kabul ettirmesi umuduyla bir araya toplanmıştı bunlar: Ama ne yazık ki, çok büyük bir yanılgıya düşmüşlerdi. Vathek öğüt vereceğine maskara muamelesi yaptı onlara, Vişnu ve İksora'ya iltifatlar yağdırmalarını istedi ve aralarından en komik bulduğu Serendipli iri yarı bir ihtiyara takıldı: “Tanrılarının aşkına birkaç takla at da güleyim şurada,” dedi. Gücenen ihtiyar ağlamaya başladı; ve onu pis bir sulugöz olarak niteleyen Vathek sırtını dönüp gitti. Şemsiye tutarak Vathek'i izleyen Babababık şunları söyledi ona: “Efendimiz bu rezillere dikkat etsin. Bunları buraya toplamak ne şeytanlık böyle! Büyük bir hükümdar böyle uyuz Buda rahiplerinin gösterilerinden, böyle bir eğlenceden nasıl hoşlanabilir? Ben sizin yerinizde olsam, büyük bir ateş yakılmasını emreder ve emirin yurdunu hareminden ve bu çiftliğinden tümüyle arındırır-dım.” “Sus!” diye karşılık verdi Vathek, “Bunlar beni çok eğlendiriyor ve burada bulunan bütün yaratıkları tanımadan çayırı terk etmeyeceğim.” Vathek ilerledikçe çeşit çeşit acınası, berbat şeyler gösteriliyordu kendisine: Körler, yarı körler, burunsuz erkekler, kulaksız kadınlar. Bütün bunların bir araya getirilmesindeki amaç, çevresindeki ihtiyarlarla birlikte topluluğa lapalar, yakılar dağıtan Fahreddin'in merhametini göstermekti. Oğleyin sakatlar görkemli bir giriş yaptılar, kısa süre sonra düzlükte sakatlardan oluşan en güzel topluluklar görüldü. Körler hep birlikte, birbirlerine tutunarak ilerliyorlardı; topallar hep birlikte topallıyorlar, çolaklar tek kollarıyla el kol hareketleri yapıyorlardı. Büyük bir çağlayanın kenarında sağırlar vardı; kulakları en güzel ve en geniş olanlar Pegu sağırlarıydı ve ötekilere göre az da olsa işitmenin keyfini çıkarıyorlardı. Burası aynı zamanda, guatr, kambur ve hatta -çoğu hayranlık verici bir parlaklık taşıyan— boynuz gibi her çeşit bozukluğun, çarpıklığın buluşma yeriydi.

Emir, görkemli bir şenlik düzenlemek ve ünlü konuğunu elinden geldiğince onurlandırmak istedi; bu amaçla çayıra çok sayıda post ve örtü serdirdi. Renk renk üzümler ve iyi Müslümanlar için geleneksel yemekler ikram edildi. Gülünç derecede mezhebi geniş olan Vathek müminleri çok kizdıran mekruh yemeklerle dolu küçük tabaklar hazırlatmıştı. Kutsal topluluk kısa süre içinde keyfince yemek yemeye başladı. Vathek de onlar gibi hareket etmek, Bababaluk’un tüm uyarılarına karşın, yemeğini orada yemek istedi. Emir hemen söğütlerin gölgesinde bir sofra kurdurdu. Birinci yemek olarak, yüksek bir tepenin eteklerinde, altın gibi parlak kumlar üzerinde akan bir

dereden tutulrıiuş balıklar ikram edildi. Bu balıklar tutuldukça kızartılıyor, daha sonra Sina dağından getirilen ve ender bulunan otlarla çeşnilendiriliyordu; çünkü emirin her şeyi, eşsiz olduğu kadar saygındı da.

Ziyafette ara yemekler yenmekteydi ki, ansızın yankılarla yinelenen hoş bir ut sesi geldi tepeden. Şaşıran ve keyiflenen Vathek kafasını kaldtt"dı ve yüzüne bir demet yasemin düştü. Bu muzipliğin hemen arkasından binlerce kahkaha işitildi ve çalılıkların arkasında karacalar gibi sıçrayan çok sayıda genç kızın enfes hatları fark edildi. Saçlarının hoş kokusu Vathek'in burnuna kadar geldi; halife yemeğine ara verdi, büyülenmişçe-sine şunları söyledi Bababaluk’a: “Periler mi indi gökten? Uçurumların kenarında gözü pek bir tavırla koşan ve kafasını çevirirken giysisinin ince kıvrımlarından başka bir şeye dikkat etmiyor-muş gibi gözüken o incecik kızı görüyor musun? Örtüsünü çahlardan kurtarmaya çalışırken nasıl da hoş bir sabırsızlık içindeydi? Bana yaseminleri atan o olmasın sakın?” “Kesinlikle odur!” diye karşılık verdi Bababaluk, “Sizi kayalıklardan aşağı bile atar bu kız; tanıyorum onu: Çok nazik bir tavırla bana salıncağını veren dostum Nurunihar o. Haydi, benim sevgili efendim ve sahibim,” diye sürdürdü konuşmasını bir söğüt dah koparարak, “izin verin de size saygı gösterme^diği için bir temiz sopa çekeyim ona. Emir kızamaz buna; çünkü, sözüm meclisten dışarı, dağlarda böyle sürüyle kadın beslemesi bir haksızlık; temiz hava kadınların kanlarım kaynatıyor.” “Sus, kâfir!” dedi Vathek; “Bu dağlarda kalbimi peşinden sürükleyen güzel hakkında böyle konuşma. İlle de bir şey yapacaksan, gözlerimin gözlerine dikilmesini ve onun hoş ,kokusunu soluyabilınemi sağla. Şu kırlarda nasıl bir ha^^^ ve zarafet içinde yürekleri hoplatarak koşuyor!”

Vathek bu lafları ederken koüarını tepeye doğru uzattı. O zamana kadar hiç duymadığı bir heyecanla gözlerini yukarı doğru çevirmiş kendisini esir eden güzeli gözden kaybetmemeye çalışıyordu. Ama çok ender görülen, o çok canlı ve neşeli, güzel çizgili Keşmir kelebeği gibi uçuşan bu dilberi izleyebilmek zordu.

Nurunihar'ı görmekle kanmayan Vathek onun sesini de duymak istiyor ve konuşmaları işitebilmek için sürekli kulak kabartıyordu. Sonunda, çiçekleri attığı küçük çalılığın arkasında, arkadaşlarından birine şunları fısıldadığını duydu: “İtiraf etmek gerekir ki, bir halife görmek güzel bir şey, ama benim

küçük Gülşenrûzum daha sevimli; o güzel saçlarının bir örgüsü Hindistan'ın tüm, zengin işlemelerinden daha değerli; parmağımı dişleriyle muzipçe ısırsa, bu benim için hükümdarlık hazinesinin en güzel yüzüğünden daha paha biçilmezdir. Nerede bıraktın onu Sütlümeme? Niçin burada değil o?” Endişelenen halife konuşmaların arkasını da

dinlemek istedi; ama Nurunihar köleleriyle bir**A.**

likte uzaklaştı oradan. Aşık hükümdar gözden yitirene kadar izledi onu; rehber yıldızı bulutların ardına gizlenmiş, karanlıkta yolunu şaşırmış bir yolcu gibi kalakaldı. Karanlık bir perde inmişti önüne sanki; her şey rengini yitirmiş gibi geliyordu gözüne, her şeyin görünümü değişmişti. Derenin şırıltısı hüzün veriyordu ruhuna, gözyaşları yanan göğsüne bastırdığı yaseminlere düşüyordu. O ana kadar hiç hissetmemiş olduğu bir tutkunun sıcaklığını ilk kez duyduğu bu yeri anımsamak için birkaç çakıl taşı bile aldı yerden. Bin kez denedi oradan uzaklaşmayı, ama boşu-naydı bu çabası. Tatlı bir uyuşukluk içinde eriyordu yüreği. Derenin kenarına uzanmış, sürekli dağların mavimsi doruklarını seyrediyordu. “Neyi saklıyorsunuz benden, acımasız kayalar!” diye bağırıyordu: “Ne oldu o? Sessizliklerinizde neler olup bitiyor? Tanrım! Şu anda belki de talihli Gülşenrûzuyla birlikte mağaralarınızda dolaşıyordur o!”

Bu arada hava serinlemeye başlıyordu. Halifenin sağlığı için endişelenen emir saltanat tahtırevanını harekete geçirtti; Vathek taşındığının farkına bile varmadı ve bir gün önce ağırlanmış olduğu görkemli salona getirildi.

Bu arada biz, kendini yeni tutkusuna kaptırmış olan Vathek'i bırakıp, nihayet kayalıklarda sevgili Gülşenrûzuna kavuşmuş olan Nurunihar'ı izleyelim. Gülşenrûz, emirin kardeşi Ali Ha-san'ın tek çocuğu ve dünyanın en ince, en sevimli yaratığıydı. Babası, on yıl önce bilinmeyen denizlere doğru yolculuğa çıkmış ve onu Fahreddin'e emanet etmişti. Gülşenrûz çeşitli yazı biçimlerini kullanarak mükemmel biçimde yazı yazmayı biliyor ve bembeyaz, incecik kâğıtlara dünyanın en güzel arabesklerini çiziyordu. Sesi çok güzeldi ve bu ses ut eşliğinde son derece duygulu, uyumlu bir hal alıyordu. Leyla ile Mecnun'un aşkını ya da diğer eski aşkları terennüm ettiğinde dinleyiciler gözyaşlarına boğuluyorlardı. Dizeleri (o da Mecnun gibi şairdi), çok tehlikeli bir gevşeklik ve uyuşukluk veriyoı'du kadınlara. Bütün kadınlar çılgınca âşıktı ona; ve on üç yaşına gelmiş olmasına rağmen,

haremden koparamamışlardı onu. Dans ederken ilkbahar rüzgârlarıyla havada uçuşan kuş tüyleri kadar hafifti. Ama dansta genç kızların kollarıyla son derece zarif bir biçimde iç içe geçen kolları avda mızrak atamıyor ve amcasının otlaklarında beslediği azgın atlarla baş edemiyordu. Oysa cesaret edip onu Nuruni-har'a bağlayan ipek gibi yumuşak bağları koparmayı bir başarabilseler, son derece güven verici elleriyle ok atabilir, yarışta bütün gençleri geride bırakabilirdi.

iki kardeş, çocuklarını karşılıklı, sürekli ilişki içinde tutmuşlardı ve Nurunihar kuzenini, o güzelim gözlerinden daha fazla seviyordu. Zevkleri ve uğraşları aynıydı, ikisinin de bakışları baygın ve süzgündü, saçları aynıydı ve ikisi de akça pak-çaydı. Gülşenrûz, kuzininin elbiselerini giydiğinde ondan daha çok kadına benziyordu. Bir an için Fahreddin'in yanına gitmek üzere haremden çıksa, dişisinden ayrılmış bir geyik gibi ürkek ve çekingen oluyordu. Bununla birlikte o ağır oturaklı ihtiyarları alaya alacak kadar muzipti; onlar da acımasızca paylıyorlardı Gülşen-rûz'u. Böyle durumlarda adeta kendinden geçerek hareme dalıyor, bütün perdeleri çekiyor ve hıçkırarak Nurunihar'ın kollarına atılıyordu. Nurunihar onun kusurlarını erdemlerinden daha fazla seviyordu.

Nurunihar, Vathek'i çayırda bıraktıktan sonra, Gülşenrûz'la birlikte, Fahreddin'in yaşadığı vadiyi koruyan, çimenlerin l:rir hah gibi kapladığı dağlara koştu. Güneş ufukta kaybolmak üzereydi; canh ve coşkulu hayallere sahip olan bu gençler, günbatımının güzel bulutları içinde perilerin oturduğu Şadukyan'ın ve Ambrabad'ın kubbelerini gördüklerini sandılar. Nurunihar tepenin yamacına oturmuştu ve Gülşenrûz'un mis kokulu başı kucağındaydı. Ama Vathek'in beklenme-

gelişi ve ihtişamı ateşli yüreğini bulandırmıştı. Kibrinin peşinden sürüklenmiş ve hükümdarın dikkatini çekme isteğinden alamamıştı kendini. Vathek'in, attığı yaseminleri aldığını görmüştü kesinlikle ve gururunu okşamıştı bu durum. Ama Gülşenrûz o derlediği çiçeklerin ne olduğunu sorunca da bozulmuştu. Cevap niyetine alnından öptü onu ve hızla yerinden kalkarak, anlatılmaz bir heyecan ve endişe içinde dolaşmaya başladı. Bu arada karanlık çökmekteydi yavaş yavaş: Batan güneşin saf altını, kan kırmızısı bir renge bırakmıştı yerini; büyük bir fırının harb ateşini andıran renkler yansıyordu Nurunihar'ın ateş gibi yanaklarında. Zavallı Gülşenrûz

farkına vardı bu durumun. Sevgili kuzininin bu kadar heyecanlanması onu tir tir titretti.

“Gidelim,” dedi, çekingen bir ses tonuyla, “bu gökyüzünde uğursuz bir şey var. Bu demirhindi ağaçları her zamankinden daha fazla titriyorlar ve bu rüzgâr yüreğimi donduruyor. Hadi gidelim; çok kasvetli bir akşam.” Bunları söylerken Nurunihar’ın elinden tutmuştu ve bütün gücüyle sürüklüyordu onu. Nurunihar da ne yaptığını bilmeden izliyordu Gülşenrûz’u. Kafasında bin bir türlü tuhaf düşünce vardı. Hiç dikkat etmeden büyük bir hanımeli çemberinin içinden geçti; ama vahşi bir hayvandan kaçıyormuş gibi koşan Gülşenrûz birkaç sap koparmaktan alamamıştı kendini.

Onların böyle hızla koşarak geldiklerini gören genç kızlar, hep yaptıkları gibi dans etmek istediklerini sandılar. Hemen bir halka oluşturdular ve el ele tutuştular; ama soluğu tıkanan Gülşenrûz dertlendi ve küstü. Bu şen şakrak topluluğu büyük bir üzüntü kapladı o zaman: Hem karışık düşüncelerinden hem de biraz önce yaptığı çılgınca koşudan ötürü iyice yorgun, bitkin düşmüş olan Nurunihar, üstüne atıldı onun. Üşümüş küçük ellerini tuttu, göğsünde ısıttı ve kokulu bir melhemle şakaklarını ovuşturdu. Nihayet Gül-şenrûz kendine geldi, başını Nurunihar’ın giysilerine gömerek hareme dönmemeleri için yalvardı. Hiç mi hiç sevmediği, her tarafı kırışmış lalası haremağası Şaban tarafından azarlanmaktan korkuyordu. Bu kaba ve ters nöbetçi, Nuruni-har’ın mutat gezintisini bozmuş olmasını hoş karşılamayabilirdi. Topluluk tam bir halka oluşturarak çimenlere yerleşti; çocuklara özgü çeşitli oyunlar oynamaya başladılar. Haremağaları biraz uzakta bir yere oturup çene çaldılar. Herkes neşeliydi, Nurunihar ise düşünceli ve üzgün görünüyordu. Dadı bu durumu fark etti, tüm sıkıntı ve endişelerini unutmuş olan Gülşenrûz’un büyük zevk duyduğu neşeli masallar anlatmaya başladı. Gülşenrûz gülüyor, ellerini çırpıyor ve bütün topluluğa -yaş^^^arına ve bitkinliklerine rağmen ardı sıra koşturmak istediği haremağala-rına bile- çeşitli muziplikler yapıyordu.

Tam bu sırada ay doğdu; latif bir akşamdı, herkes bu ortamdan o kadar hoşnuttu ki, sonunda yemeğin açık havada yenmesine karar verildi. Bir haremağası kavun getirmeye gitti; ötekiler bu sevimli topluluğa gölge yapan ağaçları sallayarak taze badem silkelediler. Salata yapmakla ünlü Sütlümeme, büyük porselen çanakları son derece lezzetli otlar, küçük kuş

yumurtaları, yoğurt, limon suyu ve salatalık dilimleriyle doldurdu; büyük bir koknos kaşığıyla servis yaptı. Ama her zamanki gibi Nurunihar'ın göğsüne yaslanıp kalmış olan Gülşenrûz, Sütlümeme kendisine bir şeyler vermek istediğinde parlak kırmızı dudaklarını kapatıyordu. Kuzini dışında hiç kimsenin elinden bir şey kabul etmiyordu kesinlikle ve çiçek özleriyle kendinden geçmiş bir arı gibi onun ağzına yapışıyordu.

Herkesin neşeli olduğu bir anda, en yüksek dağın doruğunda bir ışık göründü. Bu ışık hoş bir aydınlık yayıyordu, ufukta olmasaydı dolunay sanılacaktı. Bu gösteri genel bir heyecan yarattı; tahmin yürütmekten yorgun düştü herkes. Bir yangının etkisi olamazdı bu, çünkü ışık parlak ve mavimsiydi. Bu renkte ve bu büyüklükte bir göktaşı görülmüş değildi daha. Bu tuhaf aydınlık bir an soluklaşıyor, hemen ardından da yeniden canlanıyordu. Once kayalıkların doruğunda asılı olduğu sanıldı; sonra birdenbire buradan ayrıldı ve sık bir palmiye korusunda parladı; oradan da çağlayanlar boyunca gitti, sonunda dar ve karanlık bir vadinin girişinde durdu. Yüreği beklenmedik ve olağanüstü şeyler karşısında titreyen Gülşenrûz korkudan ürperiyordu. Nuruni-har'ı eteğinden çekiyor ve hareme dönmek için yalvarıyordu. Kadınlar da aynı şekilde davrandılar. Ama emirin kızının merakı o kadar güçlüy-dü ki, baskın çıkan merak oldu. Her halükârda bu görülmedik şeyin peşinden gitmek istedi.

Bu şekilde tartışırlarken, ışıktan öylesine güçlü bir ışın fırladı ki, herkes çığlıklar atarak kaçtı. Nurunihar da birkaç adım geriledi; sonra hemen durdu ve bu tuhaf olayın geçtiği yöne doğru ilerledi. Küre vadide takılıp kalmıştı ve görkemli bir sessizlik içinde yanıyordu orada. Kollarını göğsünde kavuşturan Nurunihar bir an duraksadı: Gülşenrûz'un korkusu, hayatında ilk kez içine düştüğü derin yalnızlık, gecenin olağanüstü sükûneti; her şey onu korkutmak için yarış halindeydi sanki. Bin kez geri dönme noktasına geldi; ama ışıklı küre sürekli önündeydi. Dayanılmaz bir itkinin etkisiyle kayaların ve dikenlerin arasından geçerek, yürüyüşünü doğal olarak köstekleyecek tüm engellere rağmen oraya doğru ilerledi.

Vadinin girişine ulaştığında ansızın koyu karanlıklar sardı çevresini ve çok uzaklardaki zayıf bir ışıktan başka bir şey fark etmez oldu. Çağlayanların gürültüsü, palmiye dallarının hışırtısı, ağaç gövdelerine yerleşmiş kuşların hüzün verici, dur durak bilmez cıvıltıları; bunların tümü korku sahyordu

yüreğine. Ayaklarına her an zehirli bir yılan dolanacaktı sanki. Kendisine anlatılmış olan kötü yürekli devler ve karanlık güller geldi aklına. ikinci kez durdu; ama gene merakına yenijdi ve kendisini ışığa götüren dolambaçlı patikaya cesurca daldı. O ana.7 kadar nerede olduğunu biliyordu; kaybolduğu bir patikaya girmemişti hiç. “Yazık!” diyordu, "Akıp giden geceleri Gülşenrûz’la birlikte geçirdiğim güvenli ve ışıl ışıl aydınhk odalarda olsaydım şimdi keşke!

Sevimli çocuk; benim gibi bu derin yalnızlıklar içinde başıboş dolaşıp dursaydın nasıl çarpardı senin de yüreğin!” Böyle konuşurken sürekli ilerliyordu. Birdenbire kayalıklarda açılmış basamaklar çarptı gözüne; ışık güçleniyor ve dağın en yüksek yerinde, başının üstünde gösteriyordu kendini. Hiç korkmadan basamakları tırmandı. Belli bir yüksekliğe ulaştığında, ışık, in gibi bir yerden çıkıyormuş gibi geldi gözüne; dertli ve melodili sesler yükseliyordu buradan; mezarlarda söylenen ilahilere benzeyen bir tür şarkı gibiydi bunlar. Aynı anda hamam havuzları doldurulurken işitilen ses gibi bir ses duyuldu. Kayalığın çatlaklarında şuraya buraya dikilmiş ışıl ışıl yanan büyük mumlar gördü Nurunihar. Bu manzara büyük bir korku saldı yüreğine: Gene de çıkmaya devam etti; mumların yaydığı keskin ve şiddetli koku canlandırdı onu ve mağaranın girişine ulaştı.

Kendinden geçmiş bir halde içeriye bir göz attı ve büyük bir altın tekne gördü; tekne, hoş kokuları yüzüne gülsuyu yağmuru gibi saçılan bir suyla doldurulmuştu. Mağarada güzel bir ezgi yankılanıyordu; teknenin etrafında hükümdarlık giysileri, kelebekler, balıkçıl tüyleri vardı ve bunların hepsi de kızıl yakutlar {gibi parlıyordu. Nurunihar bu ihtişamı hayranlıkla seyrederken müzik sesi kesildi ve şu sözler duyuldu: “Bu mumlar hangi hükümdar için yakıldı? Yalnızca bu dünyanın değil tılsımlı güçlerin de hükümdarının giyeceği bu giysiler ve bu banyo kimin için hazırlandı?”
“Emir Fahreddin’in sevimli kızı için,” diye karşılık verdi ikinci bir ses.
“Ne! Bütün vaktini tembellik içinde, uçarı bir çocukla, ancak acınacak bir koca olabilecek biriyle geçiren o çılgın için mi?” dedi birincisi, “Ne diyorsun sen!” diye karşılık verdi öteki ses; “Dünyanın efendisi, Adem öncesi sultanların hazinelerinden yararlanacak insan, altı ayak boyunda, bakışları genç kızların iliklerine kadar işleyen bir hükümdar, Vathek, onun aşkıyla yanıp tutuşurken, böyle budalalıklarla vakit geçirebilir mi o? Hayır,

kendisini şan ve şöhrete boğacak bir tutkuyu reddedemez, o çocuk oyuncağını küçümseyecektir; o zaman burada bulunan bütün zenginlikler ve Cemşid'in kızıl yakutu onun olacak." "Sanırım haklısın," dedi, birinci ses, "karı kocayı ağırlamak için yeraltı ateşini hazırlamaya gidiyorum."

Sesler kesildi, meşaleler söndü, pırıl pırıl aydınlığın arkasından zifiri bir karanlık çöktü. Nuruni-har kendini, babasının hareminde bir divana boylu boyunca uzanmış buldu. El çırptı, Gülşen-rûz ve kadınları anında koştular; Nurunihar'ı yitirdiklerini sanarak umutsuzluğa kapılmış ve her tarafa haremağaları göndermişlerdi onun bulunması için. Şaban da geldi ve bir güzel azarladı onu. "Sizi küçük saygısız sizi, ya yedek anahtarlarınız var ya da sizi seven bir cin maymuncuk veriyor size," diyordu. "Gücünüzün ne olduğunu anlayacağım; iki tavan penceresi olan odaya girin hemen, Gülşenrûz'un orada size refakat edeceğini de sanmayın sakın: Haydi gidin, çifte kilit altına alacağım orada sizi." Bu tehditler üzerine Nurunihar kibirli bir şekilde başını kaldırdı ve sihirli mağaradaki konuşmadan sonra daha da büyüyen kara gözlerini Şaban'a dikti: "Sen git kölelerinle konuş böyle," dedi; "ama emirler vermek ve bütün bir saltanata hükmetmek üzere doğmuş birine saygılı davran."

Aynı ses tonuyla konuşmaya devam edecekti ki, bağırtılar duyuldu: "Halife geliyor! Halife geliyor!" Anında bütün perdeler çekildi, iki sıra halinde dizilmiş olan köleler saygıyla eğildiler ve zavallı küçük Gülşenrûz bir kerevetin altına gizlendi. Once, altın nakışlı uzun muslin giysilerinin eteklerini peşlerinden sürükleyen bir siyahi haremağaları kuyruğu çıktı ortaya; ellerinde, ortalığa hoş bir sarısabır kokusu yayan buhurdanlar vardı. Arkalarından, bu ziyaretten memnun olmayan ve kafasını sallayan Bababaluk yürüyordu ciddi bir tavırla. Son derece gösterişli giysiler içindeki Vathek çok yakınında yürüyordu onun. Yürürken soylu ve rahat bir görünümü vardı; dünya hükümdarı olmasaydı bile hayranlık duyulurdu ona. Nurunihar'a yaklaştı; kısık, ışık saçan gözlerini kızın gözlerine diker dikmez kendinden geçti. Nurunihar bunu fark etti ve hemen gözlerini yere çevirdi; ama heyecanı güzelliğini bir kat daha artırıyor ve Vathek'in yüreğindeki ateşi daha da azdırıyordu.

- Bu tür işlerden iyi anlayan Bababaluk, tehlikeli o

Bu tür işlerden iyi anlayan Bababaluk, tehlikeli oyunların güleryüz gerektirdiğini biliyordu, herkesin orayı terk etmesi için bir işaret çaktı. Gizlenen biri olup olmadığını anlamak üzere salonun her köşesini dolaştı ve kerevetin altından çıkan ayakları gördü. Usulca tutup çekti ve bunların Gülşenrûz'un ayakları olduğunu anlayınca çocuğu omzuna aldı, iğrenç okşamalarla götürdü onu. Küçük bağırıyor, çırpınıyordu, yanakları nar çiçeği gibi kızardı ve nemli gözleri sıkıntıdan çakmak çakmak oldu. Umutsuzluk içinde Nuru-nihar'a anlamlı bir bakış attı, halife bu bakışı fark etti ve şunları söyledi: "Gülşenrûzunuz burada mıydı?" "Dünyanın hükümdarı," diye karşılık verdi Nurunihar, "masumiyeti ve tatlılığıyla öfkenizi hak etmemiş olan kuzenimi bağışlayın." "Rahat olun," dediVathek gülümseyerek; "güvenilir ellerdedir; Bababaluk çocukları sever, her zaman onlar için şeker ve reçel bulundurur yanında." Kafası iyice karışmış olan Fahreddin'in kızı, tek kelime söylemeden Gülşenrûz'un götürülmesine seyirci kaldı. Bu arada inip kalkan göğsü yüreğindeki çarpıntıyı belli ediyordu. Vathek kendinden geçmişti bu durumu görünce, en güçlü tutkusunun taşkınlıklarına teslim oluyordu; kendisine karşı gösterilen direncin iyice kırıldığı bir sırada aniden içeri giren emir, halifenin ayaklarına kapanarak alnını yere koydu. "Emîr-ül müminin," dedi, "kölenizin seviyesine ınmey!n." "Hayır, emir," ded! Vathek, "tersine onu kendi seviyeme yükseltiyorum. Onu eşim ilan ediyorum, ailenizin ünü kuşaktan kuşağa yayılacak." "Eyvahlar olsun!" diye karşılık verdi Fahreddin sakalından birkaç kıl kopararak, "Efendim, sözleriyle kusur işlemezden önce sadık kölenizin günlerini kısaltın. Nurunihar, kardeşim Ali Hasan'ın oğluyla resmen sözlüdür; kalpleri birleşmiştir; karşılıklı sözler verilmiştir:

Böylesi kutsal anlaşmalar bozulamaz." "Ne!" dedi ansızın halife, "Bu ilahi güzelliği ondan daha kadın olan birisine mi teslim etmek istiyorsun sen! Onun güzelliklerinin bu kadar aşağılık ve zayıf ellerde solmasına izin vereceğimi mi sanıyorsun! Hayır, yaşamını benim kollarımda geçirmelidir o; benim iradem bu! Çekil ve onun çekiciliklerine tapınmaya adadığım bu geceyi berbat etme." Çok üzülen emir, kılıcını çekip Vathek'e takdim etti, boynunu uzatarak, kararlı bir sesle şunları söyledi ona: "Efendim, talihsiz ev sahibinizin boynunu vurun; halifenin konukseverliğin kutsal yasalarını ihlâl ettiğini gördüğüne göre, çok yaşamış demektir." Bütün bu sahne

boyunca şaşkınlığı süren Nurunihar, ruhunu altüst eden farklı tutkuların mücadelesine daha fazla dayanamadı. Baygınlık geçirdi. Hem onun yaşamından endişe eden hem de direnç gördüğü için öfkelenen Vathek "Kızınıza yardım edin!" dedi Fahreddin'eve öldürücü bakışını atarak çekildi. Zavallı emiri terler bastı, sırtüstü devrildi anında.

Öte yandan Gülşenrûz tam da bu anda Bababa-luk'un elinden kurtulmuştu. Geri döndüğünde Fahreddin ve kızının yerde yattıklarını gördü. Avazı çıktığı kadar "imdat!" diye bağırdı. Zavallı çocuk, okşayarak canlandırmaya çalışıyordu Nurunihar'ı. Solgun ve nefes nefese kalmış bir halde sevgilisinin dudaklarını öpüyordu sürekli. Sonunda Gülşenrûz'un dudaklarının tatlı sıcaklığı kendine getirdi Nurunihar'ı, kısa sürede bütünüyle düzeldi.

Fahreddin, Vathek'in bakışının etkisinden kurtulduktan sonra yerine oturdu ve bu tehlikeli hükümdarın gidip gitmediğini anlamak için etrafına bakınırken Şaban ve Sütlümeme'yi çağırttı, onları bir kenara çekerek şunları söyledi: "Dostlarım, şiddetli rahatsızlıklarda etkili ilaçlar gerekir. Vathek aileme dehşet ve üzüntü veriyor; onun gücüne dayanamam; bir bakış daha atarsa mezara gönderir beni. Bir dervişin Arakan'dan getirdiği, insanı kendinden geçiren o tozdan getirin bana. Etkisi üç gün sürecek miktarda o tozdan vereceğim bu iki çocuğa. Vathek onları öldü sanacak. Gömüyormuş gibi yaparak, büyük kum çölünün girişinde, cücelerimin kulübesinin ya^nın-daki Yüce Memun mağarasına götüreceğiz onları; herkes çekildiğinde, sen Şaban, bir aylık erzak sağlayarak, dört seçkin haremağasıyla birlikte gölün yakınlarında bir yere taşıyacaksın onları. Bir günü şaşkınlıkla, beş günüağlamayla, on beş günü düşünceyle, gerisi de yeniden yola koyulmak için hazırlıklarla geçecek bu sürenin; işte benim tahminlerime göre Vathek'in burada harcayacağı zaman, sonunda ben de kurtulacağım."

"Fikir güzel," dedi Sütlümeme; "olabildiğince yararlanmak gerekir bundan. Nurunihar'ın Vat-hek'e ilgi duyduğunu sanıyorum: Emin olun ki, onun burada kaldığını bildikçe, Gülşenrûz'a olan tüm hağlılığına rağmen, Nurunihar'ı bu dağlarda tutamayız. Onu, kendisinin ve Gülşenrûz'un gerçekten ölmüş olduğuna ve her ikisinin de aşkın neden olduğu küçük günahların kefaretini ödemeleri için o kayalıklara gönderildiklerine inan-

dırmalıyız. Bizim de umutsuzluktan öldüğümüzü söyleyeceğiz ve hiç görmedikleri küçük cüceleriniz olağanüstü yaratıklar gibi gözükecek gözlerine. Verecekleri öğütler çok büyük etki yapacak üzerlerinde ve iddia ediyorum ki, her şey en iyi biçimde olup bitecek.” “Fikirlerini onaylıyorum,” dedi Fahreddin; “uygulamaya geçelim.”

Hemen tozu almaya gittiler; toz şerbete katıldı, Nurunihar ve Gülşenrûz hiçbir şeyden kuşkulanmadan karışımı yuttular. Bir saat sonra bulantı ve kalp çarpıntısı hissetmeye başladılar. Her tarafları uyuştu. Kalktılar; önlerindeki peykeye zorlukla çıkarak divana uzandılar. Gülşenrûz Nurunihar’a sıkı sıkı sarılarak, “Isıt beni sevgilim,” dedi; “elini yüreğime koy: Yüreğim buz gibi. Ah! Sen de benim kadar soğuksun. Vathek o korkunç bakışıyla ikimizi de öldürecek mi yoksa?” “Ölüyorum,” dedi Nurunihar sönük bir sesle, “sarıl bana; hiç değilse ruhum son nefesini dudaklarında versin.” Sevecen ve tath Gülşenrûz derin bir soluk aldı, kolları düştü, daha fazla konuşamadılar; ikisi de ölü gibi kalakaldı öylece. Haremde korkunç çığlıklar yankılandı. Şaban ve Sütlümeme büyük bir yetenek sergileyerek umutsuzları oynadılar. işlerin bu noktaya gelmesinden ötürü fena halde canı sıkkın olan emir, bu toz deneyimini ilk kez yaşıyordu, dolayısıyla üzülmüş gibi numara yapmasına hiç gerek yoktu. Işıklar söndürülmüştü. iki lamba, yaşamlarının baharında solduğu sanılan bu güzel çiçeklerin üstüne hüzünlü bir parlaklık saçıyordu; her yandan gelerek orada toplanmış olan köleler,

gözlerinin önündeki manzara karşısında öylece kalakaldılar. Kefenler getirildi; cenazeler gülsu-yuyla yıkandı, bembeyaz kefenlere sarıldı; ve birbirlerine bağlanan güzel saç örgülerine en nadide kokular sürüldü. *t*

Başlarına en sevdikleri çiçek olan yaseminlerden yapılmış iki çelenk konulurken, trajik olayı öğrenen Vathek geldi. Geceleri mezarlıklarda gezen güller kadar soluk ve bitkindi. Bu şartlarda kendisini de, dış dünyayı da unutmuştu; kölelerin arasından geçerek ilerledi, peykenin önünde eğildi, bir yandan göğsünü yumruklarken bir yandan da kendisini acımasız bir katil olarak niteleyen sözler sarf ediyor, beddualar yağdırıyordu. Ama titreyen elleriyle Nurunihar’ın soluk benzini örten örtüyü kaldırdığında, korkunç bir çığlık attı, ölü gibi yığıldı yere. Bababaluk yüzünü buruşturdu ve onu

hemen alıp götürürken şunları söyledi: ‘‘Nurunihar’ın ona kötü bir oyun oynayacağını çok _iyi biliyordum.”

Vathek uzaklaşır uzaklaşmaz emir cenaze törenini başlattı ve hareme girişi yasakladı. Bütün pencereler kapatıldı, bütün müzik aletleri kırıldı, hocalar dua okumaya başladılar. Gözyaşları ve ağlayıp sızlamalar, bu kasvetli günü izleyen akşamda bir kat daha arttı. Vathek ise sessizlik içinde iç çekip duruyordu. Ofke ve acısının getirdiği sarsıntıları yatıştırıcı ilaçlarla hafifletmeye çalışmak zorunda kaldılar.

Ertesi akşam sarayın büyük kapılarının her iki kanadı da açıldı ve konvoy dağa doğru yola çıktı. Hüzünlü ‘la ilahe illallah’ sesleri Vathek’e kadar ulaştı. Bütün gücünü kullanarak yaralarını sarmak ve cenaze alayını izlemek istedi; halsizlik ve bitkinliği yürümesini engellemeseydi, kendisini bundan vazgeçirmek kesinlikle mümkün olmayacaktı; ama daha ilk adımda düştü, yatağa kaldırmak zorunda kaldılar onu; Vathek günlerce hiç kımıldamadan yattı, emir bile acıdı ona. Cenaze alayı Memun mağarasına vardığında, Şaban ve Sütlümeme herkesi uzaklaştırdılar oradan. Dört güvenilir haremağası onlarla birlikte kaldı. Açıkta bıraktıkları tabutların yanında bir süre dinlendikten sonra, kül rengi bir köpükle çevrelenmiş küçük bir gölün kenarına taşıttılar tabutları. Burası, sürekli küçük mavi balıklar avlayan balıkçıl ve leyleklerin buluşma yeriydi. Çok geçmeden emirin talimat verdiği cüceler de oraya ulaştılar, haremağalarının yardımıyla saz ve kamışlardan kulübeler yaptılar; bu işi çok iyi beceriyorlardı. Aynı zamanda bir erzak deposu, kendileri için küçük bir dua yeri ve bir odun yığını hazırladılar. Bu odun yığını büyük bir titizlikle sıralanmış odunlardan oluşuyor ve ateş yakmak için kullanılıyordu; çünkü bu dağların oyukları soğuktu.

Akşama doğru, göl kenarında iki büyük ateş yakıldı; iki güzel beden tabutlarından çıkarıldı ve aynı kulübeye, kuru yapraklardan yapılmış bir yatağa yavaşça yatırıldı. iki cüce duru ve berrak sesleriyle Kuran okumaya başladılar. Şaban ve Sütlümeme biraz uzakta ayakta duruyor ve büyük bir kaygı içinde tozun etkisinin geçmesini bekliyorlardı. NihayetNurunihar ve Gülşenrûz zayıf bir hareketlekollarınıuzattılar ve gözlerini açarak, hayretler içinde çevrelerine baktılar. Hatta kalkmaya bile kalkıştılar; ama güçleri olmadığından yapraklardan yapılma yataklarına yığıldılar gene. Sütlümeme

hemen emirin verdiği kalp güçlendirici bir ilaç yutturdu onlara. Gülşenrûz çabucak kendine geldi, kuvvetle hapşırdı ve çok şaşırdığını belli eden bir hareketle sıçrayıp kalktı. Kulübeden çıktığında, büyük bir açlıkla soluk aldı ve haykırdı: “Nefes alıyorum, sesleri işitiyorum, yıldızlarla dolu bir gökyüzü görüyorum! Yaşıyorum hâlâ!” Sevgilisinin bu sözlerini duyan Nurunihar yapraklardan silkindi ve koşup' Gülşenrûz’u kollarına aldı. Gözüne ilk çarpan, üstlerindeki uzun beyaz kefenler, çiçek taçları ve çıplak ayakları oldu. Düşünmek için yüzünü elleriyle örttü. Sihirli hamam, babasının umutsuzluğu, özellikle de Vathek’in etkileyici yüzü dolaşıp duruyordu zihninde. Hastalandıklarını, öldüklerini anımsıyordu; ama bütün bu görüntüler çok bulanıktı kafasında. Bu acayip göl, dingin sularda yansıyan bu alevler, toprağın bu solgun renkleri, bu tuhafkulübeler; kendi kendilerine hüzünlü hüzünlü sallanan bu kamışlar; kasvetli çığlıkları cücelerin sesine karışan bu leylekler: Her şey, ölüm meleğinin ona yeni bir hayatın kapısını açmış olduğunu kanıtlıyordu.

Öte yandan Gülşenrûz da büyük bir hayretle kuzinine sarılmıştı. O da hayaletler ülkesinde sanıyordu kendini ve sessizliğinden korkuyordu. “Konuş,” dedi sonunda Nurunihar’a, “neredeyiz? Şu ateşi canlandıran hayaletleri görüyor musun? Bizi o ateşe atacak Münkir ve Nekir olmasın bunlar? Kaçınılmaz biçimde bizi bekleyen köprü bu gölün, durgun sularının altında belki de yüzyıllarca gömülüp kalacağımız bir su uçurumunu gizleyen bu gölün üzerinden mi geçiyor?” “Hayır, çocuklarım,” dedi Sütlümeme, onlara yaklaşarak, ‘‘rahatlayın; ruhlarımızı sizinkilerin peşinden götüren ölüm meleği, ten ve zevk düşkünü yaşamınızın cezasının, güneşin çok az göründüğü, toprağın ne meyve ne çiçek verdiği bu hüzünlü yerde uzun yıllar geçirmekle sınırlı olacağı konusunda güvence verdi. işte nöbetçilerimiz,” diye sürdürdü konuşmasını cüceleri göstererek; “ihtiyaçlarımızı karşılayacaklar: Çünkü bizimkiler gibi dinden uzak ruhlar, değersiz, dünyevi varlıklarını gene de gözetirler biraz. Yemek olarak.sadece pilav yiyeceksiniz; ve bu gölün üstünden hiç eksik olmayan sislere banacaksınız ekmeğinizi.”

Bu hüzünlü manzara karşısında zavallı çocuklar gözyaşlarına boğuldular. Cücelerin önünde eğildiler; cüceler, bin yıl sonra onları müminlerin cennetine taşıyacak olan kutsal devenin sırtına çıkıp, olanca ağırbaşlılıklarıyla, âdetlere uygun, uzun, güzel bir söylev çektiler.

Söylev bittikten sonra aptesler alındı, Allah ve Peygambere şükredildi, çok hafif bir yemek yendi ve kuru yapraklara yatıldı tekrar. Nurunihar ve küçük kuzeni, ölülerin aynı kulübede yattıklarını görünce çok memnun oldular. Yeterince uyumuş olduklarından, gecenin geri kalan bölümünde olup bitenlerden söz ettiler ve ruhlardan korktukları için birbirlerinin kollarından ayrılmadılar.

Ertesi sabah hava son derece karanlık ve yağmurluydu. Cüceler minare niyetine kullanılan ağaçların yüksek dallarına çıkarak herkesi namaza çağırdılar. Hepsi toplandı: Sütlümeme, Şaban, dört haremağası, avlanmaktan sıkılan birkaç leylek, iki çocuk. Çocuklar bitkin bir halde çıkmışlardı kulübelerinden; ruhları melankolik ve yumuşak havaya uyduğundan aşk ve şevkle dua ettiler. Daha sonra Gülşenrûz, Sütlümeme ve ötekilere, “Kendinizi bizim için mi öldürdünüz yoksa!” diye sordu. ‘‘Ölümünüzden duyduğumuz üzüntüden ötürü,” dedi Sütlümeme, “kendimizi öldürdük.” Olup bitenlere rağmen Vathek’in hayalini unutmamış olan Nurunihar haykırdı: “Ya halife? Acıdan ölecek mi? Buraya gelecek mi?” Cüceler söz aldılar ve ciddiyetle cevap verdiler: “Vathek sonsuza kadar lanetli.” “inanıyorum buna,” diye bağırdı Gülşenrûz, “ve çok sevindiriyor beni bu durum; çünkü ben, buraya pilav yemeye ve dua dinlemeye onun o bakışı yüzünden gelmiş olduğumuzu düşünüyorum.”

Bir hafta, hemen hemen aynı biçimde akıp gitti göl kenarında. Nurunihar bu tatsız ölümün kendisine ne kadar çok şey kaybettirdiğini düşünürken, Gülşenrûz çok sevdiği cücelerle birlikte sazdan sepetler örüyordu.

Dağlarda bu masum sahne oynanadursun, Vat-hek de emirin yanında başka bir sahneyi oynamaktaydı. Melekeleri yerine gelmiş değildi henüz; Bababaluk’u titreten bir sesle bağırdı: “Namussuz Gâvur! Sevgili Nuruniharımı sen öldürdün; vazgeçiyorum senden ve Muhammed’den af diliyorum; akıllı uslu davransaydım, korurdu beni. Hadi su getirin bana, aptes alayım, Fah-reddin de buraya gelsin, barışayım onunla ve namaz kılalım. Sonra da zavallı Nurunihar’ın mezarını ziyarete gideriz. inzivaya çekilmek ve günahlarımın kefaretini ödemek için günlerimi o dağda geçirmek istiyorum.” “Ne yiyeceksiniz orada peki?” dedi Bababaluk. “Hiç bilmiyorum,” diye karşılık verdi halife; “iştahım olunca söylerim sana: Sanırım uzun süre iştah duyacak halde olmayacağım.”

Fahreddin’in gelişiyle bu konuşma kesildi. Vat-hek onu görür görmez boynuna atıldı ve gözyaş-larıyla yıkadı adeta; ona öylesine sevgi dolu sözler söylüyordu ki, emir sevincinden ağlıyor ve Vathek’teki bu olağanüstü değişimden, dindar-laşmadan ötürü büyük bir mutluluk duyuyordu. Dağlarda dolaşma düşüncesine karşı çıkmaya cesaret edememesi anlaşılır bir tavırdı; her ikisi de tahtırevanlarına kuruldular ve yola koyuldular. Çok büyük bir dikkatle gözetilmesine karşın, Nurunihar’ın gömülü olduğu söylenen yerde durup kederlenmesi engellenemedi halifenin. Oradan zar zor ayırabildiler onu; her gün burayı ziyaret edeceğine dair yeminler etti. Fahreddin’in pek hoşuna gitmedi bu; ama Vathek’in çok da ileri gitmeyeceğini ve namazlarını hep Memun mağarasında kılacağını düşünüyordu: Zaten göl, kayalıkların içine öyle bir gizlenmişti ki, bulunabileceğini sanmıyordu. Emirin duyduğu güven Vathek’in tutumuyla daha da pekişti. Sözüne son derece bağlıydı halife, her gün dağlardan öylesine inançlı, öylesine pişman olmuş bir halde dönüyordu ki, onu böyle gören bütün ihtiyarlar kendilerinden geçiyorlardı zevkten.

Öte yandan Nurunihar da pek memnun değildi halinden. Gülşenrûz’u sevmesine ve bu sevginin daha da artmasını sağlayacak serbestliğe sahip olmasına rağmen, onu bir oyuncak gibi görüyor ve bu durum, Cemşid’in kızıl yakutunu arzulamasını engellemiyordu. Hatta zaman zaman halinden kuşkulandığı da oluyordu; ölülerin tıpkı canlılar gibi ihtiyaçları ve hayalleri olmasını an-layamıyordu. Bir sabah, herkes uyuduğu sırada Gülşenrûz’un yanından yavaşça kalktı, onu öptükten sonra göl kenarına indi; gölün, ulaşılamazmış gibi duran, doruğu görünmeyen bir kayalığın dibine döküldüğünü gördü. Hemen bütün gücünü toplayıp kayalığa tırmandı, göğün açık olduğunu görerek avcılardan kaçan bir dişi geyik gibi kaçmaya başladı. Bir karaca çevikliğiyle sıçramasınarağmen, soluklanmak için ılgınların üzerine çökmek zorunda kaldı bir ara. Burada düşüncelere daldı ve bu yerleri tanıdığını hissetti; ansızın Vathek geldi gözlerinin önüne. Endişeli ve huzursuz hükümdar tansökümün-den önce düşmüştü yollara. Nurunihar’ı görünce donup kaldı. Bu titrek ve solgun, ama gene de çok güzel yüze yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Sonunda Nurunihar, yarı hoşnut yarı üzüntülü bir tavırla güzel gözlerini ona doğru çevirdi ve şunları söyledi: “Efendim, benimle birlikte pilav yemeye ve dualarımızı dinlemeye mi geliyorsunuz buraya?” “Sevgili hayalet,” diye bağırdı Vat-hek,

“konuşuyorsunuz! Hatlarınız gene eskisi kadar güzel, bakışlarınız gene ışıl ışıl! Dokunmak da mümkün mü acaba size?”

Ve bunları söyleyerek, bütün kuvvetiyle sarıldı ona; durmaksızın şu sözleri yineliyordu: “Ama ten bu! Hoş bir sıcaklık yayılıyor bu bedenden. Nedir bu mucize?”

Nurunihar usulca şu karşılığı verdi: “Efendim, biliyorsunuz, beni ziyaretinizle onurlandırdığınız gece öldüm ben. Kuzenim, sizin öldürücü bakışınız yüzünden öldüğümü söylüyor ama ben hiç inanmıyorum buna: Bakışlarınız o kadar korkunç değil bana göre. Gülşenrûz da öldü benimle birlikte; ikimiz birden çok hüzün verici ve çok kötü yemeklerin yendiği bir yere getirildik. Siz de ölüp bize kavuştuysanız eğer acırım size, çünkü cüceler ve leylekler şaşkına çevirecektir sizi. Kaldı ki, vaat edilmiş olan Yeraltı sarayının hazinelerini yitirmiş olmak, siziniçin de benim için de can sıkıcı.”

Vathek, bu ‘Yeraltı sarayı’ sözü üzerine, gitgide samimileşen okşamalarına ara vererek Nuruni-har’ın ne demek istediğini anlamaya çalıştı. O zaman Nurunihar, öncesi ve sonrasıyla olup bitenleri ve sözde ölümünün hikâyesini anlattı; kaçıp uzaklaştığı kefaret ödeme yerini tasvir etti. Ciddi tasaları olmasa Vathek’i güldürecek bir biçimde anlatıyordu bunları. Konuşmasını henüz bitirmemişti ki, Vathek onu kollarına alarak şunları söyledi: “Haydi, gözümün nuru, her şey anlaşıldı. Her ikimiz de hayat doluyuz: Bizi ayırmak için tezgâh kurmuş babanız, düzenbazın biri o; ve anladığım kadarıyla, bizi birlikte seyahate çıkarmak isteyen Gâvur da ondan aşağı kalmaz. En azından, bizi Ateş sarayına hapsetmek isteyeceği günler uzak değil. Ben size Adem öncesi sultanların bütün hazinelerinden daha fazla değer veriyorum; ve yeraltına gömülmeden önce size, açık havada, ay ışığı altında gönlümce sahip olmak istiyorum. O küçük budala Gülşenrûz’u unutun ve...” “Efendim, ona bir kötülük yapmayın,” diyerek sözünü kesti Nurunihar. “Hayır, hayır,” diye karşılık verdi Vathek; “onun için endişelenmenizin gereksiz olduğunu daha önce söyledim size; ağzı süt kokan bir çocuğu kıskanacak değilim: Onu cücelerle baş başa bırakacağız; bu arada, o cüceleri tanıyorum ben, sizden daha iyi uyuşabileceği kimseler onlar. Ayrıca babanızın yanına da dönmeyeceğim artık; onun ve etrafındaki ihtiyarların yüzüme konukseverliğin kurallarını çiğnediğimi haykıran

seslerini işitmek istemiyorum; dünya hükümdarının erkek gibi giydirilmiş bir kızı alması büyük bir onur bağışlamak değilmiş gibi sanki...”

Nurunihar böylesine güzel bir söylevi onaylamamak gibi bir ihtiyatsızlık etmedi. O sadece, âşık hükümdarın Cemşid’in kızıl yakutu için daha şiddetli bir arzu duymasını istiyordu; ama bunun da zamanının geleceğini düşündü ve sevimli bir uysallıkla her şeye boyun eğmiş göründü. Halife, sırasının gelmiş olduğunu düşünerek,

Memun mağarasında uyuyan ve düşünde Nuru-nihar’m kendisini salıncağa bindirdiğini gören Bababaluk’u çağırdı; düşte Nurunihar onu o kadar hızlı sallıyordu ki, kimi zaman dağların üstünden uçuyor, kimi zaman da uçurumların dibine değiyordu. Efendisinin sesini duyunca sıçrayarak uyandı, soluk soluğa koştu ve düşte gördüğünün hayaletiyle karşılaştığını sanarak sırtüstü yuvarlanacak gibi oldu. ‘'Ah! Efendim,” diye bağırdı, on adım geri giderek ve gözlerini ehyle kapatarak: “Ölüleri mezarlarından mı çıkarıyorsunuz siz? Siz de giü musunuz yoksa? Ama bu Nuru-nihar’ı avcunuzun içine alabileceğinizi sanmayın; beni o kadar sıkıntıya soktuktan sonra, sizin haydi haydi hakkınızdan gelir o; o kadar kötü.” “Budalalığı bırak,” dedi Vathek; “kollarımdaki-nin, körpe ve canlı Nurunihar olduğunu anlayacaksın birazdan. Şurada, yakınlarda gördüğüm vadide kurdur çadırlarımı; renklerini canlandıracağım bu güzel laleyle birlikte orada kurmak istiyorum konutumu. Durum değişinceye kadar hoş, tath bir yaşam sürebilmek için gereken her şeyi sağla!”

Bu çok can sıkıcı olayın haberi kısa sürede emirin kulağına geldi. Taktiğinin başarılı olamamasının getirdiği umutsuzlukla üzüntüye boğuldu ve âdet gereği yüzünü küle buladı emir; çevresindeki sadık ihtiyarlar da onun gibi yaptılar ve saraya korkunç bir düzensizlik hâkim oldu. Her şey ihmal ediliyordu; artık seyyahlar ağırlanmıyor, yakı yapılmıyordu; bu yurtta hüküm süren iyiliksever etkinliklerden eser kalmamış, yüzü beş karış asık insanlar haline gelmişti vadi sakinleri; iniltilerden ve kötü görüntülerden başka bir şey yoktu artık. Bu arada kuzinini göremeyen Gülşenrûz taş kesmişti adeta. Cüceler de onun kadar şaşkındı. Ama hepsinden kurnaz olan Sütlümeme, neler olup bittiğini anladı. Gülşenrûz’u, portakal çiçekleri ve yaseminlerle kaplı toprağın kulübeler-dekilerden daha hoş yataklar

sunacağı, ut eşliğinde şarkıların söyleneceği, kelebeklerin avlanacağı dağlarda bir yerlerde Nurunihar'a tekrar kavuşacağı umuduyla oyaladılar.

Sütlümeme kendini tamamıyla bu tasvirlere kaptırmış olduğu sırada, dört haremağasından biri onu bir kenara çekti, ona Nurunihar'ın kaçış öyküsünü anlattı ve emirin talimatlarım bildirdi. Sütlümeme hemen Şaban ve cücelerle görüştü; hazırlıklar tamamlandı; bir kayığa bindilerve yavaş yavaş yola düzüldüler. Gülşenrûz her şeye razıydı; ama kayık gölün bitiminde, kayaların altından giden su yoluna girdiğinde kendisini zifiri bir karanlığın içinde bulan Gülşenrûz, müthiş bir korkuya kapıldı ve çığlıklar atmaya başladı; çünkü sağlığında kuziniyle çok fazla düşüp kalktığı için sonsuza kadar lanetleneceğini sanıyordu. Bu arada, Vathek ve onun kalbine hükmeden insan, mutlu günler yaşıyorlardı. Bababaluk çadırları kurdurmuş ve vadinin iki girişini Hint bezinden şahane paravanlarla kapattırmıştı; bu paravanları ellerinde kılıç, Etiyopyalı köleler koruyorlardı. Haremağaları bu güzel, kapalı alanın çimenlerini sürekli diri tutmak için, ellerinde gümüş yaldızlı süzgeçlerle dolaşıyorlardı. Hükümdarlık çadırının havası yelpazelerle sürekli temizleniyordu; muslinlerden süzülüp gelen tatlı bir güneş ışığı bu zevk mekânını aydınlatıyor ve Vathek burada Nurunihar'ın güzelliğinin, çekiciliğinin keyfini sürüyordu. Mutluluktan coşarak, kendinden geçmiş bir halde onun güzel sesini ve udunun nağmelerini dinliyordu. Öte yandan Vathek Samerra'yı ve harikalarla dolu kulesini anlattığında da Nurunihar kendinden geçerek dinliyordu onu. Özellikle de dertop olup yuvarlanma hikâyesini ve Gâvurun abanoz cümle kapısının önündeki yarıkta duruşunun hikâyesini tekrartekrar anlattırmaktan büyük bir zevk duyuyordu Nurunihar.

Günler bu konuşmalarla akıp gidiyordu. Aşıklar geceleri, Nurunihar'ın beyazlığını şahane bir şekilde ortaya çıkaran siyah mermer bir havuzda yüzüyorlardı. Bu güzelin gözüne giren Bababa-luk, yemeklerin çok zarifbir biçimde sunulmasına özen gösteriyordu; her zaman değişik yemekler yeniyordu: Şiraz'dan, ta Muhammed'in doğumundan önce yapılmış köpüklü ve nefis bir şarap getirtmişti. Kayalara oyulmuş küçük fırınlarda Nurunihar'ın zarif elleriyle yoğurduğu sütlü ekmekler pişiriliyordu, onun elinin bu ekmeklere kattığı çeşni, tüm öteki kadınların vermiş olduğu zevkleri unutturuyordu halifeye; yüzüstü bırakılan o zavallılar da emirin yanında üzüntüden ölüyorlardı.

O zamana kadar halifenin gözdesi olan Dilâra Sultan, karakterinden gelen güçle katlanıyordu bu ihmale. Gözdeliği sırasında Vathek'in çılgınca fikirleri içine işlemişti,. Persepolis mezarlarını ve kırk sütunlu sarayı görmek için yanıp tutuşuyordu: Büyücülerin arasında yetiştiği için, Vathek'in ateşe tapmaya hazır olduğunu görmek büyük bir keyif vermişti ona. Dolayısıyla Vathek'in rakibesiyle birlikte sürdüğü bu şehvet ve tembellik dolu hayat, onu başkalarından çok daha fazla üzüyordu. Vathek'in geçici sofuluğu büyük bir korku ve telaş uyandırmıştı onda; ama şimdiki hah daha da beterdi. Prenses Karathis'e mektup yazarak durumun kötü olduğunu, verdiğikâğıtta yazılı olan koşullara hiç mi hiç uyulmadığını, ermişliği son derece kuşkulu, yaşlı bir emirin evinde yenilip içildiğini, sefa sürüldüğünü ve Adem öncesi sultanların hazinelerine kavuşacaklarını gösteren hiçbir belirti olmadığını bildirmeye karar verdi. Bu mektup, dağdaki büyük ormanlardan birinde odun kesen ve en kısa yolları bildikleri için on günde Samerra'ya varabilecek olan iki oduncuya teslim edildi.

Mektubu getirenler huzuruna vardığında, Prenses Karathis Morakanabad'la satranç oynamaktaydı. Birkaç haftadan beri kulesinin tepesini terk etmişti, çünkü oğlu için gökyüzüne' baktığında yıldızlar karmakarışık görünüyordu gözüne. Sürekli tütsüler yakmasının ve gizemli keşifler yapma umuduyla kulenin tepesine uzanmasının hiçbir yararı olmuyordu. Düşünde yalnızca nakışli kumaşlar, çiçek demetleri ve bu gibi başka budalaca şeyler görüyordu. Dolayısıyla bütün bunlar onu, hazırladığı hiçbir uyuşturucunun gideremediği bir umutsuzluk içine düşürmüştü, son sığınağı Morakanabad'dı; Morakanabad son derece güvenilir bir adamcağızdı ama onunla birlikte yaşamak mutluluk getirmiyordu.

Kimse Vathek hakkında bir şey bilmediğinden, onunla ilgili binlerce gülünç hikâye uyduruluyordu. Dolayısıyla Karathis'in mektubu nasıl bir merakla açtığını ve oğlunun alçakça bir tavır ve tutum içinde olduğunu öğrenince nasıl bir öfke duyduğunu tahmin edersiniz. "Ah! Ah!" dedi; "Ya ben öleceğim ya o Ateş sarayına girecek; alevlerde yanmaya razıyım, yeter ki Vathek Süleyman'ın tahtında hüküm sürsün!" Böyle konuşurken, durduğu yerde öylesine büyülü ve korkunç bir yüz seksen derecelik dönüş yaptı ki, Morakanabad korkudan geri sıçradı; büyük devesi Elbufaki'nin hazırlanması ve gudubet Nergis ile acımasız Kâfur'un getirilmesi emrini verdi: "Başka bir şey istemiyorum," dedi vezire; "acil işleri halletmeye

gidiyorum, yani gösteriye ara veriyoruz biraz; halkla ilgilenin; yokluğumda soyup soğana çevirin onları; çünkü çok harcıyoruz ve ne olacağı belli değil.”

Zifiri karanlık bir geceydi, Katul düzlüğünden, ne kadar acelesi olursa olsun her yolcuyu yıldıracak çok kötü bir rüzgâr esiyordu; ama Karathis kötü ve uğursuz şeylerden pek hoşlanıyordu, Nergis de onun gibiydi, Kâfur ise çok pis kokulardan özellikle zevk alıyordu. Sabahleyin, iki oduncunun rehberliğindeki bu sevimli kervan, ölümcül bir kokunun yayıldığı büyük bir bataklığın kıyılarında durdu; bu pis kokuları doğal olarak içine çeken Elbufaki dışında her hayvanı öldürebilirdi bu bataklık. Köylüler burada uyumamaları için yalvardılar kadınlara. “Uyumak mı!” diye bağırdı Karathis; “İyi fikir! Ben yalnızca düş görmek için uyurum; maiyetimdekile-re gelince, onlar sahip oldukları tek gözlerini bile yumamayacak kadar meşguüer.” Bu topluluktan' rahatsız olmaya başlayan zavallı adamların ağızları açık kaldı.

Karathis yere indi, terkisindeki zenci kadınlar da; üçü birden don gömlek,yakıcı güneşin altında, bataklık kenarlarında bol bol bulunan zehirli otlardan toplamaya koştular. Bunlar, Persepolis yolculuğuna engel olmaya kalkışanlara ve emirin ailesine karşı kuüanümak üzere toplanacaktı. Koşuşturan bu üç korkunç hayaleti seyreden oduncular korkudan ölüyor ve Elbufaki topluluğundan pek de hoşlanmıyorlardı. Oğle vakti olmasına, havanın taşları kavuracak kadar ısınmasına rağmen Karathis yola çıkma emri verince daha da kötü oldu bu durum onlar için: Söylen-seler de itaat etmek zorunda kaldılar.

Yalnızlığı çok seven Elbufaki, en küçük bir barınak gördüğünde şiddetle solumaya başlıyordu ve Karathis onu hemen kendi yöntemlerince şımartarak yolunu değiştiriyordu. Köylüler yolda yiyecek en ufak bir şey bulamadılar. Sanki Tanrının gökten indirdiği ve sütüyle belki biraz serinleyebilecekleri keçiler ve dişi koyunlar, bu çirkin hayvanı ve tuhaf yükünü görür görmez kaçıyorlardı. Uzun zaman önce kendisine uygun afyonlu bir macun icat etmiş olan Karathis, sıradan yiyeceklere hiç ihtiyaç duymuyordu ve bu macundan sevgili dilsizlerine de veriyordu. Akşam karanlık çökerken Elbufaki aniden durdu ve ayağını yere vurdu. Karathis tanıyordu onu; çevrede bir mezarlık olması gerektiğini anladı. Gerçekten de

soluk bir ışık yayan ayın altında uzun bir duvar ve Elbufaki'yi geçirebileceği yarı açık bir kapı gördü. Hayatlarının sonuna gelmiş olan zavallı rehberler, bu işi kolayca yapacağını bildiklerinden, mütevazı bir şekilde Ka-rathis'e kendilerini gömmesini rica ettiler ve ruhlarını teslim ettiler. Nergis ve Kâfur bu insanların aptallığıyla alay ettiler kendilerince, mezarlığın görünümü çok hoşlarına gitti, mezarları da eğlenceli buldular; tepenin yamacında en az iki bin mezar vardı. Gözüne ne kadar hoş gözükürse gözüksün bu manzara Önünde durup oyalana-mayacak kadar kendi düşüncelerine dalmış olan Karathis, durumdan yararlanmayı geçirdi aklından. "Bu kadar güzel bir mezarlıkta mutlaka gûller vardır," diyordu; "bunlar zeki ve uyanıktır; dikkatsizlik edip rehberlerimi ölüme terk ettiğimden yolumu güllere soracağım ve onları kandırmak için, bu taze cesetlerden yararlanmaya çağıracağım buraya." Bu bilgelik dolu iç konuşmadan sonra, Nergis ve Kâfur'a parmak işaretleriyle gidip mezarlara vurmalarını ve onlara güzel seslerini duyurmalarını söyledi.

Bu emir üzerine çok keyiflenen ve güllerle birlikte çok eğleneceklerini uman zenci kadınlar, fethe çıkıyormuş gibi gittiler ve mezarlara vurmaya başladılar. Onlar vurdukça topraktan boğuk bir gürültü yükseliyor, kumlar oynuyor ve taze, yeni cesetlerle iştahı kabarmış güller her yandan çıkıyorlardı burunları havada. Hepsi, beyaz mermerden bir lahtin üstünde, iki talihsiz kılavuzun bedeni arasında oturan Karathis'in önünde toplandı. Prenses, topluluğu büyük bir nezaketle kabul etti. Yemek yendikten sonra sıra iş konuşmasına geldi. Oğrenmek istediğini çok çabuk öğrendi Karathis ve vakit kaybetmedenyola çıkmak istedi: Güllerle gönül ilişkisine giren zenci kadınlar parmak işaretleriyle ona yalvararak, hiç değilse sabaha kadar beklenmesini istediler; ama erdemin ta kendisi, aşkların ve gevşekliğin azılı düşmanı olan Karathis isteklerini geri çevirdi ve derhal hazır olmalarını emretti. Dört gün dört gece hiç durmaksızın yol aldılar. Beşinci gün yarı yarıya yanmış dağlardan, ormanlardan geçip altıncı gün şehvet yoluna sapmış oğlunu bütün gözlerden saklayan güzel paravanların önüne vardılar.

Gün ağarmaktaydı: Muhafızlar görevleri başında, huzur içinde horluyorlardı; tırıs giden Elbu-faki yerlerinden sıçratarak uyandırdı onları; karanlık uçurumun dibinden hayaletlerin çıktığını sandılar ve hızla kaçtılar. Vathek Nurunihar'la birlikte hamamdaydı; masal dinliyor ve masalları anlatan Bababaluk'la alay ediyordu. Muhafızlarının çığlıklarıyla

telaşlanarak sudan çıktı; ama Karathis'i görür görmez tekrar suya daldı; Karathis zenci köleleriyle birlikte, Elbufaki'nin üstünde geliyor, çadırın muslinlerini ve ince perdelerini paramparça ediyordu. Hâlâ pişmanlıklar içinde olan Nurunihar, Karathis'in aniden ortaya çıkışıyla ilahi öç anının gelmiş olduğuna inandı ve aşkla Vathek'e yapıştı. Karathis de, devesinden inmeden, iffetli bakışları önündeki bu manzaradan ötürü öfkeden köpürerek, sözünü hiç sakınmaksızın patladı; "İki kafah ve dört ayaklı ucube, bu karışık, tuhaf işlerin anlamı nedir? Adem öncesi sultanların asaları yerine bu körpeye dokunmaya utanmıyor musun? Gâvurdan çılgınca kaçışının nedeni bu hoppa mıydı? Değerli vaktini onunla mı harcıyorsun? Benim sana verdiğim değerli bilgilerden devşirdiğin meyve bu mu? Seyahatinin amacı bu mu? Kurtul bu küçük budalanın kollarından; onu suda boğ ve beni izle!"

Vathek, benliğini saran öfkenin ilk anlarında, Elbufaki'nin karnını deşmek ve içine zenci kadınları, hatta Karathis'i tıkmak istedi; ama Gâvurun Persepolis sarayı, kılıçlar ve tılsımlarla ilgili sözleri yıldırım gibi çaktı kafasında. Annesine terbiyeli ve kararlı bir tavırla şunları söyledi: "Korkunç kadın, itaat edeceğim size; ama Nuru-nihar'ı boğmayacağım. En nadide, büyülü, şahane şekerlerden daha tatlıdır ö; kızıl yakutları çok seviyor, özellikle de kendisine vaat edilmiş olan Cemşid'inkini; bizimle birlikte gelecek, çünkü ben onun Süleyman'ın divanlarında yatmasını istiyorum; yanımda o olmadan uyuyamam." "Hele şükür!',' diye karşılık verdiKarathis, zenci kadınlara teslim ettiği Elbufaki'den inerek. Kendini koyvermeyen Nurunihar biraz rahatladı ve Vathek'e şunları söyledi sevgiyle: "Kalbimin sevgili hükümdarı, gerekirse sizi ifritlerin ülkesindeki Kaf dağına kadar izleyeceğim; sizin için hanımefendiden sonra en saygın varlık olan

Simurg'un yuvasına tırmanmaktan çekinmeyeceğim." "işte cesur ve bilgili bir genç kız," dedi Karathis. Gerçekten de böyle bir insandı Nurunihar; ama bütün kararlılığına rağmen, zaman zaman küçük sevimli Gülşenrûzunu ve onun yanında geçirdiği güzel günleri düşünmekten alamıyordu kendini; gözleri yaşardı ve Vathek fark etti bunu; Nurunihar dalgınlıkla, hatta yüksek sesle şöyle konuştu: "Yazık! Benim tatlıkuzenim, ne olacaksın sen?" Bunun üzerine Vathek kaşlarını çattı, Karathis de şöyle bağırdı: "Niye astın suratını, ne dedi?" Vathek şu yanıtı verdi: "Kendisini seven baygın bakışlı,

güzel, örgülü saçları olan küçük bir çocuk için üzülüyor gereksiz yere." "Nerede o?" diye sordu Karathis; "Bu güzel çocuğu tanımalıyım; çünkü yola çıkmadan önce, Gâvurun güvenini yeniden kazanmak için bir şeyler yapmam gerekiyor," diye sürdürdü konuşmasını alçak sesle; "kendisini ilk aşk kıpırtılarına bırakan tatlı bir çocuğun yüreğinden daha iştah kabartıcı bir şey olamaz onun için." Vathek hamamdan çıkarken Bababaluk'a emir vererek, adamlarım, kadınlarını ve sarayının diğer üyelerini toplamasını, üç gün içinde hareket edebilecekleri biçimde hazırlık yapmasını istedi. Karathis'e gelince, tek başına, Gâvurun kendisini yüreklendirici hayallerle oyaladığı bir çadıra çekildi. Uyandığında Nergis ve Kâfur'u buldu dizlerinin dibinde; el kol hareketleriyle, Elbufa-ki'yi zehirli, kül rengi bir yosun yedirmek üzere küçük bir gölün kenarına götürdüklerini, orada Samerra kulesinin sarnıcındakilere benzeyen mavimsi balıklar gördüklerini anlattılar. "Hah!" dedi Karathis, "Hemen oraya gitmek istiyorum; küçük bir büyüyle kâhin balıklar haline getirebilirim onları; birçok konuda beni aydınlatabilirler ve mutlaka kurban etmek istediğim Gülşenrûz'un nerede olduğunu söylerler bana." Hemen yola koyuldu uğursuz kafilesiyle birlikte.

Kötü işlerde çok çabuk hareket edildi^nden, Karathis ve zenci kadınları göl kenarına ulaşmakta gecikmediler. Her zaman yanlarında bulundurdukları ilaçlı mayileri yaktılar ve çırılçıplak soyunarak boyunlarına kadar suya gömüldüler. Nergis ve Kâfur yanan meşaleleri sallarken Ka-rathis de anlaşılmaz sözcükler mırıldanıyordu. Bütün balıklar yüzgeçlerini çırparak güçlü bir biçimde salladıkları başlarını sudan çıkardılar; büyünün gücüne dayanamayarak ağızlarını acınası bir şekilde açtılar ve hep bir ağızdan şöyle konuştular: "Başlarımızdan kuyruklarımıza kadar size bağlıyız: Ne istiyorsunuz bizden?" "Balıklar," dedi Karathis, "o parlak pullarınızı titreştirin bakalım, küçük Gülşenrûz'un nerede olduğunu bana söylemenizi istiyorum." "Kayalıkların öbür tarafında, hanımefendi" diye yanıt verdi bütün balıklar hep bir ağızdan: "Memnun musunuz? Biz, ağzımız açık böyle suyun üstünde durmaktan hiç memnun değiliz." "Evet," diye karşılık verdi prenses, "uzun konuşmalara alışık olmadığınızın farkındayım, başka sorular da sorabilecek olmama rağmen istirahate çekilmenize izin veriyorum." Bunun üzerine su duruldu ve balıklar kayboldular.

Karathis, kafası zehirli tasarılarla dolu olarak hemen kayalıklara tırmandı ve bir gölgelikte sevimli Gülşenrûz'un uyuduğunu gördü; bu sırada iki cüce

ona göz kulak oluyor ve dualarını mırıldanıyorlardı. Bu küçük insanların, iyi Müslü-manlara yaklaşan düşmanı önceden haber almak gibi bir yetenekleri vardı; Karathis'in geldiğini hissettiler. Karathis birdenbire durdu, şöyle dedi kendi kendine: "Başını ne kadar hoş yaslamış! İşte bana muhakkak gerekli olan çocuk bu." Cüceler üstüne atılarak ve onu bütün güçleriyle hırpalayarak bu güzel düşüncelerini yarıda kestiler. Nergis ve Kâfur hemen sahibelerini koruma işini üstlendiler ve cücelerin etlerini öyle acımasız bir biçimde burdular ki, zavallılar bu kötü kadından ve ailesinden öçlerini alması için Muham-med'e yalvararak can verdiler oracıkta. Vadideki bu tuhaf mücadelenin gürültüsüyle uyandı Gülşenrûz, dehşetle sıçradı yerinden, bir incir ağacına çıktı ve kayalığın üst kısmına ulaşarak nefes nefese koşmaya başladı: Sonunda çocukları çok seven ve başlıca uğraşı onları korumak olan yaşlı bir meleğin kollarına düştü ölü gibi. Bu melek göklerde dolaşırken, o korkunç uçurumunda homurdandığı sırada acımasız Gâvurun üstüne çökmüş, Vathek'in dine ve kutsal şeylere saygısızlık ederek acımasızca ona kurban ettiği elli çocuğu almıştı elinden. Bu ilginç yaratıkları bulutların üstündeki yuvalarda eğitiyor, kendisi de öteki yuvaların hepsinden daha büyük bir yuvada oturuyordu; bu barınakları kurmuş olan ankaları kovmuştu oradan.

Bu güvenli sığınaklar, devlere ve ifritlere karşı, Üzerlerinde şimşek gibi parlayan altın harflerle Tanrının ve Peygamberin adının yazılı olduğu dalgalanan bayraklarla korunmuştu. Ölümünün sahte bir ölüm olduğunu henüz anlamamış olan Gülşenrûz ebedi huzur mekânına kavuştuğunu sandı. Korkusuzca küçük dostlarının okşamalarına teslim etti kendini; hepsi bu saygıdeğer meleğin yuvasında toplanmış, birbirleriyle yarışırcasına yeni arkadaşlarının düz alnını ve güzel göz kapaklarını öpüyorlardı. Dünyanın hengâmesinden, haremlerdeki densizliklerden, harem-ağalarının kabalıklarından ve kadınların tutarsızlıklarından uzakta gerçek yerini buldu Gül-şenrûz. Arkadaşları da kendisi de mutluydu; günler, aylar, yıllar geçip gitti bu gürültü patırtıdan uzak topluluğun dünyasında; çünkü melek, koruduğu çocukları, geçici zenginlikler ve yararsız bilgilere boğmaktansa, ebedi çocuklukla ödüllendiriyordu.

Avının elinden kaçtığını görmeye pek alışık olmayan Karathis, zenci kölelerini korkunç bir nefretle payladı; çocuğu hemen yakalamamalarından ve hiçbir önemi olmayan cüceleri öldü-rünceye kadar tartaklamalarından

ötürü suçluyordu onları. Homurdanarak vadiye döndü; oğlunun sevgilisinin koynundan henüz çıkmadığını görünce öfkesini ona ve Nurunihar'a kustu; bununla birlikte, ertesi gün Persepolis'e gidip, Gâvur aracılığıyla İblisle bizzat tanışmayı düşündü, bu düşünceyle teselli buldu; ama kader başka bir yol çizmişti ona.

Akşama doğru Karathis, yanına çağırttığı ve iyi uyuştuğu bir insan olan Dilâra'yla konuşurken, Bababaluk gelerek, gökyüzünün Samerra tarafında yanıp tutuştuğunu ve sanki bir felaket haberi verdiğini söyledi. Prenses hemen usturlaplarını ve sihirli aletlerini aldı, yıldızların yüksekliğini ölçtü, hesaplarını yaptı ve son derece keyifsiz bir şekilde Samerra'da büyük bir ayaklanma olduğunu anladı; kardeşinin ortalığa dehşet salmasından yararlanan Mütevekkil, halkı ayaklandırmış, sarayı ele geçirmiş ve Morakanabad'ın kendisine sadık bir avuç insanla birlikte çekildiği büyük kuleyi kuşatmıştı. “Ne!” diye bağırdı prenses, “Kulemi, dilsizlerimi, zencilerimi, mumyalarımı ve de en önemlisi onca uykusuz geceye mal olan deney odasını yitireceğim, üstelik şaşkın oğlumun serüveninin bitip bitmediğini de bilemeyeceğim! Hayır, bu oyuna gelmeyeceğim; korkunç sanatımla Morakanabad'ı kurtarmak ve fesatçıların üstüne kızgın çivi ve demir parçaları yağdırmak üzere yola çıkıyorum; kulenin büyük tonozları altında açlıktan kudurmuş yılanları saklayan mahzenleri açacağım, bu tür saldırganlara karşı kim direnebilirmiş, göreceğiz bakalım.” Karathis böyle söylene söylene, açık kiraz pembesi renkli güzel çadırında Nurunihar'la birlikte sakin sakin yiyip içen oğluna koştu. “Oburun tekisin sen,” dedi ona; “ben uyanık olmasam, yakında ancak aklı kıtların emiri olurdun sen; müminler sana ettikleri yemine sadık kalmadılar; kardeşin Mütevekkil, Ala Atlar tepesine hâkim şu anda; kulede bulundurduğum o birkaç faydalı nesne olmasaydı, tahttan uzak durmaya da o kadar kolay razı olmazdı zaten. Ama vakit kaybetmemek için sana sözüm kısa olacak: Çadırlarını topla, hemen bu akşam hareket et ve yollarda durup saçma sapan laflar etme sakın. Sana verdiğim parşömendeki koşullara uymamış olmana rağmen hâlâ biraz umutluyum; çünkü itiraf etmek gerekir ki, tuzunu ve ekmeğini yedikten sonra emirin kızını baştan çıkararak konukseverlik kurallarını bir güzel ihlâl ettin. Bu tür davranışlardan ancak Gâvur hoşlanır; eğer yolda da birkaç küçük suç işlersen, her şey yolunda gider ve büyük zaferler kazanmış biri olarak Süleyman'ın sarayına girersin. Allahaısmarladık! El-bufaki ve zenci kölelerim kapıda bekliyor beni.” Halife hiç cevap vermedi bu sözlere;

annesine iyi yolculuklar diledi ve yemeğini bitirdi. Gece yarısı boru ve davul sesleri arasında çadırlarını toplattı; ama boşuna çalınıyordu davullar, ağlaya ağlaya gözleri kör olan ve bedenlerinde tek bir kıl bile kalmayan emir ile ihtiyarlarının çıkıklarını işitmelerine engel olamıyorlardı. Yaşhların ağıtlarından ötürü acı çeken Nurunihar, bu seslerin duyu-lamayacağı bir yere gelindiğinde çok rahat hissetti kendisini. Hükümdarlık tahtırevanında halifeyle birlikteydi; yakında çevrelerinde görecekleri ihtişamı düşünerek keyifleniyorlardı. Öteki kadınlar çok hüzünlüydüler kafeslerinde; Dilâra ise, Persepolis'in yüce taraçalarında yapılacak ateş ayinlerini düşünerek sabırlı davranıyordu.

Dört gün içinde, insanın içini açan Roknabad vadisine ulaştılar. ilkbahar bütün ca^nlılığıyla hüküm sürüyordu vadide; çiçekli badem ağaçlarının süslü dalları, ufukta, parlak gökyüzünde karaltılar halinde beliriyordu. Sümbül ve fulyalarla kaplı toprak mis gibi bir koku saçıyordu ortalığa; binlerce arı ve neredeyse bir o kadar da çileci yerleşmişti vadiye. Dere boyunca arı kovanları ve küçük ibadethaneler sıralanmıştı, bunların temizlik ve beyazhkları yüksek servilerin koyu yeşilliğinde daha bir ortaya çıkıyordu. Münzevi sofular, meyvelerle, özellikle de İran'ın en tatlı, mis kokulu kavunlarıyla dolu küçük bahçeleri işleyerek vakit geçiriyorlardı. Onları, çayıra yayılmış kardan daha beyaz tavuskuşları-nı ve gök mavisi kumruları beslerken görmek mümkündü. Hükümdarlık kafilesinin öncüleri gelip bağırmaya başladıklarında bu işlerle meşguldüler: "Roknabad sakinleri, berrak pınarlarınızın kenarlarında secde edin ve size ihtişamının bir ışığını gösteren Tanrıya şükredin; çünkü Emîr-ül müminin geliyor."

Kutsal bir içtenlikle dolu zavallı çileciler hemen koşup küçük ibadethanelerinde meşaleleri yaktılar, abanoz rahlelerdeki Kuranları açtılar ve incir yüklü küçük sepetleriyle halifeyi karşılamaya koştular. Onlar bir tören alayı halinde, ağırbaşlı bir tavırla ilerlerken, atlar, develer ve muhafızlar vadinin lalelerini ve öteki çiçeklerini mahvetmekle meşguldüler. Çileciler, bir yandan bu tahribatı acıyarak seyrederken, bir yandan da halifeye ve göğe bakıyorlardı. Çocukluğunun o hoş yalnızlık günlerini anımsatan bu güzel yerlerden çok etkilenen Nurunihar, Vathek'e dur-

ması için ricada bulundu; ama Gâvurun tüm bu küçük ibadethaneleri konut gibi göreceğini düşünen hükümdar, adamlarına bunları yıkma emri verdi.

Çileciler, bu barbarca emir yerine getirilirken taş kesmiş gibi kalakaldılar, iki göz iki çeşme ağlıyorlardı; Vathek, haremağalarına tekme tokat kovdurdu onları. Sonra Nurunihar'la birlikte tahtırevanından indi, çiçek toplayarak ve birbirlerine açık saçık sözler söyleyerek çayırda dolaştılar; ama iyi Müslüman arılar, çok sevdikleri efendileri çilecilerin öçlerini almak zorunda olduklarına inandılar ve şiddetli bir saldırı sonrasında onları öyle bir soktular ki, halife ile Nu-runihar sığınabilecekleri çadırların hazır olduğunu görünce çok mutlu oldular. Tavuskuşlarının ve kumruların semizliği gözünden kaçmayan Bababaluk, bunlardan bir düzinesini şişe geçirtti, bir o kadarından da yahni yaptırttı. Yiyorlar, gülüyorlar, kadeh tokuşturu-• yorlar, birbirlerine küfürler edip hakaretler yağdırıyorlardı. Tam bu sırada, besbelli daha önce çilecilerle karşılaşmamış olan Şirazlı mollalar, şeyhler, kadılar ve imamlar, taçlar, kurdeleler ve gümüş çıngıraklarla süslü, ülkenin en değerli eşyasıyla yüklü eşeklere binmiş olarak çıkageldiler. Halifeye armağanlar sunarak, kendisinden kentlerini ve camilerini huzuruyla şereflendirmesini rica ettiler. “Ah! Kesinlikle yapmayacağım bunu; armağanlarınızı kabul ediyorum ve beni ’ rahat bırakmanızı rica ediyorum, çünkü iç kışkırtısına karşı direnmeyi sevmem; ama sizin gibi saygın kişilerin yaya olarak dönmesi uygun olmayacağından ve bende pek kötü biniciler olduğunuz izlenimi uyandığından, haremağalarım önlem olarak sizi eşeklerinize bağlayacak, özellikle de bana sırtınızı dönmemenize çok dikkat edecekler; çünkü teşrifattan anlarlar.” içlerinde, Vathek'in deli olduğuna inanarak, bu düşüncelerini yüksek sesle dile getiren güçlü şeyhler de vardı; Bababaluk onları özenle daha da sıkı bağladı; dikenli sopaları yiyince bütün eşekler, birbirlerine çifte atıp çarpışarak, eğlenceli bir şekilde dört nala koşmaya başladılar. Nurunihar ve halife, bu iğrenç gösteriden birbirleriyle yarışırcasına keyif alıyorlardı; yaşlılar hayvanlarıyla birlikte dereye yuvarlandığında, kimileri topal, kimileri çolak, kimileri de dişsiz kaldığında ya da daha kötü durumlara düştüğünde katıla katıla gülüyorlardı.

Roknabad'da, yeni elçiler tarafından rahatsız edilmeksizin çok hoş iki gün geçirdiler. Üçüncü gün tekrar yola koyuldular; Şiraz sağ tarafta kaldı ve büyük bir düzlüğe vardılar; bu düzlükten bakınca ufukta Persepolis dağlarının kara dorukları gözüküyordu.

Bu manzara karşısında kendilerinden geçip sarhoş olan Vathek ve Nurunihar tahtırevandan aşağı atladılar, kendilerini işitecek kadar

yakınlardaki herkesi şaşırtan tuhaf sesler çıkardılar. “Işıklar saçan saraylara mı yoksa Şeddad bahçelerinden daha nefis bahçelere mi gidelim?” diye soruyorlardı birbirlerine. Zavallı faniler! işte böyle hayallere kapılıyorlardı! Tanrının sırlarının enginliği gizlenmişti onlardan.

Bu sırada, Vathek’in haline hâlâ tasalanabilen iyi melekler, göğün yedinci katına, Muhammed’in huzuruna çıktılar ve şunları söylediler ona: “Ey bağışlayıcı Peygamber, esirgeyen elinizi uzatın vekilinize, yoksa düşmanlarımız olan devlerin kurduğu tuzaklara düşecek çaresiz; Gâvur onu korkunç Yeraltı Ateşi sarayında bekliyor; eğer oraya adımını atarsa, geri dönemez bir daha.” Muhammed, hoşnut olmadığını gösteren bir tavırla yanıt verdi: “Kendi başına bırakılmayı fazlasıyla hak etti o; gene de, onu bu teşebbüsünden vazgeçirmek için bir kez daha çaba harcamanıza razı oluyorum.”

iyi bir melek, ansızın, sağlam imanıyla ülkenin bütün dervişlerinden ve çilecilerinden daha ünlü olmuş bir çobanın suretine büründü; küçük bir tepenin yamacındaki bir dişi beyaz koyun sürüsünün yanına yerleşti ve bilinmeyen bir müzik aleti çalmaya başladı; çaldığı havaların dokunaklı melodisi insanın içine işliyor, vicdan azaplarını canlandırıyor, tüm boş düşünceleri uzaklaştırıyordu. Bu etkili sesler duyulunca, güneş karanlık bir buluta büründü ve küçük bir gölün kristalden daha berrak suları kan gibi kıpkırmızı kesildi. Halifenin muhteşem kafilesindeki herkes iradesizce tepeye yöneldi; hepsi gözlerini yere çevirdi ve kederlendi; her biri, yapmış olduğu kötülüğün sorumluluğunu üstleniyordu: Dilara’nın yüreği çarpıyordu; ve Baba-baluk, perişan bir halde, çoğu zaman kendisini tatmin etsinler diye üzmüş olduğu kadınlardan özür diliyordu.

Vathek ve Nurunihar tahtırevanlarında sararıp soluyorla.r ve şaşkın şaşkın birbirlerine bakarak kendi kendilerini kınıyorlardı; biri, son derece karanlık binlerce günahı, imandan uzak bir hırsın yarattığı tasarıları ifşa ediyor, öbürü ise ailesinin perişanlığından ve Gülşenn'.'ız’un kaybından duyduğu üzüntüyü dile getiriyordu. Bu dayanılmaz müzikte, Nurunihar can veren babasının çığlıklarım, Vathek de Gâvura kurban ettiği, elli çocuğun hıçkırıklarını duyuyordu. Bu ızdıraplar içinde sürekli çobana doğru sürükleniyorlardı. Çobanın yüz hatlarında öylesine etkileyici bir şey vardı ki, Vathek hayatında ilk kez soğukka^^^^ı yitirdi; bu arada Nurunihar da

elleriyle yüzünü saklıyordu. Müzik kesildi; ve melek halifeye şunları söyledi: “Tanrının halkları emanet ettiği, sağduyudan yoksun hükümdar! Görevlerini böyle mi yerine getiriyorsun? İşlediğin suçlarla bardağı taşırdın artık; şimdi de çekeceğin cezaya mı koşuyorsun acele acele? Biliyorsun ki, bu dağların öbür tarafında İblis ve lanetli devlerinin ölüm imparatorluğu var ve sen, kötü bir hayalet tarafından baştan çıkarılarak, onlara teslim edeceksin kendini. Burada son bir bağışlanma şansı verildi sana; o iğrenç amacından vazgeç, geri dön, Nuru-nihar’ı her şeye rağmen yaşam belirtileri gösteren babasına teslim et, içindeki bütün o korkunç şeylerle birlikte kuleyi yık, Karathis’i meclislerinden at, kendilerini Peygamberin yoluna adamış olanlara saygılı ol, örnek bir yaşamla işlediğin günahların kefaretini öde ve günlerini zevku sefa içinde geçireceğine, git dindar atalarının mezarları başında ağla! Güneşi senden gizleyen şu Bulutları görüyor musun? Güneş yeniden ortaya çıktığında, yüreğinde hiçbir değişiklik olmazsa eğer, bağışlanma anı geçmiş olacaktır senin için.”

Korkuya kapılan ve kararsız kalan Vathek, kesinlikle insanüstü bir varlık gibi gördüğü çobanın önünde secde etme raddesine gelmişti; ama gururuna yenildi ve cüretli bir tavırla başını kaldırarak, o korkunç bakışlarından birini attı ona: “Kim olursan ol, bana boş laflar etmeyi bırak,” dedi; “sen ya beni aldatmak istiyorsun ya da kendikendini aldatıyorsun: Ben, seniniddia ettiğin gibi feci günahlar işlemişsem eğer, benim için bağışlanma anı diye bir şey söz konusu olamaz; senin gibileri titretecek bir güce sahip olabilmek için bir kan denizinde yüzdüm; kurtuluş umudu görünce geri adım attığımı ya da benim için hayattan ve senin bağışlayıcılığından çok daha değerli olan şeyleri bırakacağımı sanıp da övünmeye kalkma. Güneş yeniden görünsün, beni ve eylemlerimi aydınlatsın, olayların nasıl sonuçlanacağı beni hiç ilgilendirmiyor.” Vathek meleği de titreten bu konuşmayı yaptıktan sonra Nuru-nihar’ın kollarına atıldı ve atların yeniden büyük yola doğru sürülmesi emrini verdi.

Bu emrin yerine getirilmesinde hiçbir güçlükle karşılaşılmadı; gösteri bitmişti artık, güneş bütün parlaklığıyla ortaya çıkmıştı ve çoban korkunç bir çığlık atarak ortadan kaybolmuştu. Bununla birlikte meleğin müziğinin korkunç etkisi, Vathek’in çevresindeki insanların çoğunun yüreğine işlemişti; dehşet içinde birbirlerine bakıyorlardı. Karanlık çöker çökmez

hepsi kaçtı ve bu kalabalık kafileden geriye, Bababaluk, çok sadık birkaç köle, Dilâra ve onun gibi Mecusilerden olan az sayıda kadın kaldı.

Karanlığın güçlerine hükmetme hırsıyla yanıp tutuşan halife bu kaçıştan pek fazla etkilenmedi. Kanı kaynadığı için eskisi gibi uyuyamadı. Sabırsızlığı zaman zaman onunkini aşan Nurunihar, acele yola çıkılması için baskı yapıyor ve aklını çelmek için öpüp okşuyordu onu. Kendisini Bel-kıs'tan daha güçlü hissediyor ve meleklerin tahtının önünde eğildiklerini hayal ediyordu. Böylece, ay ışığı altında, Persepolis'in büyük bir alana yayılmış harabeleriyle son bulan vadinin girişinde, bir cümle kapısı gibi duran iki yüksek kaya görünceye kadar ilerlediler. Dağın neredeyse doruğuna doğru, karanlığın gölgeleriyle daha bir dehşetli gözüken çok sayıda kral mezarı belirdi. Hemen hemen bütünüyle ıssız iki küçük kasabadan geçtiler. İki üç çelimsiz ihtiyardan başka kimse kalmamıştı buralarda; ihtiyarlar atları ve tahtırevanları görünce secde ederek şunları söylediler yüksek sesle: “Tanrım! Altı aydır bize acı çektiren hayaletler mi geldi gene? Heyhat! Bu acayip yaratıklardan ve dağın altından gelen seslerden korkan insanlarımız, kaderlerini kötü ruhlara teslim ederek terk ettiler bizi!” Bu şikâyetler halifenin canını sıkmışa benziyordu; atlarını zavallı ihtiyarların üstüne sürdürdü ve sonunda siyah mermerden yapılmış büyük bir sekinin eteğine geldi. Orada Nurunihar'la birlikte tahtırevanından indi. Yürek çarpıntılarıyla, her şeye şaşkın şaşkın bakarak, ■ ellerinde olmayan bir titreme içinde Gâvurun gelişini beklediler; ama geleceğini gösteren hiçbir belirti yoktu. Havada ve dağlarda ölümcül bir sessizlik hüküm sürüyordu. Ay, sekiden neredeyse bulutlara kadar uzanan yüksek sütunların gölgesini büyük düzlüğe yansıtıyordu. Bu sayısı belirsiz, kasvet verici sütunların üstünde çatı diye bir şey yoktu; hiçbir kaynakta anılmayan mimari özelliklere sahip sütun başlıkları, bu kadar insanın yaklaşmasıyla ürküp bağırışarak kaçan gece kuşlarına sığınak işlevi görüyordu. Korkudan donakalan Bababaluk, Vathek'e, ışık yakılmasına ve yiyecek bir şeyler çıkarılmasına izin vermesi için yalvardı. “Hayır, hayır,” diye karşılık verdi halife, “şimdi bunları düşünmenin zamanı değil; olduğun yerde kal ve emirlerimi bekle!” Kararb bir sesle bunları söyleyerek elini Nurunihar'a uzattı ve yüksek mi yüksek bir merdivenden çıkarak mermer karolarla döşeli, tek bir otun bile gövermeyeceği düz bir gölü andıran sekiye ulaştı. Sağında, duvarları çeşitli figürlerle kaplı uçsuz bucaksız bir sarayın kalıntılarının önünde, sıra sıra dizilmiş sütunlar vardı; karşıda griffon ve

leoparı andıran dehşet verici dört devasa heykel görülüyordu; bulundukları noktaya pek uzak olmayan bir yerde, özellikle orayı aydınlatan ay ışığının altında, Gâvurun kılıçların-dakilere benzeyen harfler seçiliyordu; bunlar da aynı biçimde her an değişme özelliğine sahiptiler; sonunda Arap harflerine dönüştüler ve halife şu sözcükleri okudu: “*Vathek, sana verdiğim kâğıtta yazılı olan koşullara uymadın; geri gönderilmeyi hak etmiştin; ama iblis, arkadaşının ve ona sahip olmak için yapmış olduğun şeylerin hatırına, sarayının kapısının sana açılmasına ve yeraltı ateşinin seni de, ona tapanlar arasına kabul etmesine ızm verıyor.* ”

Bu sözcükleri okumayı henüz bitirmişti ki, sekinin yaslandığı dağ titredi, sütunlar Üzerlerine yıkıldı adeta. Kayalar yarıldı ve içinde, uçurumun dibine ulaşıyormuş gibi görünen parlak mermerden bir merdiven belirdi. Her basamağa, Nurunihar’ın hayalinde görmüş olduklarına benzeyen ve kâfurlu dumanı tonoz altında döne döne yükselen iki büyük mum konmuştu.

Bu manzara, Fahreddin’in kızını korkutacağına yüreklendirdi; aydan ve gökyüzünden izin istemeye bile tenezzül etmeden ve hiç duraksamadan, yeryüzünün saf havasmı terk ederek cehennemi dumanların içine daldı. Bu iki inançsız, çok gururlu ve kararlı bir biçimde ilerliyorlardı. Şamdanların canlı ışığında birbirlerini hayran hayran seyrediyor ve öylesine ışıltılı buluyorlardı ki, göksel ışıklar olduklarına inanacaklardı neredeyse. Onları kaygılandıran tek şey basamakların hiç bitmemesiydi. Müthiş bir sabırsızlıkla acele ettiklerinden adımları öylesine hızlandı ki, adım atmaktan çok hızla bir uçuruma yuvarlanır gibiydiler; sonunda halifenin tanımakta zorluk çekmediği büyük bir abanoz cümle kapısının önünde durdular; Gâvur, elinde altın bir anahtarla orada bekliyordu onu. “Mu-hammed ve bütün ardıllarına rağmen hoş geldiniz,” dedi onlara iğrenç bir şekilde gülerek; “sizi, kesinlikle bir yere sahip olduğunuz bu saraya sokacağım.” Bunları söylerken anahtarını süslü kilide dokundurdu ve kapının iki kanadı eyyamı bahurdaki gök gürültülerinden daha şiddetli bir sesle açıldı, onlar içeri girer girmez de aynı gürültüyle kapandı.

Halife ve Nurunihar şaşkınlık içinde birbirlerine baktılar; kendilerini, tonozlu olmasına rağmen önce uçsuz bucaksız bir ova gibi algıladıkları çok geniş ve çok yüksek tavanlı bir mekânda buldular. Sonunda, gözleri

nesnelerin büyüklüğüne alışınca, sıra sıra sütunları ve kemerleri keşfettiler; bunlar gitgide küçülüyor ve denize son ışınlarını yansıtmakta olan güneş gibi ışıklı bir noktada son buluyordu. Altın ve safran tozları serpilmiş yol öylesine hoş bir koku yayıyordu ki, serseme çevirdi adeta onları. Gene de ilerlediler, akamber ve sarısabırların yandığı buhurdanları fark ettiler. Sütunlar arasında, Üzerlerinde çeşit çeşit yemeğin ve kristal kaplarda köpüren her tür şarabın bulunduğu sofralar kurulmuştu. Birçok cin ve her iki cinsten çok sayıda peri, ayaklarının altında çınlayan bir müzik sesiyle, gruplar halinde şehvetli dans gösterileri yapıyorlardı.

Bu koskoca salonun ortasında pek çok erkek ve kadın geziniyordu; hepsi de sağ ellerini yüreklerine koymuş, hiçbir şeye dikkat etmiyor, derin sessizliklerini koruyorlardı. Hepsi ölü gibi sapsarıydı, çukura kaçmış gözleri, geceleri mezarlıklardan yükselen fosforları andırıyordu. Kimileri öfkeden köpürüyor ve zehirli okla yaralanmış kaplanlar gibi oraya buraya koşturuyordu; herkes kendini korumaya çalışıyordu; ve herkes, topluluk içinde bulunmasına rağmen, yalnızmış gibi başıboş dolaşıyordu.

Bu uğursuz topluluğu gören Vathek ve Nurunihar korkudan donakaldılar. Nezaketsiz davranarak Gâvura bütün bunların ne anlama geldiğini ve bütün bu gezinen hayaletlerin niçin sağ ellerini yüreklerinden çekmediklerini sordular; “Şimdi şu saatte bu gibi şeylerle canınızı sıkmayın,” diye karşılık verdi Gâvur sertçe; ‘‘birazdan her şeyi öğreneceksiniz; bir an önce iblisin karşısına çıkalım.” Bu topluluğun arasından geçerek yürümeye devam ettiler; ama ilk anda bir güven duymalarına karşın, sağda solda açılan salonların ve dehlizlerin derinliklerine doğru bakmaya cesaret edemiyorlardı: Bunların tümü ışıl ışıl yanan meşaleler ve alevleri birer piramit gibi ta tonozun merkezine kadar yükselen ocaklarla aydınlatılmıştı. Sonunda, her yandan karmakarışık koyu kırmızı ve altın sarısı uzun brokar perdelerin döküldüğü bir yere vardılar. Burada artık ne müzik sesleri duyuluyor ne de dans ediliyordu; buraya süzülen ışık uzaklardan geliyormuş gibiydi.

Kumaşların arasından geçip ortaya çıkan Vathek ve Nurunihar, leopar postları serilmiş geniş bir çadıra girdiler. Uzun sakallı ihtiyarlar, tepeden tırnağa zırhlı ifritler, bir sekinin basamakları önünde yere kapanmışlardı; sekinin tepesinde, bir ateş topunun üstüne oturmuş korkunç iblis

görülüyordu. Yüzü yirmi yaşında bir gencin yüzü gibiydi, bu yüzün soylu ve düzgün çizgilerini kötücül dumanlar pörsütmüştü adeta. Kocaman gözlerinde umutsuzluk ve gurur okunuyor, dalgalı saçları hâlâ bir ışık meleğinin saçlarını andırıyordu. ince ama yıldırımla kararmış elinde Uranbad ucubesini, ifritleri ve uçurumun tüm güçlerini titreten tunç bir asa tutuyordu. Bu manzarayı gören Vathek soğukkanlılığını tümüyle yitirdi ve yere kapandı. Nurunihar ise, dehşete kapılmış olmasına rağmen, hayranlık içinde iblisi seyrediyordu, çünkü karşısında korkunç bir dev göreceğini sanmıştı. iblis tahmin edilebileceğinden daha tatlı, ama kapkara bir kederi yansıtan bir sesle konuştu: “Kof yaratıklar, sizi imparatorluğuma kabul ediyorum; bana tapanlar arasında yer alıyorsunuz; bu sarayın size sunduğu her şeyden, Adem öncesi sultanların hazinelerinden, kıvılcımlar saçan kılıçlardan ve sizleri tüm bunlara ulaştıracak geçitleri, Kaf dağının yeraltı geçitlerini devlere açtırmanızı sağlayacak tılsımlardan yararlanın. Orada doymak bilmez merakınızı giderecek şeyleri bulabileceksiniz. Ehrimen’in kalesine ya da insanın atası dediğiniz o acınası varlığın yaratılmasından önce dünyada var olan tüm düşünen yaratıkların ve hayvanların resmedilmiş olduğu Argenk odalarına girip girmemek sizin isteğinize kalmış. Vathek ve Nurunihar bu söylevle teselli buldular ve rahatladılar. Gâvura şunları söylediler sertçe: “Bizi hemen bu değerli tılsımların bulunduğu yere götür.” “Gelin,” dedi kötü yürekli, acımasız dev sinsi sinsi gülümseyerek, “gelin, efendinizin size vaat ettiği her şeye, hatta daha fazlasına sahip olacaksınız.” Onları, o kutsal şeylerin bulunduğu yere çıkan uzun bir yola soktu; dev koca koca adımlarla önden gidiyordu, talihsiz çömezleri de neşe içinde onu izliyorlardı. Çelik asma kilitlerle kilitlenmiş elli bronz kapının çepeçevre dizildiği, çok yüksek bir kubbeyle örtülü geniş bir salona ulaştılar. Buraya ölümcül bir karanlık çökmüştü; hiç çürümeyen dağservisinden yataklara, eskiden dünyanın evrensel hükümdarları olan ünlü Adem öncesi kralların etleri dökülen bedenleri serilmişti. Acınası durumlarının farkında olacak kadar canlıydılar henüz; gözlerinde hüzünlü bir bakış vardı; baygın baygın birbirlerine bakıyorlardı ve hepsinin sağ elleri kalplerinin üstündeydi. Ayakuçlarında saltanatlarıyla, güçleriyle, gururlarıyla ve işledikleri günahlarla ilgili olayları anlatan yazılar görülüyordu. Süleyman Raad, Süleyman Dahi ve devleri İKaf dağının karanlık yeraltı yollarında zincire vurduktan sonra, en yüce güçten kuşkulanmaya başlayacak ölçüde kibirlenen Cihan bin Cihan namlı Süleyman: Peygamber Süleyman bin Da-vud’la kıyaslanabilecek kadar

olmamakla birlikte seçkin bir yere sahipti hepsi de. Bilgeliğiyle ünlü Süleyman Peygamber, en yüksek sekide, kubbenin hemen altında oturuyordu. Ötekilere göre daha canh görünüyordu; kimi zaman derin derin iç geçirmesine ve sağ elini arkadaşları gibi kalbinde tutmasına rağmen yüzü daha dingindi ve demir parmaklıklı kapılardan birinin arkasındaki kara su çağlayanının çıkardığı sesi dikkatle dinliyormuş gibiydi. Bu kasvetli yerin sessizliğini bozan başka hiçbir şey yoktu. Sekinin etrafına tunç kâseler dizilmişti. “Şu sihirli kâselerin kapaklarını aç,” dedi Gâvur Vathek’e: “Tüm bu bronz kapıları kıracak olan, seni sakladıkları hazinelerin ve bunların bekçiliğini yapan ruhların efendisi kılacak olan tılsımları al.”

Bu uğursuz hazırlıktan ötürü şaşalayan halife sallanarak kâselere yaklaştı; ölü sandığı Süleyman’ın iç çekmelerini duyunca korkudan öleceğini sandı. O sırada peygamberin soluk dudaklarından çıkan bir ses şu sözleri söyledi: “Hayatım boyunca şahane bir tahtta oturdum. Sağ tarafımda, saygıdeğer ihtiyarların ve peygamberlerin öğütlerimi dinledikleri on iki altın kürsü bulunuyordu; solumdaki on iki altın kürsüde ise bilgeler, din bilginleri yargılarıma tanıklık ediyorlardı. Ben böyle, bir yığın meselede adalet dağıtırken, durmaksızın tepemde uçuşan kuşlar yakıcı güneşe karşı koruyorlardı beni. Halkım gelişip serpiliyordu; saraylarım bulutlara kadar yükseliyordu: Dünya harikası Süleyman Peygamber Tapınağını yaptırdım; ama kadınların peşinden, ayaltı âlemle sınırlı kalmayan bir merakın peşinden sürüklendim. Ehrimen’in ve firavunun kızının öğütlerini dinledim; ateşe ve yıldızlara taptım; kutsal kenti terk edip, perilere muhteşem Persepolis saraylarını ve her biri bir yıldıza adanmış sütunların bulunduğu geniş alanı inşa ettirdim. Orada bir süre tahtın keyfini sürdüm, her tür hazzı tattım; yalnızca insanlar değil melekler de boyun eğmişti bana. Şu çevremdeki talihsiz hükümdarlar gibi ilahi cezayı atlattığımı sandığım sırada, yıldırımlar ve şimşekler yaptırdığım muhteşem yapıları yıkıp, beni buraya attı. Gene de, burada bulunan herkes gibi bütünüyle umutsuz değilim. Bir ışık meleğinin bana bildirdiğine göre, gençlik yıllarımdaki dindarlığım göz önüne alınmış, damlalarını saydığım şu çağlayanın suyu akmaz olduğunda acılarım sona erecekmiş: Heyhat! Ne zaman gelecek beklenen bu an? Acı çekiyorum, acı çekiyorum, acımasız bir ateş kasıp kavuruyor yüreğimi.” Süleyman bunları söylerken, yakararak iki elini göğe doğru kaldırdı; halife Süleyman’ın göğsünün billur gibi saydam olduğunu ve kalbinin alevler içinde yandığını gördü. Nurunihar bu manzara

karşısında taş kesilip Vathek'in kollarına düştü: 'Ah Gâvur!" diye haykırdı talihsiz hükümdar, "Nereye getirdin bizi böyle? Bırak da çıkıp gidelim. Ya Muhammed! Merhamet yok mu bize artık?" "Hayır, her şey bitti sizin için," diye karşılık verdi kötü dev; "bil ki, artık umutsuzluk ve öcün hüküm sürdüğü yerdir burası; kalbin iblise tapan herkesin kalbi gibi yanıp tutuşacak; bu kaçınılmaz kaderin gerçekleşmesinden önce çok az zamanın kaldı, bu zamanı istediğin gibi kullan: Altın yığınlarının üstünde yat, cehennem güçlerine hükmet, bu uçsuz bucaksız yeraltı yollarında keyfince gez dolaş, hiçbir kapı kapanmayacaktır sana; bana gelince, ben görevimi yerine getirdim ve seni sana bırakıyorum." Bu konuşmayı yaptıktan sonra ortadan kayboldu. Halife ve Nurunihar ölümcül bir çöküntüye uğradılar; gözyaşlarını zor tutuyorlardı: Sonunda, hüzünlü bir şekilde el ele tutuştular ve nereye gittiklerini bilmeden, sallana sallana bu uğursuz yerden çıktılar. Yaklaştıklarında bütün kapılar açılıyor, devler ayaklarına kapanıyor, hazineler seriliyordu gözlerinin önüne. Ama artık ne merak, ne kibir, ne de açgözlülük kalmıştı içlerinde. Aynı kayıtsızlıkla cinlerin şarkılarını dinliyor, her yanda önlerine serilen nefis yemekleri seyrediyorlardı. Bir odadan ötekine, bir salondan ötekine, bir yoldan ötekine dolaşıp duruyorlardı; dolaştıkları bu yerlerin ucu bucağı görünmüyordu, her taraf loş bir ışıkla aydınlatılmış, aynı hüzünlü ihtişamla donatılmıştı; buraları dolaşanların tümü huzur ve dinginlik peşindeydi, ama boşunaydı bu arayış, çünkü hepsinin yüreği alevler içinde acılarla kıvranıyordu. Halife ve Nurunihar bu talihsiz insanlardan kaçtılar; bunlar, bakışlarıyla şöyle diyorlardı birbirlerine sanki: "Sen aldattın beni, beni sen yoldan çıkardın." Halife ile Nurunihar ise bir kenarda duruyor ve sıkıntı içinde, kendilerini bu korkunç nesnelere benzetecek anın gelmesini bekliyorlardı. "Nasıl!" diyordu Nurunihar, "Elimi elinden çekeceğim bir an da mı gelecek?" "Ah!" diyordu Vathek, "Gözlerim gözlerinden, tadını çıkara çıkara haz duymayacak mı bir zaman sonra? Birlikte geçirdiğimiz o tath anlar tiksintiye mi dönüşecek? Hayır, beni bu iğrenç yere getiren sen değilsin, ikimizin de mahvolmasının nedeni, gençliğimde beni yoldan çıkaran Karathis'in kâ-firâne ilkeleridir: Ah! Hiç değilse bizimle birlikte acı çekseydi o da!" Bu acı dolu sözleri söyledikten sonra, ateş körükleyen ifritlerden birini çağırdı, ona Prenses Karathis'i Samerra sarayından kaçırması ve oraya getirmesi emrini verdi. Bu emir verildikten sonra halife ve Nurunihar, dehlizlerden birinin sonunda bir konuşma sesi duyuncaya kadar ilerlemeye devam ettiler sessiz kalabalığın içinde. Konuşanların da kendileri gibi henüz haklarındaki son yargıyı

bilmeyen talihsizler olduklarını düşünerek seslerin geldiği yere yöneldiler ve bu seslerin kare biçiminde küçük bir odadan geldiğini fark ettiler; odadaki divanlarda, bir lambanın ışığında sıkıntılı sıkıntılı sohbet eden dört genç adam ve güzel bir kadın oturuyordu. Hepsi de üzgün ve bitkin durumdaydı, içlerinden ikisi daha duygulu bir şekilde sarılıyorlardı birbirlerine. Halife ile Fahreddin'in kızının girdiğini görünce saygılı bir tavırla ayağa kalktılar ve yer verdiler onlara. Daha sonra topluluk içinde en seçkin kişi olduğu izlenimini veren, halifeye dönerek şunları söyledi: ‘‘Sağ eliniz henüz yüreğinizde olmadığına göre, hiç kuşkusuz bizim gibi korkunç bir bekleyiş içindesiniz siz de, ey yabancı; ortak cezamızı çekme vakti gelinceye kadar akıp gidecek korkunç anları bizimle birlikte geçirmeye geldiyseniz eğer, sizi bu uğursuz yere getiren maceraları anlatma lütfunda bulunun; biz de size, dinlenmeyi fazlasıyla hak etmiş olan kendi maceralarımızı anlatalım. Şimdi artık bunlardan pişmanlık duymanın zamanı değil ama, suçlarını anlatmak, bizim gibi talihsizler için en uygun meşgaledir. Halife ve Nurunihar bu teklife razı oldular ve Vathek başlarına gelen her şeyi sızlanarak, içtenlikle anlattı. Acı verici anlatısını bitirdikten sonra, kendisine hitap etmiş olan genç adam başladı hikâyesini anlatmaya. İki dost hükümdarın, Ala-si ve Firu'nun hikâyesiydi bu. Sonra Hükümdar Borkiaroh'un hikâyesini dinlediler. Ardından da Hükümdar Kelile ve Prenses Zülkais'in hikâyesi başladı.

Üçüncü hükümdar, insanı titreten ve tonozun aralanmasına yol açan bir gürültüyle sözü kesildiğinde, hikâyesinin ortasındaydı. Biraz sonra, yavaş yavaş dağılan bir dumanın ardında, taşıdığı yükten müthiş şikâyetçi bir ifritin sırtında Karathis gözüktü. Yere atladı ve oğluna yaklaşarak şunları söyledi ona: “Ne yapıyorsun böyle bu küçücük odada? Devlerin sana itaat ettiklerini görünce, Adem öncesi kralların tahtına çıkmış olduğunu sanmıştım.”

“iğrenç kadın,” diye karşılık verdi halife, “beni dünyaya getirdiğin güne lanet olsun! Git, bu ifriti izle, seni Süleyman Peygamberin bulunduğu salona götürsün; orada sana çok çekici gelen bu sarayın ne amaçla kullanıldığını ve bana inançsızlık aşılayan bilgilerinden" nasıl nefret etmem gerektiğini öğreneceksin!” “Ele geçirdiğin güç başını mı döndürdü!” diye karşılık verdi Karat-his; “Ben zaten Süleyman Peygambere minnet ve şükranlarımı sunmaktan başka bir şey istemiyorum. Bununla birlikte şunu

da bilmen gerekir ki, ifrit bana ikimizin de Samerra'ya dönmeyeceğini söyleyince, işlerimi yoluna koymam için bana izin vermesini rica ettim ve o da buna razı olma nezaketini gösterdi. Bu süreden yararlanmayı başardım; kuleyi ateşe vererek, her şeye rağmen bana büyük hizmetleri dokunan dilsizleri, zenci köleleri, zehirli yılanları yaktım; beni bırakıp Mütevekkil'e gitmeseydi ben de başve-zire hizmette bulunacaktım. Samerra'ya dönme ve orada saf saf senin kadınlarına erkek bulma budalalığını gösteren Bababaluk'a gelince, vaktim olsaydı işkenceden geçirecektim onu; çok acelem olduğundan onu ve kadınlarını, kendime çekmek için tuzağa düşürüp askıda sallandırmakla yetindim; sonra da zenci kadınlarıma diri diri gömdürttüm hepsini, böylelikle zencilerim de son anlarını büyük bir doygunluk içinde geçirmiş oldular. Her zaman çok sevmiş olduğum Dilâra ise civardaki bir müneccimin hizmetine girerek zekâsını gösterdi; öyle sanıyorum ki, kısa süre sonra o da bizden biri olacak." Vathek böyle bir konuşmanın kendisinde uyandırdığı tiksintiyi dile getiremeyecek kadar üzgündü; ifrite Ka-rathis'i huzurundan uzaklaştırmasını emretti ve yanındaki arkadaşlarının bozmaya cesaret edemediği kaygılı düşlere daldı.

Bu arada Karathis ansızın Süleyman'ın kubbesine kadar yükseldi, peygamberin iç çekmelerini hiç umursamadan, cüretli bir tavırla kâselerin kapaklarını kaldırdı ve tılsımları ele geçirdi. Daha sonra bu çevrede hiç duyulmamış yüksek bir sesle, hizmetindeki ifritin de hiç görmediği en gizli hazineleri, en derinlerdeki depoları göstermeleri için devleri zorladı. Yalnızca İblisin ve en güçlü gözdelerinin bildiği kestirme yollardan geçti ve bu tılsımlar sayesinde ölümün dondurucu rüzgârı sanfarın estiği yeryüzü derinliklerine kadar indi; baskı tanımaz yüreğini hiçbir şey ürkütmüyordu. Bununla birlikte, sağ ellerini yüreklerinin üstünde tutan bu insanlarda, hoşuna gitmeyen bir tuhaflık buluyordu. Uçurumların birinden çıkarken iblisi gördü karşısında. Ama, onun tüm ihtişamına rağmen soğukkanlılığını kaybetmedi Karathis, hatta büyük bir zekâ belirtisi göstererek iltifatlar etti İblise; bu muhteşem hükümdar şöyle karşılık verdi ona: "Bilginiz ve suçlarınızla imparatorluğumda yüksek bir mevkiyi hak ettiniz, sayın prenses; kalan zamanınızdan yararlanmakla iyi ediyorsunuz; çünkü birazdan yüreğinizi kaplayacak olan alevler ve acılar epey sıkacak sizi." Bunları söyleyerek çadırının kıvrımları içinde gözden kayboldu. Karathis bir süre şaşkın kalakaldı; ama sonuna kadar gitmeye ve iblisin öğütlerini tutmaya kararlı olduğundan, kendisine saygılarını sunmaları için bütün cin

topluluklarını ve devleri topladı. Böylece görkemli bir biçimde, kokulu dumanlar içinde ve çoğunu tanıdığı bütün kötü ruhların alkışları arasında yürüyüşe geçti. Hatta, yerini almak amacıyla Süleymanlardan birini tahtından indirmeye kalkıştı; tam o sırada ölüm uçurumundan gelen bir ses duyuldu: “Her şey tamam!” Korkusuz prensesin kibirli alnı anında ızdırap kırışıklıklarıyla kaplandı; acı bir çığlık attı ve yüreği kızgın bir kor halini aldı: Elini bir daha hiç çekmemek üzere yüreğinin üzerine koydu.

Bu çılgınlık anında, ihtiraslı düşüncelerini ve ölümlülerden gizlenmesi gereken bilimlere duyduğu açlığı unuttu, cinler tarafından ayaklarına serilen armağanları devirdi; doğduğu ana ve kendisini taşıyan karna lanetler yağdırarak, artık hiç durmadan ve bir an bile soluklanmayı düşünmeden koşmaya başladı.

Hemen hemen aynı anda, aynı ses, halife, Nurunihar, dört prens ve. prensese de geri dönülmez yasayı bildirmişti. Yürekleri ateş aldı; ve işte o anda, Tanrının bağışlarının en değerh olanını, *umudu* yitirdiler! Bu talihsiz insanlar öfkeli bakışlar atarak birbirlerinden ayrıldılar. Vathek 'Nurunihar’ın gözlerinde öfke ve intikam duygularından başka bir şey görmüyordu; Nurunihar ise Vathek’in gözlerinde yalnızca tiksinti ve umutsuzluk görüyordu. O ana kadar birbirlerini şefkat ve sevgiyle kucaklamış olan iki dost hükümdar, titreyerek uzaklaştılar birbirlerinden. Kehle ve kız kardeşi karşılıklı lanetlediler birbirlerini. Öteki iki hükümdar korkunç kasılmalar ve boğuk çığlıklarla kendi kendilerine duydukları nefreti dile getirdiler. Hepsi de lanetlenmiş kalabalığa dalarak sonsuz acılar içinde sürüklenmeye başladılar.

Çılgınca tutkuların ve acımasız eylemlerin cezası bu oldu ve de bu olmalıdır; Tanrının insanın bilgisine koyduğu sınırların ötesine geçmek isteyen kör merakın cezası bu olacaktır; en saf varlıklara mahsus bilimlere sahip olmak isteyen hırs, ölçüsüz bir gururdan başka bir şey elde edemez, insanın kaderinin basit ve cahil olmak olduğunu göremez.

Böylece, boş bir şatafat ve yasak bir güce erişmek için binlerce günah işleyen, ruhu kararan Halife Vathek kendisini pişmanlıklar, sonsuz ve sınırsız acılar içinde buldu; mütevazı, horgörü-len Gülşenrûz ise, hoş bir dinginlik ve çocuksu bir mutluluk içinde yüzyıUarca yaşadı.

İçindekiler